

Úvodník

Karel Čermák: Esse est percipi 1998, aneb Kotel	3
---	---

Články

Hajn Petr: Společensky závažné náměty v reklamě a právo	6
Mareček Jan: Novela stavebního zákona	14
Vejmelka Josef: Narušení hospodářské soutěže při spojování podniků z pohledu zahraničních soutěžitelů	29
Telec Ivo: Kontraktační povinnost ochranné organizace a její soutěžněprávní a další důsledky (2. část – dokončení)	32
Sedláčková Olga: Letters of intent neboli tzv. dopisy o záměru	39
Mandák Václav: Je projev zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta, adresovaný klientem třetí osobě, účinný?	47
Kubová Olga: K některým otázkám krajní nouze	49

Z judikatury

• K věcné příslušnosti soudu ve věci návrhu na přezkoumání zákonnosti rozhodnutí kárného senátu ČAK (přechodné ustanovení)	55
• Nedostatek řádného předvolání k jednání odvolacího soudu jakožto odnětí možnosti účastníka jednat před soudem	57
• Zmeškání lhůty k podání odvolání advokátem v případě nevyzvednutí zásilky soudu na základě výzvy pošty	60
• Převzme-li na poště soudní zásilku osoba odlišná od adresáta, nemohou nastat účinky řádného doručení rozsudku	62

Z České advokátní komory

1) Informace o schůzi představenstva ČAK ve dnech 12.–13. 10. 1998	66
2) <u>Výzva k odstranění nedostatků v označování obchodního jména advokáta</u>	67
3) Seminář „Spory v oblasti lidských práv – zákon a praxe u mezinárodních soudů“	68
4) Informace o výsledku advokátních zkoušek v II. pololetí 1998 – 1. termín	69
5) <u>Téma publikáční soutěže advokátních koncipientů a mladých advokátů pro r. 1999</u>	70
6) Počet advokátů a advokátních koncipientů v ČR (stav k 12. 10. 1998)	70

Obsah

Zprávy z regionů

Setkání advokátů Východočeského regionu (JUDr. Milan Jelínek) 71

Z kárné praxe

Používání ironizujících, urážejících a nepravdivých informací
advokátem jako důvod kárného postihu 72

Názor

Úloha vzdělávání a komunikace (nejen) pro advokátního koncipienta
– Jana Hamplová 74

Ze zahraničí

Bučková Ivana: Procesní pomoc (tzv. Verfahrenshilfe) v civilním
procesu v Rakousku 78
Vyšlo č. 4/98 Bulletinu slovenské advokacie 82

Mezinárodní vztahy

- 1) Zpráva o některých výsledcích organizačního a plánovacího zasedání
Rady Evropy o programech právní spolupráce se státy střední
a východní Evropy 14.–16. 10. 1998 (Jana Wurstová) 85
- 2) Berlínský kongres AEA (Stanislav Balík) 86

Z odborného tisku

90

Tisk o advokacii

92

Různé

Spolek českých právníků Všehrd – žádost o finanční pomoc 98

Inzerce

99

Obsah Bulletinu advokacie – ročník 1998

104

Příhláška na školení advokátních koncipientů

131

**Bulletin advokacie jako jediný odborný časopis přináší pravidelně
informace o obsahu periodik z oblasti práva a hlavních souvisejících
oborů.** Dnes na stranách 90 – 92.

Přejeme našim čtenářům příjemné Vánoce a mnoho úspěchů v roce 1999
Redakce

Esse est percipi 1998, aneb Kotel

Třicetiletá válka byla v nejlepším, když René Descartes pronesl větu, která změnila svět. Cogito, ergo sum. Myslím, a tedy jsem. Myšlení se tak od těch dob stalo důkazem individuální lidské existence; a jistá existenciální skepse, jež na nás všechny někdy doléhá, se alespoň občasným provedením tohoto důkazu dá udržet v přijatelných mezích, když už ne úplně vyvrátit. Cogito, ergo sum není tedy pouhou pasivní evidencí našeho bytí, ale náročným programem, jak toto bytí etablovat a formovat ve smyslu poznávání sebe i světa a rozlišování dobra a zla.

Připouštím ovšem bez mučení, že používat myšlení k důkazu své vlastní existence nikdy nepatřilo – a dnes méně, než kdy jindy patří – k oblíbeným lidovým zábavám, což by ještě nebylo to nejmutnější, kdyby se tento důkaz pomalu a jistě nevytrácel i u těch bytostí, u nichž bychom jeho denní provádění očekávali nejen jako hobby, nýbrž téměř jako pracovní náplň. Víte, o kom mluvím. Vy a já mezi ně taky patříme.

Inu, dávno jsem už nikoho neslyšel, když ho třeba potkám na ulici, že by mi pravil *illustrissime domine Čermák, cogito, ergo sum*, nýbrž to je samé píchá mě v zádech, a tak tedy jsem; mám strašný fofr, musím tedy být; chutná mi, razítkuji, okopávám, střílím a kdoví co všechno, a tak tedy – co? Prokazatelně myslící lidské bytosti se z tohoto světa kamsi vytratily a ty televizi, denním tiskem, internetem, mobilem, forbesy a billboardy klonované stíny se skládají ze samých hypochondrů, workoholiků, gurmánů, byrokratů, chalupářů a dobrovolných myslivců, kteří si svou existenci dokazují tím, že míří na lišku a střelí Maryšku nebo alespoň chudáka volně pobíhajícího psa. A to běda pomyslet na postmodernisty, kteří také pochopitelně odmítají kogitovat, a tudíž být, nýbrž propagují heslo mluvím, a tedy jsem (jak jsme si to připomněli v minulém úvodníku), což je pořád ještě lepší, než existovat skrze žvanění, jak si postmoderní přístupy interpretovali politici, novináři, advokáti a já, když to po sobě čtu, asi taky.

Všechny tyto degradovné způsoby, jak si dokázat své bytí, včetně onoho již proslulého výroku *myslím jinak* (sám u sebe se vždycky ptám, čím – nejspíš fousama nebo kravatou, které u tohoto výroku nikdy nesmějí chybět), nicméně vykazují určitý pozitivní rys aktivní snahy sama sebe přesvědčit o důležitosti své existence, byť by snad tato důležitost spočívala pouze ve vzácném druhu podágy, kterou pacient trpí. Tuto aktivitu, jak ještě uvidíme, je třeba ocenit.

Když od uzavření míru vestfálského uplynulo více než šedesát let a skoro stejně dlouho byl Descartes už nebožtík, George Berkeley pronesl neméně

slavnou větou. *Esse est percipi*. Existovat znamená býtí vnímán. Zkusme udělat malé srovnání obou slavných vět. Cartesius mluví v první osobě aktiva o myšlení, Berkeley v neosobní pasivní vazbě o vnímání, prvý o jednotlivém člověku, druhý o veškerém býtí. Cartesius spojuje existenci člověka s aktivním procesem jeho myšlení; pro Berkeleyho je existence člověka, stejně jako neživého předmětu, založena na tom, že se stává pasivním objektem vnímání. Rozvineme (doucejme, že logicky, ale bude to stejně zase sofistické) oba výroky a budeme tam, kde chceme být.

Cartesius: rozměr mého býtí je úměrný rozměru mého myšlení (čím více přemýšlím, tím více jsem).

Berkeley: existence je tím intenzivnější, čím intenzivněji je vnímána (čím více jsem vnímán, tím více jsem).

Tak teď vidíte, jak skvělý odrazový můstek, ba úplnou trampolínu, pro kritiku současných zvlčilých poměrů jsem si připravil, a držte mi palce, abych toho nějak nevkusně – jak k tomu mívám sklony – nezneužil.

(Mimochodem: nepohrdejte Berkeleym; nevěřili byste, s jakou argumentační a logickou silou dokáže svou nesnadnou pozici obhájit a jednu po druhé vyvracet námitky, které proti ní sám vznáší. Příliš pozdním českým vyznavačem této pozice byl po první světové válce zapomenutý filozof, spisovatel a hlavně bohém Ladislav Klíma. Jeho liber *prohibitus* Svět jako vědomí a nic byl šlágreem v dobách normalizace, ale těžko se po obskurních antikvariátech sháněl.)

Promiňte extempore: už jsem na trampolíně a chystám se ke skokům.

Naše doba je posedlá touhou býtí vnímán. V Čechách, kde odjakživa všichni přeháníme, to je ještě zřetelnější než kde jinde. U nás teď nikdo nevidí, neslyší, nehmata, necítí ani nechutná, nýbrž každý už jenom vnímá, patrně výhradně mimosmyslově, čemuž se koneckonců nelze ani tak moc divit, protože smyslové vjemy nás prostě neuspokojují, počeradskou elektrárnou počínaje a karbanátkem od McDonalda konče. Proč ale musíme mimosmyslově vnímat, že si Danča koupila nový svetr, v němž vyniká její lepá postava, kdežto Hanča obědvá olomoucké tvarůžky, zatímco Janča a Simča ječí, že se jim cosi ztratilo v počítači, to opravdu nevím, když nás o tom přece informuje zrak, čich a sluch. Vnímání ještě tak trochu chápu v souvislosti s politikou, kde sice vidím, že si politik zavazuje tkaničku u boty, ale vnímám to zásadně jako spiknutí.

Ale ono je to všechno ještě horší a spočívá v tom, že vnímáme už téměř výhradně jen proto, abychom byli sami vnímáni, neboť jsme s Berkeleym přesvědčení o tom, že nebýtí vnímán znamená propadnout se do temných hlubin neexistence, z níž nás nezachrání ani to, že bychom chvíli třeba podle Descarta nejinak, než hlavou mysleli. Vytvářejí se tedy postupně takové vzájemné podpůrné vnímací kroužky, jejichž heslem je vnímat a býtí vnímán, kdežto posláním vzájemné udržování existence vnímáním. Zřetelné je to zvláště na politické scéně,

kde tímto způsobem stálý vzájemně vnímací kroužek svou existenci udržuje už hezkou řádku let, navzdory EU a propadu HDP, které, ač nikým nevnímány, záhadným způsobem dávají najevo své protivné bytí. Nezbyvá, než uvěřit anglikánskému biskupu Berkeleyovi, že je vnímá alespoň ten Pán Bůh, pochopitelně že mimosmyslově a ne čichem, neboť čich jako čirý duch nevlastní.

Myšlenky George Berkeleye podporují v současné době hlavně vědci a média, především audiovizuální. Vědci dávno své vnímací kroužky mají, neboť existence vědců již dlouho neodvisí od jejich myšlení, nýbrž od jejich vnímání druhými příslušníky kroužku.

Heslo publish or perish a různé citační kvocienty, jimiž se udržuje vědcovo bytí, budtež toho důkazem. Pokud jde o média, ta názory o existenciální důležitosti vnímání rozšiřují hlavně ze škodolibosti a absolutního cynismu, odhlédneme-li už od tržních aspektů takových názorů. Jejich ubohé oběti jsou za obstarání příležitosti býti vnímán, a tudíž existovat, ochotny učinit cokoli; dát se tupit, zesměšňovat, ořvávat v arénách a rinzích, gilotinovat a kdoví co ještě, jen když mají pocit, že jsou vnímány. Soudí, že je lepší dát sebou jako svatým mučedníkem, přikládat pod kotel a býti přitom vnímán jako blb, než nebyť vnímán vůbec. Jde jim holt o tu holou existenci, a to je pak člověk schopen všeho, kromě myšlení hlavou.

Summa summarum, celkem rozumím tomu, že pro onen výrobek s křídélky, s nímž se všichni cítíme tak bezpečně a sebevědomě, Berkeleyovo esse est percipi platí. Bez percipi mu jde opravdu o krk, protože – jak alespoň vzdor reklamě doufám – neumí myslet. Ale lidí? Proč ti? Není to v tom, že myslet je obtížnější, než býti vnímán jako blb?

Taky že jo. Je obtížné vidět, slyšet, hmatat, cítit i chutnat svými smysly a kořektně to interpretovat svým rozumem. Vnímát, jak to teď pořád slyším, je nic neříkající a plytké. Úsilí o býť vnímán je bezcenné a perspektivně marné. Lidská existence na něm nespočívá.

A tak tedy:

Esse est percipi? V jadrné češtině: jména hloupých na všech sloupích.

Cogito, ergo sum? V jadrné češtině: zkus myslet hlavou (a ne jinak).

Že by něco takového ocenila třeba i ta protivná EU?

Nebo i ten přetížený kárný žalobce?

Karel Čermák

Listopad 1998

Prof. JUDr. Petr Hajn, DrSc.,
Právnická fakulta MU Brno, advokát

Společensky závažné náměty v reklamě a právo

Ve svém příspěvku „Co se vlastně smí a nesmí v takzvané sociální reklamě“ (č. 9/1998 Bulletinu advokacie) se Filip Winter záslužně dotkl problematiky, která je zajímavá pro širokou veřejnost, podnikovou sféru, neziskové subjekty, pracovníky reklamních agentur a v poslední době i pro právníky. Obrat „dotkl se“ v předchozí větě můžeme ovšem chápat téměř doslova. Bude proto užitečné se tématem zabývat obsírněji.

I. Úvodní poznámky

1. Winter v názvu svého článku píše o „sociální reklamě“ a tento výraz zřejmě vytvořil z anglického „social advertising“. Nejedná se o překlad nejuvýstižnější; slovo „sociální“ u nás většinou chápeme v tom významu, v jakém se vyskytuje ve slovních spojeních „sociální zabezpečení“, „sociální politika“ a v pojmenováních tomu podobných. Označení „social advertising“ budeme zřejmě nuceni překládat do češtiny pomocí určitého širšího opisu, například jako „reklama operující se společensky závažnými tématy“. V dalším textu většinou použijeme (shodně s Winterem) pojem „nekomerční reklama“, i když si stále budeme uvědomovat jeho určitou nepřesnost, na niž vzápětí poukážeme.

2. Nekomerční reklama se snaží upozorňovat na určité problémy v životě společnosti (klesající porodnost, čistota ve městech, rasismus) a získávat pro určité hodnoty (ekologické citění, zdravý způsob života, bezpečnost dopravních systémů, důvěra v policii, pochopení pro hendikepované spoluobčany atd.). S mnohými takovými náměty se setkáme i v politické reklamě, zejména v rámci předvolebních kampaní. Pro tuto reklamu, která voličům „nabízí“ strany a jejich kandidáty, platí poněkud jiná pravidla než u „social advertising“ a běžné komerční reklamy; v dalším textu se jí nebudeme proto zabývat.

3. Hranice mezi komerční a nekomerční reklamou není zvláště zřetelná již proto, že deklarované cíle lidského chování se nemusí krýt vždy s jeho cíli skutečnými. Navíc lidské počínání většinou současně sleduje (vědomě či podvědomě) větší množství účelů. Vyšší hodnoty bývají v reklamě často nabízeny stejnými metodami, shodnými reklamními technikami, jakými je spotřebitel získáván pro koupi pracích prášků, automobilů a jiných spotřebních předmětů.¹⁾

Pomocí „nekomerčních“ reklam na sebe občas hodlají upozornit reklamní agentury. Činí tak zejména v situacích, když nemají zcela vytiženy své kreativní pracovníky nebo hodlají využít dočasně neobsazený prostor na výlepových plochách; jedná se pak o reklamu, kde nekomerční poselství je nástrojem komerčních cílů.

4. I ten, jehož činy jsou vedeny nejušlechtlejšími pohnutkami, nemusí být prost lidských omylů a selhání, jak o tom svědčí staré přísloví o cestě do pekel dlážděné dobrými úmysly. Proto sama skutečnost, že nekomerční reklama usiluje o věci hodnotné, neznamená – jak na to správně poukázal Winter – že by se na ni nevztahovaly právní normy, týkající se obecně reklamy a v některých případech i reklamy komerční. Pokusíme se to demonstrovat na několika okruzích právních norem a řadě příkladů, zčásti vykonstruovaných, zčásti takových, které se opírají o skutečné události z naší reklamní scény.

Aktéry těchto případů (pokud nejde o záležitosti všeobecně známé) nebudeme uvádět jmenovitě, abychom jim neobstarávali publicitu a tím i dodatečnou soutěžní výhodu.

II. Nekomerční reklama a hospodářské soutěžní vztahy

1. Názorným příkladem nekomerční reklamy je slogan „Partnerská věrnost – nejlepší ochrana proti AIDS“. Souvislost se světem zboží a služeb je zde nepatrná, byť i ona existuje. Jestliže taková reklama zapůsobí v širším měřítku, mohou doznat určitou újmu všechny profese, pro něž rozvody a opakované sňatky znamenají zvýšený zdroj příjmů. Nikdo rozumný nebude ovšem tvrdit, že autor uvedeného sloganu jednal v hospodářské soutěži vůči rozvodovým advokátům, zprostředkovatelům sňatků, klenotníkům prodávajícím snubní prsteny.

Ne tak zcela zřejmá je situace ve vztahu k výrobcům prezervativů, jejichž zájmům lépe vyhovuje slogan „Prezervativ – nejlepší ochrana proti AIDS“; někdy dokonce hmotně podporují zdravotnické osvětové instituce, které šíří takový slogan.

Podniky vyrábějící prezervativy se ovšem nemohou domáhat nějakých právních nároků na základě toho, že byly komerčně poškozeny sloganem doporučujícím partnerskou věrnost. Nemohou tak činit hned z několika důvodů. Výzva k partnerské věrnosti nevylučuje používání prezervativů jako prostředku antikoncepčního. Zmíněný obecně pojatý slogan by se nijak nedotýkal soutěžního pořádku a soutěžních relací,²⁾ neboť by rovnoměrně působil újmu všem výrobcům prezervativů.

Stále totiž platí mnoho desítek let stará Skálova myšlenka o tom, že „ohrožení soutěžitelské nemůže nastati, jestliže všichni soutěžitelé bez rozdílu jsou rušivým činem poškozeni (ohroženi). Zůstane tu relace soutěžní zachována, neboť není nikoho, kdo by měl z činu oproti ostatním soutěžitelům prospěch. Není tedy

poškozením soutěžitelským např. jednání občanů, kteří se usnesou, že se budou sami holiť (trpí tím všichni holiči), nebo nebudou pít alkoholických nápojů (jsou tím poškozeni vinaři, pivovary), dámy, že budou nosit krátké sukně (jsou tím dotčeni výrobci látek), muži, že budou chodit holovlasí (újma kloboučníků).⁴³⁾ Obdobou této myšlenky lze říci, že není poškozením soutěžitelským výzva k tomu, aby se lidé bránili AIDS partnerskou věrností.

Konečně střet mezi oběma slogany či koncepcemi nabízejícími různé prostředky ochrany proti AIDS je střetem názorovým (a možná i světonázorovým) a lze ho řešit jen prostředky názorové debaty, nikoli cestou právní. Nic na tom nemění skutečnost, že jeden z nabízených prostředků boje proti AIDS může být realističtější než prostředek druhý.

Podobně by nebylo možné se bránit prostředky soutěžního práva proti reklamě vyzývající k úplné abstinenci, byť taková reklama může škodit výrobcům alkoholu a dokonce nemusí nabádat k chování právě nejracionalnějšímu (viz některé lékařské výzkumy, kde se tvrdí, že mírná konzumace alkoholu má příznivý vliv na prevenci kardiovaskulárních poruch).

Souhrnně vyjádřeno: obecně pojatá tvrzení v nekomerční reklamě, byť se mohou negativně projevat v hospodářské sféře a být může jít o tvrzení obsahově sporná, nelze posuzovat podle pravidel o klamavé reklamě. Obtížně by se totiž dokazovala jedna z obecných podmínek nekalé soutěže – jednání v hospodářské soutěži, hospodářskosoutěžně orientovaný charakter takových reklam.

2. Poněkud jiná situace by nastala tehdy, kdyby výzva k určitému obecnému chování současně nabádala k užívání či odmítání zboží od zcela určitého výrobce (pod pojmem „zboží“ budeme nadále rozumět i služby a slovem „výrobce“ budeme označovat i poskytovatele služeb).

Soutěžně nezávadný je slogan „Žloutenka – nemoc špinavých rukou“, neboť prospívá všem výrobcům mýdel a ručníků. Pokud by však takový slogan byl doplněn v reklamě výzvou, aby občané používali mýdlo od konkrétního výrobce, jednalo by se již o reklamu komerčního charakteru. Využitím (a ještě spíše zneužitím) zdravotní problematiky by tento výrobce získával soutěžní předstih oproti výrobcům stejného nebo srovnatelného zboží (moderní mycí tekutiny). Zvlášť by to platilo tehdy, kdyby spotřebitel mohl získat dojem, že určitý druh mýdla se zvlášť hodí k prevenci žloutenky.

Soutěžně přípustným by byl zřejmě shledán slogan „Proti žloutence nejlépe ochrání očkování“, publikovaný v rámci zdravotní prevence, byť za ním lze tušit i zájmy výrobců očkovacích látek. Spornější situace by nastala, kdyby na daném území byla k dispozici očkovací látka od jediného výrobce. I v takovém případě (a při vážení zájmů občanů jednak na ochraně zdraví a jednak na ochraně před komerční reklamou maskovanou jako reklama nekomerční) by zřejmě převážil zájem na ochraně zdraví, neboť očkování je hodnotným (být více nákladným)

prostředkem prevence proti žloutence. Střet mezi dvěma nástroji takové prevence (hygiena a očkování) nelze řešit jako právní problém hospodářské soutěže (např. jako otázku klamavosti té či oné nekomerční reklamy), ale jako problém dvou koncepcí, které obě mají své opodstatnění a nejspíš se navzájem doplňují.

3. Ochránci zvířat mohou slovy, obrazy i faktickými činy odmítat nošení kožešin, i když tím snižují hospodářské výsledky lovců a chovatelů kožešinové zvěře, výrobců kožešinových oděvů a obchodníků s těmito oděvy; mnohé z nich v určitých obdobích přiváděla taková nekomerční reklama k úpadku. Platí tu obdoba zmíněného Skálova stanoviska, že soutěžní relace nejsou ohroženy, když odmítavé stanovisko se týká celého hospodářského oboru.

Soutěžně závadné počínání však nastane tehdy, jestliže odmítání pokrývek z pravých kožešin bude například doprovázeno doporučováním kožešin umělých. Tu již dojde k zásahu do soutěžních relací v širším odvětví oděvníckého průmyslu, neboť alternativou k pravým kožešinám (jakožto zboží, jež má chránit před chladem a plnit i funkce estetické) nemusejí být jen kožešiny umělé. Není pak podstatné, že subjekt doporučující umělé kožešiny se sám nepodílí na výrobě a distribuci oděvů, nejsou rozhodující ani úmysly, s nimiž svoji reklamu vytvářel. Podstatný je jeho vliv na soutěžní vztahy a možnost narušení soutěžních relací, například poškození výrobců vlněných textilií.⁴⁾

4. Na rozhraní mezi komerční a nekomerční reklamou se nalézá reklama neziskových subjektů (zejména dobročinných organizací), když taková reklama poukazuje na určitý závažný problém (otázka hendikepovaných, týrané děti, rakovina prsu) a zároveň se snaží získat finanční prostředky, které by pomáhaly v řešení tohoto problému. Taková „soutěž o dárcovu peněženku“ se může díť prostředky více či méně počestnými (a někdy i metodami nesporně nekalými). Pokládá se za projev soutěže hospodářské a uplatní se na ni pravidla regulující tuto soutěž (§ 41 a násl. ObchZ). Dá se o ní uvažovat jako o komerční reklamě, jež je koneckonců prostředkem k dosahování nekomerčních cílů, přičemž mnohdy nelze vyloučit i více či méně komerční povahu takových cílů.

5. Společensky závažná témata se stále častěji objevují v reklamě otevřené komerční. Příkladem je billboard jedné z našich soukromých rozhlasových stanic, na němž je zobrazena půvabná žena chystající se v ústech drtit jahůdku – to vše doprovázeno sloganem, sdělujícím, že jde o jediné násilí, s nímž se lze ve vysílání dané rozhlasové stanice setkat. Existuje tu zřejmá souvislost s aktuální diskusí o tom, zda a v jaké podobě má být násilí prezentováno v prostředcích masové komunikace. Zároveň se tu nijak neskrývá reklamní cíl, jímž je propagace určitého podnikatelského subjektu.

Taková reklama může zaujmout určitý okruh posluchačstva, vzbudit u něj sympatii k dané rozhlasové stanici, znamenat větší poslechnovost této stanice a tím i soutěžní výhodu, spočívající ve větších příjmech od inzerentů. Nejedná se

však o výhodu neoprávněnou. Reklama je celým svým pojetím kreativní, aniž by se dopouštěla některého ze základních nekalosoutěžních „hříchů“ (klamavost, parazitismus, agrese). Jemně využívá (těžko však tvrdit, že zneužívá) určitý obecnější problém; jeho ne příliš vtíravou připomínkou spíše jen naznačuje, k jakému okruhu posluchačstva se stanice obrací.

Podstatně důraznější jsou reklamy společnosti Benetton, které se staly předmětem obecnějších diskusí ve světovém měřítku a částečně i v naší zemi. Tyto reklamy poukazují na některé palčivé problémy současného světa (rasová nesnášenlivost, válečné konflikty, ohrožení některých živočišných druhů, nemoc AIDS) a někdy tyto problémy zobrazují i dost drastickým způsobem. Společnost Benetton a autor jejích kampaní Oliviero Toscani hlásají dokonce „filozofii“ svého reklamního působení, které si prý neklade za cíl prodat větší množství textilií, nehodlá vytvářet idealizovaný obraz světa a rozvíjí se v opozici vůči reklamě tradiční.⁵⁾ Takové tvrzení není však úplně věrohodné; stačí si například povšimnout, že zvolená témata reklam od Benettonu umožňují na fotografiích uplatnit působivé kontrastní barvy, které jsou zároveň příznačné pro výrobky prodávané pod značkou United Colors of Benetton.

Soudy v některých evropských zemích dospívají k závěru, že tento druh reklamy pojednává o nekomerčních problémech s komerčním cílem, že jde někdy o zneužívání lidského utrpení a lidské bídy k obchodním záměrům a tím i o překročení mezí slušné soutěže. Zvláště přísné jsou v tomto směru soudy německé, které aplikují generální klauzuli proti nekalé soutěži tehdy, když drastický či jinak šokující námět reklamy nemá žádnou souvislost s výrobním a prodejním sortimentem zadavatele reklamy.⁶⁾ O spornosti dané problematiky svědčí ovšem okolnost, že soudy a sdružení zabývající se reklamní etikou v jiných evropských zemích (například severských) hodnotí někdy rozdílně takto pojatou reklamu a dokonce i jednotlivé konkrétní reklamy.

5. V jasné komerčních reklamách se setkáváme ještě s jiným způsobem, jak apelovat na vyšší hodnoty a občas i vytvářet dojem, že prosazování těchto hodnot je hlavním účelem reklamy. Jedná se o poselství typu „zakoupíte-li si naše zboží, přispějete na ten či onen dobročinný nebo jemu podobný účel.“ Taková reklamní informace nemusí především vůbec odpovídat pravdě; pak se jedná o reklamu zřejmě klamavou. I nejasný údaj o tom, že koupí zboží se přispěje na vyšší účel, může mít zavádějící a proto nekalosoutěžní povahu. (V reklamě například není řečeno, jakým podílem se přispěje na onen vyšší účel, přičemž se může jednat o částku nepatrnou.)

Tradiční přísná praxe německá vůbec odmítala možnost, že by lidský soucit a tomu podobné vyšší city měly být využívány za tím účelem, aby se zvýšil odbyt spotřebního zboží. Takové zneužití citů bylo pokládáno za zkraslování výkonné soutěže, a proto za jednání v rozporu s generální klauzulí proti nekalé sou-

těži. Argumentovalo se i tím, že prostředky občanů věnované na dobročinnost (jejich objem je vždy omezený) jsou uvedeným počínáním orientovány náhodně a často do oblastí společensky méně významných.⁷⁾

Proti tomu se namítá, že nelze omezovat svobodu spotřebitelů při nakládání s jejich finančními prostředky; to platí i pro svobodnou volbu, jakým směrem zaměří svou dobročinnost. Žádný nákupní akt není zcela racionální, a proto není nic závadného na tom, když se spotřebitelům umožní, aby radost a užitek z nakupování spojovali s dobrým pocitem provázejícím dobročinný akt. Spotřebitelům se musí dostat jen jasná informace o tom, jak bude s jejich prostředky naloženo a tento příslib pak také musí být splněn.

S posléze uvedenými myšlenkami lze v zásadě souhlasit. Nemůžeme se ovšem zdržet připomínky, že značný počet subjektů organizujících dobročinnost (a spojování komerčních aktivit s touto činností) znesnadňuje kontrolu toho, u koho končí peníze určené na dobročinnost a jak jsou tyto prostředky využívány.

III. Ochrana dobrého jména a pověsti právnických osob

1. Jestliže se v souvislosti s nekomerční reklamou nesmí vyzdvihovat určité zboží a jeho výrobce, pak není možné ani přímo či nepřímo působit hmotnou či nehmotnou újmu konkrétnímu subjektu. Pokud k něčemu takovému dojde, může to podle okolností znamenat podporu soutěže někoho jiného, Skálou vzpomínané narušení soutěžního pořádku a důvod k uplatnění norem proti nekalé soutěži. Ještě častěji se mohou uplatnit ustanovení § 11 a násl. ObčZ na ochranu osobnosti fyzické osoby, jestliže dojde v nekomerční reklamě k použití písemností osobní povahy, podobizen, obrazových a zvukových záznamů týkajících se této osoby nebo jejích projevů osobní povahy a k takovému použití dojde bez svolení dotčené osoby. Na nekomerční reklamu (stejně jako na reklamu komerční) se totiž nevztahuje žádná z licencí uvedených v § 12 odst. 2 a 3 ObčZ. Nelze proto dospívat k zjednodušenému závěru, že vyšší účel sledovaný nekomerční reklamou dovoluje, aby došlo k zásahu do práv na ochranu osobnosti, popřípadě, že činí takový zásah nevinným.

2. Obdobně nelze v nekomerční reklamě neautorizovaně používat název právnické osoby ani se dopouštět neoprávněných zásahů do dobré pověsti právnické osoby (§ 19b ObčZ). Jako neoprávněný zásah do dobré pověsti právnické osoby měl například americký soud posuzovat počínání dvojice náboženských fundamentalistů, kteří v ochranné známce firmy Procter and Gamble spatřovali satanské znamení a vyzývali spoluobčany, aby bojkotovali výrobky této firmy.⁸⁾

Zajisté je možné v nekomerční reklamě poukazovat na škodlivost kouření; zřejmě právně přípustná byla reklamní akce (takzvaná reklama typu „public relations“) elektrárenského podniku, operující se sloganem „Přestáváme kouřit“ (rozuměj

„kouřit z komínů“ – poznámka P. H.) a slibující možnost výher těm, kdo skončují s tabakismem. Nebylo by však dovoleno si v této souvislosti vybrat jediného výrobce tabákových produktů a proti němu jmenovitě zaútočit, pokud by se mu nevytýkalo nic jiného, než že je producentem oněch výrobků. Zde by šlo o narušení soutěžního pořádku (soutěžních relací) mezi všemi producenty tabákových výrobků a také porušení již uvedeného ustanovení § 19b ObčZ, jednalo by se o neoprávněné použití jména právnické osoby, resp. o zásah do její dobré pověsti. Takové a jim podobné zásahy nelze (ani ve jménu vyšších cílů) tolerovat; nikdy se totiž nedá vyloučit, že i takto konkurence uplatňuje své komerční zájmy.

3. Instruktivní případ zásahu do dobré pověsti právnické osoby nabídla nedávno nekomerční billboardová reklama, která se zabývala problémem klesající porodnosti v České republice. Měla představovat slavného hudebníka J. S. Bacha a množství jeho potomků. Vyzývala čtenáře, aby si brali příklad z Bacha a nedávali si „bacha“ při pohlavním styku. Tato „anti-antikoncepční“ reklama nabízela poněkud pochybený návod na to, jak řešit klesající porodnost. Navíc se v reklamě operovalo s nepřesným statistickým údajem. V tom však nebyl její právní problém. Právo na svobodné šíření informací vyplývající z čl. 17 Listiny základních práv a svobod v sobě zahrnuje i právo šířit sporné návrhy na řešení společenských problémů a obsahuje i právo na odborný omyl. Takové návrhy a omyly se mají vyvracet ve veřejné diskusi, nikoliv cestou soudního řízení.

Právně problematická však byla skutečnost, že se na billboardu objevil i text „Statistický úřad varuje...“. Čtenář mohl pak snadno nabýt dojmu, že celý billboard byl pořízen z podnětu Českého statistického úřadu, který též souhlasí s jeho obsahem.

Jestliže autoři nekomerčních reklam mají právo na nekonvenční a dokonce málo rozumné názory a návrhy, právo na odborné omyly i právo na značně svérázný vkus, nemají právo přepisovat své návrhy, své omyly a svůj vkus někomu jinému. Pokud tak činí, zasahují do cizí dobré pověsti a porušují § 19b ObčZ.

4. K dotčení hodnot chráněných ustanovením § 19b ObčZ došlo i v dalším případě. Jedna z českých erotických tiskovin uveřejnila – pod záhlavím STOP AIDS a spolu se značně obhroublou veršovánkou – fotografii muže nevábného zjevu, který byl oděn pouze gumovými rukavicemi, prezervativem a čelenkou s dobře rozeznatelným logem významného zahraničního strojírenského podniku. Tento podnik neměl na reklamě žádnou spoluúčast, zejména nedal svůj souhlas k takovému zveřejnění svého loga. Když právní zástupce strojírenského podniku protestoval proti zveřejnění u vydavatele listu a žádal zdržení se jednání i morální a finanční zadostiučinění pro svého mandanta, bylo mu argumentováno významem boje proti AIDS i právem na šíření informací.

Ve své protiargumentaci použil právní zástupce strojírenského podniku tvrzení, že boj proti AIDS lze vésti různými způsoby, více či méně vhodnými. K tomu nabí-

dl i katalog ze světové výstavy plakátů v boji proti AIDS, kde byly uplatněny kultivované formy takového boje. Poukázal také na skutečnost, že svoboda šíření informací musí být uskutečňována tak, aby nedocházelo k ohrožení práv jiných subjektů; ve sporném snímku a doprovodném textu viděl ohrožení svého práva na informační sebeurčení a také ohrožení své pracně, nákladně a dlouhodobě vytvářené „Corporate Identity“.⁹⁾ Poukázal i na princip vážení zájmů, který musí být při právním posuzování podobných případů uplatňován. Uváděl, že zveřejněním firemního loga v dané souvislosti boj proti AIDS a svoboda šíření informací nic zvláštního nezískávají (stejných účelů by bylo možné dosáhnout, i kdyby logo podniku, nacházející se na čelence, bylo zaretušováno a například nahrazeno logem fantazijně vytvořeným). Naopak dobrá pověst podnikatelského subjektu a jeho hospodářské zájmy mohly být daným snímkem dotčeny ve značné míře. Významní klienti strojírenského podniku již prý tento podnik kontaktovali a kritizovali jej, neboť předpokládali, že použití čelenky s logem na sporném snímku se děje s jeho souhlasem a že jde o takzvanou reklamu v reklamě. Vydavatel tiskoviny uznal tyto argumenty a možnost rozporu s § 19b ObčZ; mezi stranami došlo k smírnému narovnání záležitosti, včetně poskytnutí přiměřeného zadostiučnění.

Poznámky:

- 1) O prolínání různých typů reklamy píše instruktivně Packard, V.: Die geheimen Verführer (přeloženo z anglického originálu The Hidden Persuaders), Ullstein, Frankfurt/M–Berlín 1964.
- 2) K problematice soutěžní pozice, soutěžních relací a soutěžního pořádku viz Skála, K.: Nekalá soutěž (její podstata a stihání podle zákona ze dne 15. července 1927, č. 111 Sb. z. a n.), Praetor, Praha 1927.
- 3) Skála, K.: dílo cit. v pozn. 2, str. 71.
- 4) Rakouská judikatura například vychází z toho, že zákon proti nekalé soutěži nevyžaduje, aby soutěžní jednání bylo uskutečněno osobou, která působí v obchodních vztazích. Také ten, kdo neprovozuje obchod, může zasáhnout do soutěže ve prospěch jiného, a může být postihován podle zákona proti nekalé soutěži. Viz Schönherr, F., Wiltschek, L.: UWG (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb), 6. vyd., Vídeň 1994.
- 5) Toscani, O.: Reklama je navoněná zdechlina (přeloženo z francouzského La Pub est une charogne qui nous sourit), Slovart, Praha 1996.
- 6) Viz Gaedertz, A. C.; Steinbeck, A. V. Diskriminierende und obszöne Werbung, Wettbewerb im Recht und Praxis, 10/96, str. 978 a násl. a rozhodnutí tam citovaná. Poznamenejme, že zdaleka ne všechny reklamy společnosti Benetton byly v SRN shledány jako odporující dobrým mravům hospodářské soutěže (kněz líbající jeptišku, reklama novorozenéte ještě potřísněného krví a plodovou vodou atd.). Takový rozpor byl konstatován u reklam operujících s lidských utrpením a zamořením životního prostředí.
- 7) Viz Traub, F.: Sind die verschiedenen Verbraucherleitbilder in Gesetz und Rechtsprechung angemessen, Revue Internationale de la Concurrence 3/1996, str. 14 a násl.

- 8) O případu jsem byl informován v rámci neformálního rozhovoru při zahraniční studijní cestě a nemohu se zaručit za jeho autentičnost.
- 9) Srov. zejm. Karpen, V.: Legal protection of individuals against encroachments of media, in particular defamation – the case of Germany, *Media Law and Practise* 1/1993, str. 57, kde se mluví o právu na obchodní pověst a o právu na informační sebeurčení (v němčině: informationelles Selbstbestimmungsrecht); dále Oberlein, J.: Warum sind Visionen besser als Strategien? Interview mit Heinz Kroehl, *Frankfurter Allgemeine Magazin*, 10. 9. 1993, str. 54 a násl., kde se zdůrazňuje význam „Corporate Identity“.
-

JUDr. Jan Mareček
advokát, Praha

Novela stavebního zákona

Dnem 1. července vstoupil v účinnost zákon č. 83/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) ve znění pozdějších předpisů a kterým se mění a doplňují některé další související zákony. Dlouho očekávaná novela stavebního zákona byla přijata v situaci, kdy není možné vzhledem k nedořešené problematice podstatných vazeb na přestavbu veřejné správy, na změny v oblasti občanského a obchodního práva, podmínek pro podnikání ve výstavbě apod. přistoupit k cílově dlouhoplatné rekodifikaci stavebního práva. *Novela byla proto zaměřena především na neaktuálnější otázky a na odstranění rozporů s ostatními právními předpisy.* Jedním z jejich základních cílů je *zjednodušení všech procesů při rozhodování o území a při přípravě výstavby a stanovení jasných a vymahatelných pravidel pro postup zúčastněných subjektů, jakož i upevnění kázně, zejména při provádění a užívání staveb.* V neposlední řadě novela stavebního zákona realizovala požadavky na harmonizaci našich právních předpisů s právem Evropské unie.

Územní plánování

V části stavebního zákona upravující pořizování územně plánovací dokumentace a územně plánovacích podkladů, která nebyla předchozími novelami stavebního zákona podstatně dotčena, byla provedena *řada podstatných změn a doplnění.*

Na základě provedené revize druhů územně plánovacích podkladů a kategorií a stupňů územně plánovací dokumentace byla s cílem zjednodušení syste-

matiky nově formulovány nové druhy těchto nástrojů územního plánování. Mezi územně plánovací podklady, které slouží zejména pro zpracování nebo změnu územně plánovací dokumentace nebo není-li tato dokumentace zpracována – pro územní rozhodování a v neposlední řadě pro sledování vývoje a vyhodnocování staveb a možností rozvoje území, se nově zařazuje územní prognóza (§ 3 odst. 2 písm. c) zákona), jež dosud byla jednou z kategorií územně plánovací dokumentace.

Nově byly upraveny druhy územně plánovací dokumentace (§ 8 zákona), které tvoří územní plán velkého územního celku, územní plán obce a regulační plán. V souladu s vyhodnocením pořizovatelské praxe územně plánovací dokumentace byly tedy definovány místo dosavadních devíti tří druhy územně plánovací dokumentace se zaměřením zejména na stěžejní funkce a obsah územních plánů.

Územní plány velkých územních celků (§ 9 zákona), jejichž pořizování do doby vytvoření orgánů vyšších územních samosprávných celků bude zajišťovat Ministerstvo pro místní rozvoj s tím, že jejich schválení si může vyhradit vláda, jsou zaměřeny na řešení společných problémů více obcí, popřípadě více okresů. Soustřeďují se na uspořádání území, vymezení významných rozvojových ploch a na koordinaci základních systémů technické infrastruktury nadmístního významu a na vytvoření regionálních územních systémů ekologické stability.

Územní plány obcí (§ 10 zákona) představují základní koncepční dokumenty pro rozvoj obcí. V souladu s jejich zaměřením, významem a funkcí je pořizují (stejně jako regulační plány) všechny obce. Realizace tohoto diskutovaného nového principu přináší zásadní posun v otázce kompetencí orgánů územního plánování. Novela zákona předpokládá určité „nouzové“ situace a umožňuje, aby okresní úřady na základě žádosti obcí zajišťovaly pořizení územního plánu (nebo regulačního plánu). Územní plány obcí stanoví urbanistickou koncepci, na základě které se bude území obce rozvíjet a podle níž budou v návaznosti pořizovány regulační plány nebo bude rozhodováno v územním řízení. Územní plány obcí jsou zaměřeny na funkční využití ploch s tím, že budou řešit jejich přípustné, nepřípustné a případně podmíněné využití, určují základní regulaci území a vymezují hranice zastavitelného území obce. Územní plán obce musí být zpracován pro celé správní území obce, popřípadě po dohodě schvalujících orgánů společně pro území více obcí. Vzhledem k specifickým podmínkám na území hlavního města Prahy a statutárních měst a jejich správním členění je možné zpracovat územní plán obce i pro vymezenou část území.

Regulační plán (§ 11 zákona) představuje nástroj územního plánování navazující na historické funkce územního plánování při regulaci výstavby obcí, rozvržení jednotlivých pozemků, stanovení jejich funkčního využití a konkrétních podmínek jejich zástavby. Z hlediska svého základního koncepčního zaměření je zcela srovnatelný s dokumenty používanými v měřítku jednotlivých parcel

v zahraničí. Vzhledem ke konkrétním zásahům do uplatňování vlastnických a jim obdobných práv k pozemkům nebo stavbám si tento druh územně plánovací dokumentace vyžaduje adekvátní způsoby projednání a rovněž rozhodování o případných námitkách vlastníků. Dosavadní právní úprava obsahu byla vzhledem k vlivům na vlastnická práva k nemovitostem a k postupu v následných řízeních nedostatečná. Proto jsou základní principy upravovány v zákoně, aniž se mění rozsah povinností, ukládaných dříve prováděcí vyhláškou. Regulační plán se zpracovává pro části obcí, a to nejen z ryze praktických důvodů, ale zejména s přihlédnutím k jednotlivým charakteristickým souvislostem funkčního využití ploch buď stanovených územním plánem obce, nebo vyplývajících z dosavadního využití a tendencí rozvoje území a zásad stanovených příslušným orgánem obce pro požadovaný rozvoj dané části území v zadání regulačního plánu. V případě zejména malých obcí bude možné po vyhodnocení konkrétních podmínek vzhledem k jejich jednoznačnosti zpracovat regulační plán pro celé území obce.

Nově byly upraveny působnosti orgánů územního plánování (§ 12 až 15 zákona). Tato byla podle původního znění zákona vykonávána orgány soustavy národních výborů, ministerstvy republik a bývalé federace. Novelizace působnosti orgánů územního plánování byla provedena již několikrát přímo i nepřímo a současná podoba stavebního zákona musela být pro potřeby praxe interpretována. Nová právní úprava působnosti orgánů územního plánování vychází z dosud platných principů (výkon státní správy), navazuje na základní koncepci rozdělení působností a přináší některé shora uvedené nové prvky umožňující reagovat zejména na potřeby při zajišťování územně plánovací dokumentace obcí. Úprava však byla limitována dosavadní neexistencí vyšších územních samosprávných celků a dosavadním asymetrickým modelem, který svěřuje působnost orgánům obcí na jedné straně a ministerstvu na straně druhé. Přitom územně plánovací dokumentaci sídelních útvarů a zón schvalují dosud všechna obecní zastupitelstva, ale pořizovat je mohou pouze pověřené obecní úřady (určené nařízením vlády). Podstatnou změnou oproti stávající platné právní úpravě je uzákonění principu, podle kterého budou všechny obce mít možnost pořizovat územní plány obcí, regulační plány a územně plánovací podklady. Okresní úřad pak bude vykonávat působnost nadřízeného orgánu územního plánování vůči obcím na území okresu tak, jak to vyplývá z jeho postavení ve struktuře státní správy. Přijatá úprava umožňuje, aby okresní úřad pořizoval pro obec územně plánovací dokumentaci na její žádost v případech, kdy obec nebude schopna zajistit tuto činnost z objektivních důvodů sama. Působnost Ministerstva pro místní rozvoj je soustředěna na úkoly ústředního orgánu územního plánování a na úkoly, které budou vykonávat vyšší územní samosprávné celky a které v současnosti není možné vzhledem k povaze věci svěřit jiným orgánům státní správy. Na území pě-

ti stávajících vojenských újezdů platí zvláštní režim, který vylučuje uplatnění „civilní“ státní správy, veškerou působnost vykonává Ministerstvo obrany.

Zásadní změny byly schváleny v úpravě procesu pořizování územně plánovací dokumentace. Rozhodnutí o pořizením územně plánovací dokumentace je plně v kompetenci orgánu, který je příslušný k jejímu schválení. Na základě vlastního nebo jakéhokoli jiného podnětu posoudí příslušný schvalující orgán nezbytnost pořizením územně plánovací dokumentace na jedné straně a finanční, materiální a organizační předpoklady na straně druhé. Na základě rozhodnutí schvalujícího orgánu zpracovává pořizovatel zadání územně plánovací dokumentace, ve které stanoví hlavní cíle a požadavky pro její vypracování.

Zadání (§ 20 zákona) je vstupní dokument do procesu pořizování územně plánovací dokumentace a podléhá projednání s jednotlivými subjekty. Režim projednání návrhu zadání je proto diferencován podle povahy těchto subjektů a podle zájmů, které při projednávání územně plánovací dokumentace uplatňují. Zvláštní způsob projednání je stanoven pro dotčené orgány státní správy, které na základě zvláštních právních předpisů hájí zájmy na jednotlivých úsecích státní správy. Pořizovatel je rovněž povinen informovat orgány územního plánování sousedních územních obvodů. U projednání zadání územního plánu velkého územního celku se stanoví zvláštní režim projednání s orgány dotčených obcí. Před schválením zadání pro územní plán obce a regulační plán se vždy vyžaduje projednání s nadřízeným orgánem územního plánování.

Nově se upravuje projednání konceptu řešení (§ 21 zákona) územně plánovací dokumentace, které bylo doposud upraveno pouze ve vyhlášce č. 84/1976 Sb., o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci, ve znění vyhlášky č. 377/1992 Sb. a bylo zaměřeno na projednání odborných otázek. Z hlediska metodiky postupu při zpracování územně plánovací dokumentace má etapa konceptu klíčový význam. Proto se těžiště projednávání územně plánovací dokumentace posunuje do této etapy včetně rozhodování o uplatněných námitkách.

Způsob projednání je diferencován podle jednotlivých subjektů a podle zájmů, které při pořizování územně plánovací dokumentace hájí. Při projednávání konceptu je vyžadováno vždy účinné seznámení všech s obsahem navrhovaného řešení, a to předpokládá jednání formou veřejných schůzí, na kterých představitelé pořizovatele a zpracovatele podají odborný výklad a příslušná vysvětlení. Vzhledem k tomu, aby všechny subjekty měly možnost si prověřit navrhované způsoby řešení, popřípadě vyžádat expertizní posudky, jsou lhůty pro podání stanovisek, připomínek a námitek stanoveny tak, aby po vlastním jednání k tomu měly příležitost. Zvláštní pozornost je věnována u územního plánu velkého územního celku projednání s dotčenými obcemi, které reprezentují důležité místní zájmy a přiznává se jim právo uplatňovat námitky, o kterých musí rozhodnout

schvalující orgán. Zvláštní postavení mají při projednávání konceptu řešení územně plánovací dokumentace vlastníci pozemků a staveb, jejichž práva jsou dotčena řešením regulačního plánu, územního plánu obce a řešením veřejně prospěšných staveb v územním plánu velkého územního celku. Rovněž oni mohou podávat námítky, o kterých musí rozhodnout schvalující orgán. Pro uplatnění námitek se stanoví v souladu s koncentrační zásadou přiměřené lhůty.

V návaznosti na dosavadní praxi prověřování konkrétních řešení územně plánovacích problémů urbanistickou studií se rozšiřuje uplatnění tohoto způsobu i na použití územní prognózy pro územní plány velkých územních celků. Jde v podstatě o návaznost na zpracované urbanistické studie nebo územní prognózy, kdy za podmínky jejich projednání podle pravidel, která platí pro projednávání konceptu, je možné upustit od úvodních etap pořizování územně plánovací dokumentace a použít urbanistické studie nebo územní prognózy jako podklad pro zpracování návrhu územně plánovací dokumentace. V těchto případech schválené zadání plní funkci souborného stanoviska, protože obsahuje pokyny k dokončení prací a také rozhodnutí o uplatněných námítkách při projednávání urbanistické studie nebo územní prognózy.

Projednání návrhu územně plánovací dokumentace (§ 22 zákona) navazuje na projednání konceptu. Představuje možnost prověřit, jak byly splněny pokyny pro zpracování návrhu a jakým způsobem byly vyřešeny požadavky jednotlivých subjektů, které se projednání konceptu územně plánovací dokumentace zúčastnily. Nepředpokládá se již projednávání formou schůzí, ale pouze vystavení návrhu k veřejnému nahlédnutí a podání připomínek ze strany veřejnosti. Dotčené obce a vlastníci dotčených pozemků a staveb mohou uplatnit své námítky. Zvláštní režim je stanoven vždy pro projednání s dotčenými orgány státní správy, se kterými musí být návrh dohodnut, pokud ve stanovené lhůtě uplatní svá stanoviska. K posílení operativnosti projednávání s orgány státní správy se stanoví zásada, že pokud ani po opakované výzvě neuplatní svá stanoviska v dodatečné lhůtě, má se za to, že proti návrhu nemá námitek (§ 22 odst. 5).

Novela upřesňuje postavení a působnosti nadřízeného orgánu územního plánování (§ 25 zákona), který sleduje celý způsob pořizování územní plánovací dokumentace a před jejím schválením vydává své stanovisko. Toto stanovisko je zaměřeno na správnost postupu pořizovatele, na soulad návrhu s požadavky zákona a ostatních právních předpisů a na zabezpečení návaznosti na již zpracované dokumenty. Nadřízený orgán územního plánování tedy nezasahuje do vlastního věcného řešení.

Příslušnost ke schvalování územně plánovací dokumentace (§ 26 zákona) je upravena v návaznosti na vymezení působnosti orgánů územního plánování. Současný stav organizačního uspořádání státní správy a samosprávy výrazně li-

mituje možnosti úpravy a předpokládaný návrh představuje tedy dočasné řešení. Územní plán velkého územního celku schvaluje podle platné právní úpravy Ministerstvo pro místní rozvoj. Ponechává se možnost vládě, aby si vyhradila schválení územního plánu velkého územního celku (půjde zejména o případy v příhraničních oblastech nebo o problémy celorepublikového významu) a územně plánovací dokumentace vojenských újezdů. V návaznosti na zákon o obcích je upravena příslušnost obce ke schvalování územních plánů obcí a regulačních plánů, které funkčně a obsahově nahrazují dosud pořizovanou územně plánovací dokumentaci sídelních útvarů a zón.

Stanovení závazné části územně plánovací dokumentace (§ 29 zákona) a její vyhlášení obecně závaznými právními předpisy příslušných orgánů představuje završení celého procesu a současně určení právních účinků schvalovaných dokumentů. Nová právní úprava navazuje na změnu terminologie územně plánovací dokumentace a rozšiřuje její závaznost na veškeré rozhodování v území, tedy i na stavební řízení, na řízení o změně staveb apod.

Dosavadní úprava sledování použitelnosti schválené územně plánovací dokumentace byla doplněna o respektování návaznosti na následně schválenou územně plánovací dokumentaci „vyšších“ stupňů. Orgán územního plánování je povinen uvést do souladu územní plán obce s návrhem schváleným územním plánem velkého územního celku nebo regulační plán s následně schváleným územním plánem obce a územním plánem velkého územního celku (§ 30 zákona). Současně byl zpřesněn postup při pořizování změn územně plánovací dokumentace.

Územní rozhodování

Územní rozhodování představuje realizační, operativní nástroj územního plánování. Dosavadní vymezení druhů územního rozhodnutí se ukázalo jako nedostatečné a *novela proto upravila samostatné rozhodnutí o dělení a scelování pozemků* (§ 32 odst. 1 písm. e) zákona). Důvodem bylo zejména zabránit dělení pozemků v rozporu se záměry územního plánování, tj. drobení pozemků, znemožnění přístupu k pozemkům a stavbám a „vyšachování“ sousedů z postavení účastníků řízení.

Dosavadní úprava možnosti slučování územního a stavebního řízení, upuštění od vydání územního rozhodnutí a stanovení případů, kdy se územní rozhodnutí nevydává, obsažená v prováděcí vyhlášce, byla novelou nahrazena (§ 32 odst. 2 a 3 zákona) novým rozšířeným taxativním výčtem případů, kdy se vydání územního rozhodnutí nevyžaduje, a novými požadavky na sloučení územního a stavebního řízení, zejména v návaznosti na dříve schválenou územně plánovací dokumentaci nebo na schválený regulační plán.

Nově bylo upraveno postavení účastníků územního řízení (§ 34 zákona) s ohledem na ochranu vlastnických práv, a to i v řízení o chráněném území, ochranném pásmu a stavební uzávěře. Zdůrazňuje se postavení obcí jako účastníků řízení, aby v řízení mohly hájit důležité místní zájmy a doplněn byl výčet účastníků řízení o osoby, kterým toto postavení vyplývá ze zvláštních předpisů, například u občanských sdružení podle zákona o ochraně přírody a krajiny a podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.

Z významných změn právní úpravy rozhodování je třeba uvést procesní úpravy průběhu územního řízení a opatření v rámci součinnosti dotčených orgánů státní správy. Přijatá úprava vychází ze skutečnosti, že právní předpisy mimo rámec stavebního zákona ukládají ve většině případů navrhovateli opatřit stanovisko orgánu státní správy, které přikládá jako jeden z podkladů návrhu na vydání územního rozhodnutí. V zájmu odstranění zbytečné byrokracie se proto zakotvuje právní domněnka, že orgán státní správy, jehož rozhodnutí či opatření (stanovisko, posudek, souhlas, vyjádření apod.) bylo obstaráno do doby oznámení zahájení řízení, souhlasí s návrhem, pokud ve stanovené lhůtě nesdělí jiné stanovisko (§ 36 odst. 3 zákona). Dále se pak rozšiřuje možnost použití ediktálního způsobu vedení územního řízení i na řízení o chráněném území, ochranném pásmu či stavební uzávěře (§ 36 odst. 4 zákona).

Nově byla upravena rovněž otázka zániku územního rozhodnutí. Na základě dosavadní praxe mnozí navrhovatelé totiž mění své záměry a upustí z vlastní vůle od svých záměrů, které byly podkladem rozhodování. Vydané rozhodnutí však tím nepozbývá platnosti a není možno vydat pro takto blokované území nové rozhodnutí o umístění stavby a rozhodnutí o využití území jinému navrhovateli, dokud neuplyne lhůta platnosti existujícího rozhodnutí. Proto bylo nutno vázat zánik platného územního rozhodnutí o umístění stavby a rozhodnutí o využití území rovněž na prohlášení navrhovatele o upuštění od svého záměru (§ 40 odst. 1 zákona).

Oprávnění k činnostem ve výstavbě

Problematika podnikání zůstává i nadále upravena obchodním zákoníkem a živnostenským zákonem. Navržená úprava reaguje na legislativní změny, k nimž došlo v této oblasti. *Zřetelněji se rozlišuje provádění staveb na jedné straně dodavatelsky právníckými a podnikajícími fyzickými osobami, které mají provádění stavebních nebo montážních prací jako předmět své činnosti, a na druhé straně svépomocí, kdy stavebník (právnícká i fyzická osoba) může provádět sám pro sebe jen některé druhy staveb, jejich změny a udržovací práce, a to s rozlišením, kdy musí být zajištěno odborné vedení realizace stavby osobou oprávněnou a kdy postačí odborný dozor nad prováděním stavby osobou s odpovídající kvalifikací.*

Výčet činností ve výstavbě, k jejichž vykonávání se vyžaduje oprávnění podle zvláštních předpisů, se oproti dosavadní úpravě zužuje na činnosti z hlediska ochrany veřejných zájmů nezbytně nutné. K liberalizaci dochází mimo jiné tím, že napříště nebude pro projektování a vedení realizace drobných staveb a některých jednoduchých staveb a jejich změn vyžadován doklad o oprávnění k výkonu vybrané činnosti.

Za vybrané činnosti se podle § 46 a) zákona považují:

- a) projektová činnost, kterou se rozumí zpracování územně plánovací dokumentace a dále zpracování dokumentace staveb pro vydání územního rozhodnutí a stavebního povolení, včetně statických a dynamických výpočtů konstrukcí staveb. S výjimkou staveb pro bydlení, staveb podzemních opěrných zdí a změn těchto staveb, se za vybrané činnosti nepovažuje zpracování dokumentace drobných staveb a jednoduchých staveb a jejich změn; dokumentaci těchto staveb zpracovává kvalifikovaná osoba,
- b) vedení realizace staveb, s výjimkou vedení realizace nových jednoduchých staveb (např. u staveb pro bydlení), drobných staveb a změn těchto staveb.

Nově se upravují povinnosti oprávněných osob (§ 46 b) zákona), zejména projektantů a osob odpovědných za realizaci staveb. Projektant odpovídá za správnost, úplnost a proveditelnost zpracované projektové dokumentace. Statický výpočet musí být zpracován v takové formě, aby byl kontrolovatelný. Projektant odpovídá za správnost a úplnost zpracování konceptu a návrhu územně plánovací dokumentace. Projektant je povinen přizvat ke zpracování dílčích částí projektové dokumentace další oprávněné projektanty s příslušnou specializací, není-li způsobilý některou část projektové dokumentace zpracovat sám. Osoba, která vede realizaci stavby, je v rozsahu předmětu svého podnikání (činnosti) odpovědná za řádné provedení prací v souladu s dokumentací ověřenou stavebním úřadem ve stavebním řízení, za dodržení podmínek stavebního povolení, povinností k ochraně života a zdraví osob a bezpečnosti práce vyplývajících z ostatních právních předpisů. Nemá-li osoba, která vede realizaci stavby, pro jednotlivé druhy prací odbornou způsobilost v příslušném oboru, je povinna přizvat jinou odborně způsobilou osobu.

Požadavky na výrobky pro stavby

Nová právní úprava (§ 47 zákona) zakládá povinnost ověřit vlastnosti výrobků, které mají zásadní význam pro výslednou kvalitu staveb včetně výrobků nových a výrobků sice obvyklých, ale použitých neobvyklým způsobem. Zpřesňuje se, že o ověřování vlastností jde jen u těch výrobků, které jsou povinně zkoušeny podle zvláštních předpisů uvedených v poznámce pod čarou. Stanovení těchto výrobků, u kterých se ověření vlastností provádí ve veřejném zájmu, zabez-

pečuje v rámci své působnosti příslušný orgán státní správy. V návrhu jsou shodně se Směrnicí EHS č. 393 LO 106 zapracována hlediska pro hodnocení způsobilosti stavby pro navrhovaný účel. Pro stavbu mohou být navrženy a použity jen takové výrobky a konstrukce, jejichž vlastnosti z hlediska způsobilosti stavby pro navržený účel zaručují, že stavba při správném provedení a běžné údržbě po dobu předpokládané existence splňuje požadavky na mechanickou pevnost a stabilitu, požární bezpečnost, hygienu, ochranu zdraví a životního prostředí, bezpečnost při užívání (včetně užívání osobami s omezenou schopností pohybu a orientace), ochranu proti hluku a na úsporu tepla. Novelizovaná úprava vychází z požadavku Směrnice pro výrobky a objekty ve stavebnictví (č. 89/106/EEC), která zahrnuje např. i požadavky na zajištění bezpečnosti a užitelnosti stavby pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace. Konkrétní podobu základních požadavků uvedených ve směrnici dávají interpretační dokumenty vydané k jejímu provedení.

Povolování staveb

Institut ohlášení (§ 57 odst. 2 zákona) je upravován jednotně na principu, který se dosud aplikoval u ohlašování udržovacích prací, tj. pokud stavebníkovi nebude sděleno do 30 dnů ode dne ohlášení, že drobná stavba, stavební úprava nebo udržovací práce podléhají stavebnímu povolení, může je stavebník bez dalšího provést. S tím souvisí i upřesňování některých dalších ustanovení o ohlášení, kromě jiného i stanovení za rozhodný den ohlášení, nikoli den, kdy bylo podáno poštovní přepravě, ale den, kdy došlo toto podání stavebnímu úřadu.

U taxativně vyjmenovaných staveb a stavebních prací, které ze zákona nepodléhají ani ohlášení, ani stavebnímu povolení (§ 57 zákona), dochází k rozšíření u telekomunikačních staveb na všechny stavby nadzemních i podzemních vedení telekomunikační sítě včetně opěrných a vytyčovacíh bodů a telefonních budek.

Aktualizuje se přesně požadavek na stavebníka, aby stavebnímu úřadu prokázal, že je vlastníkem pozemku či stavby, anebo má k pozemku či stavbě jiné právo opravňující jej zřídit navrhovanou stavbu. Rovněž se zpřesňuje formulace požadavku na prokázání vlastnického práva k pozemku či stavbě na něm u podzemních staveb (§ 58 zákona).

Vymezení okruhu účastníků stavebního řízení (§ 59 zákona) je jedním ze základních předpokladů zákonnosti stavebního povolení. Novela zpřesňuje a aktualizuje dosavadní znění v tom smyslu, že účastníkem stavebního řízení je pouze ten, jehož práva mohou být stavebním povolením přímo dotčena. Toto pojetí odpovídá pojmu účastníka řízení podle správního řádu a vychází z toho, že stavebním povolením se již stanoví podmínky pro provádění stavby, zatímco důsledky umístění stavby a její vliv na okolí byly předmětem územního řízení. Okruh účast-

níků řízení byl rozšířen o občanská sdružení uvedená v zákoně o ochraně přírody a krajiny a v zákoně o posuzování vlivů na životní prostředí.

Jednotlivé úkony ve stavebním řízení jsou zpřesňovány s cílem *zjednodušení řízení*. Nově se upravuje rozhodování o námítkách účastníků řízení s ohledem na schválenou územně plánovací dokumentaci, zpřísňuje se dosavadní úprava tzv. koncentrační zásady pro uplatňování námitek a stanovisek. Velmi významné je i pro stavební řízení uplatnění zásady, že pokud dotčený orgán státní správy, jehož rozhodnutí nebo opatření vyžadované zvláštním předpisem bylo k projektové dokumentaci připojené k žádosti o stavební povolení získáno před oznámením zahájení stavebního řízení, nesdělil ve stanovené lhůtě stanovisko k navrhované stavbě, platí, že z hlediska jím sledovaných veřejných zájmů se stavbou souhlasí (§ 61 odst. 6 zákona).

Povolování reklamních zařízení

Informační, reklamní a propagační zařízení budou podle nové úpravy (§ 71 zákona) podléhat ohlášení s tím, že stavební úřad může po posouzení sdělit navrhovateli, že ohlášené zařízení vyžaduje povolení. Pamatuje se tak nejen na určitou stavebnětechnickou jednoduchost těchto zařízení na straně jedné, ale na straně druhé i na ochranu veřejných zájmů (příroda, památky, bezpečnost dopravy) tím, že *stavebník musí vyčkat sdělení stavebního úřadu, že proti uvedení ohlášení zařízení nemá námitek*. Náležitosti ohlášení zařízení bude upravovat prováděcí vyhláška, kde se bude pamatovat i na náležitosti vyplývající z jiných právních předpisů. Odstraňují se dosavadní nejasnosti související s posouzením, která zařízení vyžadují povolení a *stanovuje se nově, že ohlášení vyžaduje každé zařízení umístěné na pozemku nebo stavbě s tím, že se vypouští požadavek spojení s nimi*. Nově byla vymezena plocha zařízení, která nevyžaduje ohlášení. Vycházelo se z obdobné právní úpravy v jiných zemích. Zmocněním vydání obecně závazné vyhlášky se obcím umožňuje, aby si podle své vlastní potřeby a specifických podmínek regulovaly režim umístování reklamních, propagačních a informačních zařízení.

Užívání staveb

Mezi účastníky kolaudačního řízení byl doplněn i vlastník stavby (§ 78 odst. 1 zákona) v návaznosti na ustanovení, podle kterého *může*, za podmínek zde uvedených, *být stavebníkem i nájemce stavby*; pro tyto případy je okruh účastníků stavebního a kolaudačního řízení rozšířen i na vlastníka stavby. Nově se upravují podmínky pro *předčasné užívání staveb*. Stavební úřad může na žádost stavebníka vydat časově omezené povolení k předčasnému užívání stavby i před jejím

úplným dokončením (§ 83 zákona), pokud to nemá podstatný vliv na užitelnost stavby a předčasné užívání neohrožuje bezpečnost a zdraví osob. Stavebník musí k žádosti připojit dohodu se zhotovitelem stavby obsahující sjednané podmínky předčasného užívání. Nejpozději do 15 dnů po dokončení stavby je stavebník nebo budoucí uživatel povinen podat stavebnímu úřadu návrh na kolaudaci stavby. *Změny ve způsobu užívání stavby*, v jejím provozním zařízení, ve způsobu nebo podstatném rozšíření výroby, popřípadě činnosti, která by mohla ohrozit zdraví a život nebo životní prostředí, jsou přípustné jen na základě rozhodnutí stavebního úřadu. Velmi významným v praxi bude nový požadavek, podle kterého změna v užívání stavby nemůže být povolena, pokud je v rozporu se závaznou částí územně plánovací dokumentace (§ 85 odst. 3 zákona).

Nařizování prací a odstraňování staveb

Při nařizování nezbytných úprav staveb ve veřejném zájmu *jsou nově formulovány tituly pro takový legální zásah do vlastnických práv* a upravují se dosud chybějící pravidla pro postup v případech, kdy si provedení takové nezbytné úpravy vyžaduje zpracování projektové dokumentace.

Výraznou změnou je úprava nařizování odstraňování staveb, postavených bez stavebního povolení (ohlášení) nebo v rozporu s ním (§ 88 odst. 1 písm. b) zákona) a postup při případném dodatečném povolování. Odstranění stavby se nenařídí, pokud stavebník prokáže, že stavba je v souladu s veřejným zájmem, zejména s územně plánovací dokumentací, cíli a záměry územního plánování, obecnými technickými požadavky na výstavbu, technickými požadavky na stavby a zájmy chráněnými zvláštními předpisy a jestliže stavebník v řízení o odstranění stavby podá žádost o její dodatečné povolení a předloží podklady a doklady vyžádané stavebním úřadem v jím stanovené lhůtě a v rozsahu jako k žádosti o stavební povolení. Iniciativa a důkazní břemeno se v těchto případech tedy přenáší na stavebníka.

Státní stavební dohled

Pro vytvoření příslušných podmínek pro výkon státního stavebního dohledu *byly nově přímo v zákoně upraveny povinnosti stavebníků* (§ 100 zákona).

Při realizaci staveb a jejich změn musí být na stavbě, popřípadě staveništi, k dispozici dokumentace stavby ověřená stavebním úřadem v řízení o jejím povolení a všechny doklady týkající se prováděné stavby, nebo její změny, popřípadě jejich kopie. Stavebník je povinen před zahájením stavby umístit na viditelném místě u vstupu na staveniště štítek o povolení stavby se stanovenými identifikačními údaji a ponechat jej tam až do kolaudace stavby. Rozsáhlé stavby se mohou

označit jiným vhodným způsobem (např. tabulí) s uvedením údajů ze štítku. Při realizaci staveb a jejich změn, jejichž stavebníkem nebo zhotovitelem je právnická osoba nebo fyzická osoba podnikající podle zvláštních předpisů, musí být veden stavební deník. Při realizaci ostatních staveb a jejich změn musí být na stavbě, popřípadě staveništi, veden alespoň jednoduchý záznam o stavbě. Stavební deník a jednoduchý záznam o stavbě je povinen vést zhotovitel stavby. Stavebník má právo nahlížet do stavebního deníku a k záznamům v něm uvedeným připojovat svá stanoviska. Stavebník je povinen uchovávat stavební deník po dobu deseti let od právní moci kolaudačního rozhodnutí, popřípadě do dokončení stavby, pokud kolaudaci nepodléhá. Náležitosti stavebního deníku a jednoduchého záznamu o stavbě, podrobnosti jejich vedení a využití upraví prováděcí předpis.

Sankce

V úpravě postihu za nekázeň ve výstavbě u občanů i u podnikatelských subjektů (§ 105 a 106 zákona) *dochází k doplnění některých skutkových podstat*, bez kterého by nebylo možné důsledně ukládat pokuty za činnosti v rozporu se zákonem. *Novela podstatně zvyšuje výši ukládaných pokut*, počítá s jejich násobky v případech opakovaného porušování zákona a zavádí minimální hranice ukládaných pokut u jednotlivých skupin skutkových podstat s cílem zvýšení kázně ve výstavbě.

V oblasti přestupků za porušování stavebního zákona občany (fyzickými osobami nepodnikajícími) došlo novelou zákona k řadě změn směřujících k aktualizování, upřesnění a zpřísnění postihu stavební nekázně. Byly doplněny některé skutkové podstaty přestupků, které ztěžují výkon státní správy na úseku stavebního řádu a jejichž postih dosavadní právní úprava neumožňovala. Základní změnu představuje zvýšení pokut za přestupky na pětinasobek a stanovení rozmezí sazeb (pásem).

V oblasti správních deliktů právnických a podnikajících fyzických osob je povinností stavebního úřadu, zjistí-li, že došlo k protiprávnímu jednání označenému jako delikt, vést vůči tomu, kdo se takového jednání dopustil, správní řízení a uložit mu pokutu v příslušném rozmezí sazby.

Podobně jako u přestupků přinesla novela zákona i u správních deliktů řadu změn. Jejich těžiště je v zavedení 3 pásem sazeb pokut a v doplnění, aktualizování a zpřesnění jednotlivých skutkových podstat deliktů.

Nově bude např. postihován vlastník, který pronajme stavbu k jinému účelu užívání, než ke kterému byla kolaudována anebo stavbu vůbec nekolaudovanou. Rovněž se *zásadně mění letitý princip, že řízení o správním deliktu musí být pravomocně ukončeno do jednoho roku ode dne, kdy se stavební úřad o protiprávním postupu dověděl (zjistil jej)*, nejpozději však do 3 let od

spáchání deliktu. Nová úprava stanoví, že uvedené lhůty se vztahují k okamžiku zahájení řízení, bez ohledu na dobu, po kterou bude probíhat. Jde o opatření, které eliminuje důsledky různých obstrukcí a průtahů v řízení, které v praxi často způsobovaly promlčení deliktů.

Stavební úřady

Struktura stavebních úřadů se upravuje s ohledem na ustanovení čl. 79 odst. 1 Ústavy, podle něhož lze působnost orgánů na úseku výkonu státní správy stanovit pouze zákonem. Pokud jde o hl. m. Prahu a územně členěná statutární města, návrh vychází z právní úpravy obsažené v zákoně o hl. m. Praze a v zákoně o obcích. U ostatních měst a obcí se respektuje stav ke dni 31. 12. 1997. Odstraňují se některé problémy vznikající v souvislosti s výkonem tzv. obvodové působnosti stavebních úřadů a pamatuje se i na případy, kdy stavební úřad přestane tuto působnost vykonávat pro jinou obec. Aktualizuje se postup pro všechny případy, kdy se má stavba nebo opatření uskutečnit v územním obvodu dvou nebo více stavebních úřadů.

Nově zákon konstituuje „obecný stavební úřad“ (§ 117 zákona). Stavebním úřadem jsou všechny okresní úřady, hlavní město Praha a statutem určené jeho obvody a části. Působnost stavebního úřadu je dále svěřena statutárním městům, která jsou územně členěna, a od 1. 7. 1998 nově též jejich obvodům a částem určeným statutem města.

Významnou změnou je stabilizování stavebních úřadů v ostatních městech a obcích ve stavu, který existoval k 31. 12. 1997. Ve svých důsledcích nová úprava umožňuje určit další obecní úřady obecným stavebním úřadem pouze formou zákona.

Odstraňuje některé problémy, které vznikaly v souvislosti s výkonem tzv. obvodové působnosti stavebních úřadů a pamatuje se i na případy, kdy stavební úřad přestane tuto působnost vykonávat pro jinou obec.

Možnost vykonávat působnost stavebního úřadu též pro jinou samostatnou obec, zpravidla sousední a ve spádové oblasti, je podmíněna vzájemnou dohodou takových obcí a souhlasem okresního úřadu.

Zákon preventivně upravuje postup pro případ, že by stavební úřad přesto tuto působnost vykonával pro jinou obec. Pokud by taková obec neuzavřela dohodu s jiným obecním úřadem v okrese s funkcí stavebního úřadu, bude pro ni stavebním úřadem automaticky okresní úřad.

Podobně jako města a obce v okresech mohou i správní úřady v Praze a v územně členěných statutárních městech vykonávat působnost stavebního úřadu i pro jiné městské obvody a části. Předpokládá se, že takovéto vymezení obvodové působnosti stavebního úřadu bude předmětem statutu města.

Zjednodušuje se postup pro všechny případy, kdy se má stavba nebo opatření uskutečnit v územním obvodu dvou nebo více stavebních úřadů. Stanovený postup již nerozlišuje, zda se má stavba realizovat v rámci jednoho okresu, anebo (zejména u liniových staveb) jde přes území více okresů.

V souladu se změnami názvů, struktury a kompetencí ústředních úřadů státní správy byla novelou zákona zpřesněna a aktualizována označení vojenských a jiných stavebních úřadů.

Ke změně došlo v právní úpravě výkonu některých pravomocí obcemi, které stavebním úřadem nejsou. Zákon výslovně stanoví, že přenést část pravomoci stavebního úřadu na obec lze jen na její žádost a je-li výkon této pravomoci po odborné stránce zajištěn. Z nové úpravy dále vyplývá, že je povinností okresního úřadu odejmout obci přenesenou pravomoc, ztratí-li podmínky pro její výkon. V takovém případě se vykonavatelem odejmutých pravomocí stává místně příslušný stavební úřad.

V Praze a statutárních městech může k přenesení části pravomoci stavebního úřadu na městské obvody nebo městské části, které nejsou stavebním úřadem, dojít jen formou obecně závazného předpisu (vyhlášky, statutu) města vydaného v přenesené působnosti.

Z původního výčtu pěti druhů zvláštních staveb v působnosti speciálních stavebních úřadů byly novelou zákona vypuštěny telekomunikační stavby (§ 120 zákona) a přesunuty tak do působnosti obecných stavebních úřadů, neboť ustanovení o speciálním stavebním úřadu pro tyto stavby nebylo ve struktuře správních orgánů spojitelné. Doplňuje se, že v případech, kdy se územní rozhodnutí nevydává, mohou speciální stavební úřady vydat povolení pro stavbu na základě osvědčení o souladu navrhované stavby se záměry územního plánování, které vydá obecný stavební úřad.

Některá další doplnění a změny stavebního zákona

Ochrana složek životního prostředí a jejich zvláštních zájmů byla dosud založena na taxativním výčtu jednotlivých zájmů, přičemž některé byly opomenuty. Vzhledem k tomu, že v současné době se okruh ochrany zvláštních zájmů dále rozšiřuje, je vhodnější vyjádřit ochranu zvláštních zájmů v zákoně obecně. Proto *byl vypuštěn taxativní účel zvláštních předpisů* a zákon byl upraven tak, aby všechny zájmy, které jsou chráněny podle zvláštních předpisů, byly respektovány v rozhodnutích vydávaných podle stavebního zákona a každá změna nebo rozšíření zvláštních zákonů týkajících se ochrany speciálních zájmů nemusela být promítána do úpravy stavebního zákona. K návrhům na vydání územního rozhodnutí nebudou muset být napříště předkládána vyjádření, souhlasy a stanoviska předepsaná zvláštními předpisy, jestliže zájmy sledované těmito předpisy byly již

předmětem hodnocení vlivů na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, a příslušný správní orgán od jejich vydání upustil ve svém vyjádření. Nově se upravuje ochrana zájmů v oblasti nálezů kulturně cenných předmětů, jejichž význam potvrdí Ministerstvo kultury (§ 127 odst. 3 zákona). Náklady na zajištění tohoto veřejného zájmu by měly být hrazeny z veřejných prostředků, nikoli na úkor vlastníka. Významnou změnou je to, že proti rozhodnutí Ministerstva kultury o úhradě nákladů a ztrát bude možné podat odvolání soudu. Novela zavádí úpravu definice pojmů užívaných na úseku územního plánování a stavebního řádu [§ 139 a) a § 139 b) zákona]. Účelem definic územního plánování je jednotný a nekolizní výkon veřejné správy na tomto i na navazujících úsecích.

Změny a doplnění některých dalších zákonů

S cílem odstranit nejasnosti a problémy při udělování živnostenských oprávnění ve skupině 213 Stavebnictví se navrhuje změna a doplnění přílohy č. 2 živnostenského zákona.

Vzhledem k celkovým změnám stavebního práva bylo nutno upravit dosavadní zastaralé znění zákona o péči a zdraví lidu.

Bylo rovněž schváleno doplnění zákona o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o Státní energetické inspekci, která sleduje vytvoření oprávnění pro dodavatele energie zřizovat a provozovat na cizích nemovitostech liniová rozvodná zařízení, která je možno považovat za stavby veřejně prospěšné. Současně se stanoví podmínky, za kterých lze toto oprávnění uplatňovat.

Posledním upravovaným zákonem je zákon o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon). Cílem jeho novelizace bylo mimo jiné vytvořit podmínky pro realizaci opatření ke snižování vlivů na stavby v územích se zvýšeným radonovým rizikem.

Schválená novela stavebního zákona představuje významný a rozsáhlý legislativní počín a má závažný dopad pro činnost orgánů státní správy na úseku územního plánování a stavebního řádu i pro jednání investorů či vlastníků pozemků a staveb. Novelu doprovází sada tří prováděcích předpisů (vyhláška č. 131/1998 Sb., o územně plánovacích podkladech a o územně plánovací dokumentaci, vyhláška č. 132/1998 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona a vyhláška č. 137/1998 Sb., o obecných technických požadavcích na stavby), které se rovněž podstatně dotýkají dosavadní aplikační praxe. Nicméně novela byla přijímána s tím, že je časově omezená a že je nezbytné stavební právo jako celek znovu modifikovat. V tomto smyslu již byly zahájeny legislativní práce na nové právní úpravě územního plánování a na nové právní úpravě stavebního řádu.

JUDr. Josef Vejmelka
advokát, Praha

Narušení hospodářské soutěže při spojování podniků z pohledu zahraničních soutěžitelů

1. Úvod

Cílem tohoto krátkého příspěvku je upozornit na některé problémy při praktické aplikaci ustanovení zákona o ochraně hospodářské soutěže č. 63/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů, upravujících postup soutěžitelů při spojování podniků. Při rozhodování Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže lze totiž leckdy pozorovat zejména v odůvodněních jednotlivých rozhodnutí jistou dávku ne zcela srozumitelné argumentace, a tak často tato rozhodnutí nepůsobí dostatečně přesvědčivě. Toto samozřejmě není jevem nikterak mimořádným, protože obdobnou tendenci lze pozorovat v rozhodování ostatních orgánů a institucí a těžko lze očekávat, že by se konečně někdo zalíbil všem, aneb a *contrario* stále platí „*nemo omnibus placuit*“.

Pro účely tohoto pojednání bych se nicméně rád zabýval úzce vymezeným problémem spojování podniků soutěžitelů podle platné právní úpravy a na dvou konkrétních případech demonstroval složitost celé problematiky.

2. Současná právní úprava

Zákon v § 8 a 8a uvádí, které případy se považují za spojování podniků. Tyto případy přitom vymezuje ve dvou skupinách. V první z nich stanoví případy, které jsou zcela zřejmým spojením podniků jako sloučení nebo splynutí či přechod nebo převod podniku nebo jeho podstatné části, druhou skupinu potom tvoří jednání, u nichž začlenění do kategorie spojování podniků není tak zřejmé. Do takové skupiny patří mimo jiné jednání, kdy jedna nebo více osob, které již kontrolují jeden podnik, získají přímou nebo nepřímou kontrolu nad celkem nebo podstatnou částí jiného podniku. Co lze považovat za jednání, kdy jedna nebo více osob kontrolujících jeden podnik získá přímou nebo nepřímou kontrolu nad celkem nebo podstatnou částí jiného podniku stanoví zákon demonstrativním výčtem, např. získání akcií, obchodních nebo členských podílů anebo na základě smlouvy nebo jiným způsobem, umožňujícím vliv na určování soutěžního chování soutěžitele.

Zákon dále rovněž obsahuje negativní vymezení toho, co se za spojení podniků podle předchozího odstavce nepovažuje, což však nebude předmětem dalších úvah.

3. Povaha spojení z hlediska práva

Spojování podniků samo o sobě není zakázané ani neplatné, avšak jen do té míry, pokud přímo nenarušuje nebo není způsobilé narušit hospodářskou soutěž. V této souvislosti zákon vychází z právní domněnky, že za narušení soutěže se považuje, jestliže spojením podniků přesáhne jejich podíl 30 % celkového obrátu na celostátním nebo místním trhu daného zboží. Za zmínku v této souvislosti stojí, že je zde zvoleno jiné kritérium než u tzv. bagatelních kartelů, které jsou zákonem vyňaty z obecného zákazu při podílu na trhu daného zboží menším než 5 % celostátního nebo 30 % místního trhu.

Pokud k narušení hospodářské soutěže dojde či jen možnost takového narušení existuje, podléhá takové spojení podniků povolení Úřadu. V tomto případě nejsou soutěžitelé vydáni Úřadu na milost či nemilost, neboť zákon stanoví podmínky, za nichž Úřad spojení povolí (nikoliv „může povolit“), přičemž povolení bude uděleno, pokud soutěžitelé prokáží, že újma, která narušením soutěže může vzniknout, bude převážena hospodářskými výhodami, jež spojení přinese. Na základě rozboru předchozí věty je však nutno konstatovat, že kdyby zákon obsahoval pro soutěžitele na první pohled méně příznivou formulaci „ministerstvo může spojení povolit, jestliže...“, byl by výsledek stejný jako v rámci stávající právní úpravy. Ve prospěch soutěžitele sice hovoří, že Úřad při splnění uvedené podmínky spojení povolí de facto musí, i když tato povinnost výslovně uvedena není a lze ji pouze dovodit, avšak podmínka v podobě „vážení“ hospodářských výhod a možné újmy jako následku narušení soutěže je natolik obecná a těžko kvantifikovatelná, že jejím výsledkem může být vcelku libovolné rozhodnutí Úřadu.

V této souvislosti je však třeba v rámci objektivit konstatovat, že dosavadní rozhodovací praxe Úřadu podle nám obecně dostupných podkladů rozhodně daný princip „vážení“ nezneužila v neprospěch soutěžitelů, což je v právní praxi oceňováno, nicméně teoreticky tato možnost zůstává nadále otevřená.

Nyní však přejdeme k praktickým problémům při aplikaci shora uvedených ustanovení zákona.

4. Získání kontroly nad podnikem

Z hlediska českých soutěžitelů je situace, kdy jedna nebo více osob kontrolujících jeden podnik získá přímou nebo nepřímou úplnou nebo částečnou kontrolu nad jiným podnikem, zřejmě pochopitelná. Problémy nastanou, pokud se jedná o zahraničního soutěžitele, který hodlá získat kontrolu nad podnikem v České republice. Zákon se nesporně vztahuje i na tyto případy, ovšem v konkrétní kauze řešené Úřadem zastával jeho výkonný odbor stanovisko diametrálně odlišné od právního odboru Úřadu, pokud šlo o výklad tohoto ustanovení. Předmětem sporu

bylo zaujmout stanovisko, zda zahraniční kupující akcií, který nekontroluje žádný podnik v České republice, musí nákup akcií spojených s vyšším než 30% podílem na celostátním trhu daného zboží podmínit získáním povolení Úřadu. V této otázce výkonný odbor Úřadu zaujal stanovisko, že povolení bude třeba, zatímco stanovisko právníků bylo opačné a vycházelo ze skutečnosti, že zákonodárce měl na mysli jen případy, kdy by kupující již v České republice nějaký podnik kontroloval a koupí akcií jiného podniku by tak došlo ke spojení dvou podniků.

Osobně se přikláním spíše ke stanovisku výkonného odboru, vycházejí při tom z geografického vymezení trhu zahrnujícího i jednání učiněná v cizině, pokud se jejich účinky projevují na českém trhu, a dále ze skutečnosti, že kupující jako zahraniční právnická osoba již minimálně jeden podnik v zahraničí kontroloval. Otázkou ovšem zůstává, zda při splnění podmínky alespoň 30 % celkového obratu na celostátním nebo místním trhu zboží by bylo třeba žádat povolení ministerstva, pokud by kupující, ať již fyzická nebo právnická osoba, žádnou společnost v zahraničí nekontroloval, např. by se majetkově nepodílela na žádné jiné společnosti ani nevykonávala kontrolu jiným způsobem. V takovém případě se domníváme, že by se nejednalo o spojování podniků podléhajících povolení Úřadu. Přitom jsme si ovšem vědomi, že toto zřejmě zákonodárce nesledoval, neboť smyslem tohoto ustanovení byla kontrola nad získáváním majetkových podílů u podniků, které mají na trhu vyšší než zákonem stanovený obrat.

5. Zvýšení tržního podílu

Dalším oříškem k rozlousknutí je následující, v praxi se často opakující případ. V zahraničí dojde k fúzi dvou multinationálních společností, z nichž obě mají své majetkové zájmy v České republice, např. ve formě dvou dceřiných společností, z nichž každá je vlastněna nebo alespoň spoluvlastněna vždy jednou ze spojujících se společností. V rámci schvalování dané fúze v jednotlivých zemích, jichž se fúze týká, dochází k tomu, že je třeba posoudit nutnost povolení ze strany Úřadu. Jako poměrně jednoduché řešení se nabízí konstatování, že pokud spojením podniků (v tomto případě dvou českých dceřiných společností) přesáhne jejich podíl 30 % daného obratu na trhu, je třeba o povolení požádat. Protože je však praxe vždy trochu složitější, nastává situace, kdy již jedna z dceřiných společností měla v určité komoditě před spojením obrat vyšší než 30 % na celostátním trhu a na první pohled jednoduché pravidlo přestává být jednoznačným vodítkem pro praxi. Samozřejmě by bylo nevhodnější se obrátit na Úřad s dotazem, zda taková transakce spadá pod povolovací režim Úřadu, což se v praxi činí, ale odpovědi bývají diplomaticky řečeno velmi vyhybavé, i když z nich je možné dovodit přetrvávající tendenci Úřadu k povolování i tehdy, kdy existují pochybnosti ohledně oprávněnosti povolovacího řízení.

V praxi pak nezbyvá, než se spoléhat na vlastní úsudek a doufat, že bude správný. V souvislosti s popisovanou fúzí bych se přikláněl k názoru, že podle stávajícího znění zákona není třeba žádat Úřad o povolení, neboť pokud již jedna z českých společností měla vyšší než 30% obrát, není splněna zákonná podmínka ohledně toho, co se považuje za narušení soutěže, protože zde není splněna podmínka překročení stanoveného podílu **v důsledku spojení podniků**. Pokud měl zákonodárce na mysli něco jiného, bylo by vhodné příslušné ustanovení zákona odpovídajícím způsobem upravit.

6. Závěr

Jsem si vědom, že i pokud je výše uvedená interpretace zákona správná, obě české dceřiné společnosti se stejně nevyhnou nutnosti komunikace s Úřadem s ohledem na předpokládanou vzájemnou shodu při budoucích podnikatelských aktivitách na českém trhu. Totéž platí o situacích, kdy fúzí zahraniční společnosti, které nemají v České republice žádnou majetkovou účast, a přesto se účinky těchto fúzí mohou velice významně na tomto trhu projevit jako výsledek jejich exportních aktivit. Těmito otázkami by jistě bylo vhodné se rovněž zabývat, avšak s ohledem na úzce vymezenou problematiku v úvodu tohoto příspěvku se domnívám, že si zaslouží samostatné pojednání.

Doc. JUDr. Ivo Telec, CSc.

Právnická fakulta MU Brno, advokát

Kontraktační povinnost ochranné organizace a její soutěžněprávní a další důsledky (II.)

(dokončení z minulého čísla)

III.

Kontraktační povinnost ochranné organizace podle § 7 odst. 1 písm. i) cit. zák. č. 237/1995 Sb. je sice zákonnou povinností veřejnoprávní povahy, v níž se promítá veřejný zájem na řádném fungování institutu hromadné správy příslušných práv, nicméně ochranná organizace vykonává tuto povinnost, jak již bylo ostatně řečeno výše, v soukromoprávním vztahu k uživateli chráněného předmětu.

Uživatel má subjektivní právo hmotněprávní povahy na splnění této povinnosti, tj. právo na uzavření příslušné smlouvy, které je korelátem zmíněné povinnosti ochranné organizace.

Proti ochranné organizaci, která toto uživatelské právo ohrozí nebo poruší, se uživatel může domáhat **ochrany práva u soudu**; k tomu viz § 4 obč. zák. a § 3 věta druhá o. s. ř. Uživatel se jako žalobce může žalobou u soudu domáhat vydání rozsudku, kterým soud uloží ochranné organizaci jako žalovanému prohlášení (projev) vůle směřující k uzavření smlouvy, řečeno dikcí občanského soudního řádu. Přesněji řečeno, soud sám nahradí chybějící projev vůle žalovaného svým pravomocným rozsudkem, neboli udělí za žalovaného svým pravomocným rozsudkem smluvní svolení k užití příslušného nehmotného statku. Takový pravomocný rozsudek sám o sobě **nahrazuje** chybějící prohlášení (projev) vůle ochranné organizace, která se tohoto projevu zdržuje; viz § 161 odst. 3 o. s. ř. Návrh na uzavření smlouvy je v takovém případě obsahem žaloby. Na místě jeho přijetí je pravomocný rozsudek soudu. Právním důsledkem takového pravomocného rozsudku je to, že nahrazuje chybějící prohlášení (projev) vůle žalované ochranné organizace bez jakýchkoli dalších právních skutečností. Povahově a pojmově platí, že smlouva je uzavřena **dnem právní moci příslušného rozsudku**. Z právní povahy tohoto rozsudku vyplývá, že nemůže být právním důvodem pro výkon rozhodnutí (exekucním titulem). Nelze jej exekvovat, protože chybějící dobrovolné splnění zákonné povinnosti ochranné organizace již bylo mocensky nahrazeno přímo tímto rozsudkem. Proto ani takový rozsudek neukládá žalovanému lhůtu k plnění a žalobce ji ani nenavrhuje.

K řízení v této věci je v prvním stupni příslušný **okresní soud**, neboť nejde o rozhodování o nárocích vyplývajících z autorského zákona, nýbrž z cit. zák. č. 237/1995 Sb., který sice bývá doktrinálně považován za součást systému práva autorského a přílehlých práv, nicméně není autorským zákonem, o kterém výslovně a úzce hovoří ustanovení § 9 odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Vedle žaloby o uložení, resp. nahrazení, prohlášení (projevu) vůle soudem, popsané výše, lze v dané věci uplatnit i soukromoprávní ochranné mechanismy, které souvisí s právem soutěžním, stejně jako i prostředky veřejnoprávní, neboť je dán veřejný zájem státu na fungování hromadné správy příslušných nehmotných práv. Blíže je o těchto dalších prostředcích pojednáno níže.

IV.

Zjistí-li **Ministerstvo kultury**, ať již z vlastní činnosti nebo z cizího podnětu, porušení zmíněné kontraktační povinnosti je **povinnou uložit** příslušné ochranné organizaci lhůtované zajištění **nápravy**. A to bez ohledu na to, zda dotčený uživatel uplatnil ochranu svého práva na kontraktaci u soudu; viz výklad podaný vý-

še. Náprava bude zpravidla spočívat v uzavření smlouvy s příslušným uživatelem ve lhůtě, kterou k tomu Ministerstvo kultury stanoví podle svého správního uvážení; viz § 9 odst. 2 věta první cit. zák. č. 237/1995 Sb. Nedojde-li k nápravě ve stanovené lhůtě nebo nelze-li již nápravu zjednat anebo jedná-li se o opakované porušení povinnosti, které nutně nevyžaduje opakování vůči těmto uživatelům, neboť skutkově postačuje, že vůbec došlo k opakování protiprávního jednání, **může** Ministerstvo kultury na základě svého správního uvážení oprávnění k výkonu hromadné správy práv ochranné organizaci odejmout.

Ministerstvo kultury při ukládání nápravy, resp. při odejmutí oprávnění k výkonu hromadné správy, rozhoduje ve **správním řízení**, neboť se jedná o rozhodování o právech a povinnostech osob.

Uživatel chráněného předmětu, který byl postižen protiprávním jednáním ochranné organizace, spočívajícím v jejím nezákonném zdržení se uzavření smlouvy o užití chráněného předmětu, bez níž uživatel nesmí chráněný předmět užít, vyžaduje-li autorský zákon smluvní svolení, se může domáhat **žalobou u soudu soukromoprávní ochrany před nedovoleným omezením soutěže**, spočívajícím ve **zneužití dominantního postavení ochranné organizace**, které tato právnická osoba má na rozhodném (relevantním) trhu; viz § 17 *zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže*, ve znění pozdějších předpisů, a jeho **taxativní výčet žalobních nároků** v odst. 1.

Skutkové podstaty zneužití tržní dominance jsou hospodářsky rozmanité. Cit. zák. č. 63/1991 Sb. toto zneužití ve svém ustanovení § 9 odst. 3 věta druhá skutkově pojímá pouze příkladmo. Ustanovení § 9 odst. 3 věta první cit. zák. č. 63/1991 Sb. stanoví generální klauzuli (obecnou doložku) zakazující zneužití tržní dominance a obdobně i zneužití tržního monopolu. Zakazující generální klauzule je pak příkladmo skutkově rozvedena ve zmíněném § 9 odst. 3 věta druhá cit. zák. č. 63/1991 Sb.

V námi sledovaném případě by se jednalo o zákonem sice **typově neupravený**, leč postižitelný, případ zneužití soutěžní dominance ochranné organizace tím, že tato právnická osoba se jako soutěžitel zdržuje obchodního odbytu spravovaného práv k předmětům chráněným autorským zákonem (odbytu zboží), ačkoli ji tento odbyt, formou uzavírání smluv se spotřebiteli jako uživateli těchto předmětů, veřejnoprávně přikazuje zvláštní zákon [§ 7 odst. 1 písm. i) cit. zák. č. 237/1995 Sb.]. Tím ochranná organizace jako hospodářsky silnější účastník trhu nehmotných statků jednak **diskriminuje spotřebitele**, jednak jej tímtež skutkem jako **hospodářsky slabšího** účastníka daného trhu vystavuje **hospodářskému nebezpečí** nadměrných a v průměrných případech nepřekonatelných nesnází, kterou mohou vést v konkrétním případě až ke znemožnění nebo útlumu hospodářské činnosti na celém území České republiky. Právě tím ochranná organizace naplňuje soutěžněprávní pojem **zneužití tržní dominance**, jestliže tak činí.

Bez soutěžněprávního významu není ani to, že ochranná organizace při popsaném neoprávněném jednání ignoruje vesměs trvalou spotřebitelskou poptávku po svém zboží (právech), která existuje na rozhodném trhu a kterou ochranná organizace při popsaném jednání **odmítá uspokojit**. Aniž by to bylo jakkoli ospravedlnitelné.

Bez právního soutěžněprávního významu není rovněž ani to, že všechny současné české ochranné organizace mají soukromoprávní formu spolku v právním režimu *zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů*, ve znění pozdějších předpisů. V důsledku zjevného hospodářského účelu jejich založení se jedná o druh společenství, která se v patentovém a kartelovém právu označují zmezinárodně anglickým odborným výrazem *patent pools*. Jedná se o hospodářsky zájmová a více nebo méně právně institucionalizovaná **sdružení kartelověprávní povahy**, založená za účelem dosahování výnosů z práv duševního vlastnictví nositeli těchto práv s využitím různých svépomocných sociálních a právních postupů. Jejich podstatou je určité zespolečnění výkonu hromadně spravovaných práv, které je již pojmově a povahově obsaženo v legálním institutu hromadné správy práv; srov. například rozdělování hromadně přijatých odměn jednotlivým nositelům práv.

Ochranná organizace, vykonává-li spravovaná práva protiprávně, naplňuje též skutkovou podstatu protiprávního jednání, která je obecně legálně vyjádřena v soukromoprávní generální klausuli **zákazu** bezprávného výkonu práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů v rozporu s dobrými mravy a která též obsahuje **zákaz** bezprávného zasahování do práv a oprávněných zájmů jiných; viz § 3 odst. 1 obč. zák.

Diskriminace spotřebitele je sociálně významným deliktem i proto, že k němu dochází, sociologicky řečeno, ve spotřební společnosti. O tom svědčí i ustanovení o obecném a bezvýjimečném veřejnoprávním zákazu diskriminace spotřebitele podle § 6 *zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele*, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon legálně typově označuje diskriminační jednání vůči spotřebiteli jako **nemravné**; tj. skutkově v rozporu s dobrými mravy. Nutno však říci, že cit. zák. č. 634/1992 Sb. se nevztahuje na činnost ochranných organizací podle cit. zák. č. 237/1995 Sb., neboť zákon o ochraně spotřebitele upravuje, mimo jiné, některé podmínky podnikání. V případě výkonu hromadné správy práv ochrannými organizacemi se však pojmově a povahově **nejedná o podnikání**; srov. § 8 odst. 1 cit. zák. č. 237/1995 Sb., z něhož lze vyvodit, že tato činnost ochranných organizací není vykonávána za účelem zisku; srov. též důvodovou zprávu vládního návrhu cit. zák. č. 237/1995 Sb., jakož i starší právo. Přestože nelze eventuální diskriminaci spotřebitele ochrannou organizací veřejnoprávně postihnout podle cit. zák. č. 634/1992 Sb., neboť k ní nedochází při podnikání této osoby, lze ji postihnout podle **právních předpisů soutěžních**,

protože soutěžitel nemusí být podnikatelem. Totiž hospodářská soutěž se odehrává i mimo podnikání, jak je poměrně úzce obecně vymezuje § 2 odst. 1 obch. zák. ve spojení s § 2 odst. 2 obch. zák., z čehož pak vycházejí i další právní předpisy.

Soutěžněprávně je významné i to, že spotřebitel v našem případě obvykle nemůže získat smluvní svolení k užití chráněných předmětů (získat zboží) od jiné osoby než od ochranné organizace, jsou-li nositelé práv výhradně smluvně zastupováni ochrannou organizací. I proto je třeba právně přisvědčit tomu, že právní ochrana spotřebitele, vyplývající z moci zákona, platí pro **každého spotřebitele**; tj. i pro spotřebitele nehodného, který je dlužníkem ochranné organizace po lhůtě splatnosti, nebo který je ohrozitelem či rušitelem práv, která ochranná organizace spravuje.

Spotřebiteli v získání uvedeného zboží mimo institut hromadné správy příslušných práv brání i **nedostatek znalosti** zvláštních odborných údajů a osobních údajů jednotlivých českých nebo zahraničních nositelů práv, které průměrně nezná a jejichž znalost po něm ani nelze zdravým rozumem požadovat. Nadměrně by jej zatěžovalo již samo získání těchto údajů a mařil by se účel institutu hromadné správy práv. Ochranná organizace je sice ze zákona povinna vést evidenci zastupovaných nositelů práv a evidenci jejich nehmotných předmětů, avšak osobní údaje nositelů práv z těchto informačních systémů ochranná organizace podle zákona poskytuje pouze smluvním zahraničním ochranným organizacím, nikoli spotřebitelské nebo jiné veřejnosti; viz § 7 odst. 1 písm. h) cit. zák. č. 237/1995 Sb. Jedná se o soukromý informační systém ochranné organizace, u něhož cit. zák. č. 237/1995 Sb. zvláště nestanoví povinnou veřejnou přístupnost, přestože hospodářské důvody by pro ni byly dány. Cit. zák. č. 237/1995 Sb. neukládá ochranným organizacím ani povinnost poskytovat informační služby spotřebitelům příslušného zboží. Na druhé straně však žádný zákon ochranné organizaci nezakazuje, aby informační službu spotřebitelům poskytla. Ovšem při zachování zvláštního právního režimu zákonné ochrany osobních údajů v informačních systémech podle *zákona č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech*; tzn., není-li poskytnutí osobních údajů veřejnosti zákonem vyloučeno.

Neposkytnutí informační služby ochrannou organizací spotřebiteli v hospodářsky nezbytném rozsahu, na jeho náklady a bez nadměrného obtížení ochranné organizace, není-li zákonem vyloučeno, by mohlo - podle okolností konkrétního případu - naplnit skutkovou podstatu **soukromoprávního deliktu zneužití tržní dominance** ochranné organizace; viz k tomu výklad obsažený níže.

I kdyby však ochranná organizace poskytla spotřebiteli informační službu o nositelích práv a o předmětech těchto práv, samo o sobě by takové sdělení ještě nevedlo k získání práv (zboží) spotřebitelem, o něž se hospodářsky cíleně jed-

ná. Spotřebitelovo hospodářské postavení na trhu by se příliš neusnadnilo. **Nebyl** by naplněn ani hospodářský a kulturní účel institutu hromadné správy autorských a přílehlých práv, který svým sociálním významem a právní důsledností zdaleka překračuje pouhou informační službu.

V pohledu **soutěžního práva antimonopolního** by se v případě porušení legalní kontraktační povinnosti ochranné organizace a odpovídajícího subjektivního práva uživatele jednalo o zneužití tržní dominance ochranné organizace na **újmu uživatele** chráněného předmětu jako **spotřebitele** jejích služeb; viz § 9 odst. 3 cit. zák. č. 63/1991 Sb. Ochranná organizace přitom na trhu nehmotných práv nikdy nemá soutěžně monopolní postavení, i kdyby měla administrativně-právní monopol k hromadné správě práv v příslušné oblasti a oboru tvůrčí činnosti, neboť soukromoprávní nepřímé zastoupení ochrannou organizací **není** pro nositele práv ze zákona povinné. Pouze může být věcně vhodné z důvodů praktických, nákladových a svépomocných. Ochranná organizace je jako soutěžitel na rozhodném trhu nehmotných práv **vystavena soutěži** těch nositelů práv, kteří si svá práva vykonávají sami, popřípadě si jejich správu nechávají jednotlivě obstarat mimo institut hromadné správy práv podle cit. zák. č. 237/1995 Sb., a to bez ohledu na věcné důvody, které je k tomu vedou. To, že se nejedná o vystavení soutěži podstatné, znamená pouze to, že ochranná organizace **nemá** na rozhodném trhu soutěžní postavení monopolní, leč **pouze dominantní**. Právní důsledky jeho možného zneužití jsou ovšem stejné.

Třeba říci, že se v uváděném hospodářském případě nemusí jednat o zneužití tržní dominance ochrannou organizací pouze na újmu uživatele nehmotných statků jako spotřebitele. Může jít, a to i skutkově výhradně, o zneužití soutěžní dominance na **úkor veřejného zájmu**; srov. § 9 odst. 3 cit. zák. č. 63/1991 Sb. *In concreto* na úkor veřejného zájmu na takové **obecně prospěšné činnosti**, jakou je **rozvoj kultury**, k němuž povahově a pojmově patří i zpřístupňování nehmotných **kulturních statků** veřejnosti. Sociální uplatňování kulturních statků totiž přispívá **obecnému blahu**, neboť rozhojňuje duševní bohatství příjemce kulturních statků, udržuje kulturní dědictví lidstva a umožňuje poznání jiných národních kultur a obohacení se z nich. Tím vším zvelebuje a povznáší i národního ducha.

V.

Dominantní soutěžní postavení ochranných organizací je známo **Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže** z vlastní činnosti; viz například neuveřejněné sdělení tohoto správního úřadu ze dne 30. 4. 1998 pod č.j.: 498/98-230, pokud jde alespoň o dva z těchto tržních dominantů. Samo dosažení dominantního soutěžního postavení, stejně jako i získání soutěžního postavení monopolního, ať již hospodářskou činností anebo administrativněprávně, není na závadu. Na záva-

du je až **zneužití** tohoto hospodářského postavení na rozhodném trhu na újmu jiných účastníků tohoto trhu (soutěžitelů nebo spotřebitelů) nebo na úkor veřejného zájmu.

Do zákonné působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže patří mimo jiné vydávat **rozhodnutí ve správním řízení** o tom, zda určité jednání má povahu zneužití dominantního postavení ve smyslu § 9 odst. 3 cit. zák. č. 63/1991 Sb. a ukládat soutěžitelům **pokuty** za porušení zákonného zákazu zneužití dominantního postavení na rozhodném trhu, stanoveného tímto zákonem.

Soukromoprávní ochrana uživatele chráněných předmětů prostřednictvím žaloby, která se hmotněprávně opírá o § 17 cit. zák. č. 63/1991 Sb., tím není dotčena a lze ji u soudu uplatnit bez ohledu na správněprávní postup Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, který může být souběžný, anebo žádný.

S ohledem na mezinárodněprávní závazky České republiky, které pro ni vyplývají z *Evropské dohody zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé*, podepsané v Lucemburku dne 4. 10. 1993, (viz sděl. č. 7/1995 Sb.), nelze úplně opomenout ani náhledy evropsko-komunitární a jejich určitý vliv na současnou českou právní prostředí. Zmiňuji alespoň rozsudek Evropského soudního dvora v Lucemburku ve spojených věcech sp. zn. C-241/91P a C-242/91P, který může být obecně orientačně inspirativní i pro rozhodovací činnost orgánů České republiky, byť se týká nehmotných práv mimo jejich hromadnou správu. Jedná se totiž o rozsudek, který v obecných rysech sleduje některé prvky právního názoru, který jsem zde vyjádřil. (O tomto rozsudku referoval *Tomáš Fiala* v Právním rádci, 1995, č. 11, pod názvem *Zneužití dominantního postavení neposkytnutím licence*.)

Právně je zapotřebí poukázat i na tu skutečnost, že ochranná organizace může porušením kterékoli veřejnoprávní povinnosti, kterou jí ukládá cit. zák. č. 237/1995 Sb., tudíž i porušením kontraktační povinnosti podle § 7 odst. 1 písm. i) uvedeného zákona, naplnit, při splnění všech legálních pojmových znaků, též generální klauzuli **zakázaného nekalého soutěžního jednání** (nekalé soutěže) podle § 44 odst. 1 obč. zák., a to v soutěžním vztahu jak k ostatním soutěžitelům, například nezastupovaným nositelům práv, tak i v hospodářském vztahu ke spotřebitelům; tj. uživatelům chráněných předmětů. Nejen ostatní soutěžitelé, ale i spotřebitelé jsou totiž **účastníky trhu** vůči nimž ochranná organizace soutěžně, tj. v soutěžněprávním vztahu, působí. K tomu srov. soutěžněprávní pojem účastníka trhu, jak jej věcně důvodně široce pojímá § 9 odst. 3 věta první ve spojení s § 9 odst. 3 písm. c) a dále § 17 cit. zák. č. 63/1991 Sb. Legální pojmové znaky nekalé soutěže proto mohou být ochrannou organizací jako soutěžitelem naplněny na úkor účastníka trhu. Účastník trhu, postižený zakázaným nekalým soutěžním jednáním ochranné organizace, může uplatnit příslušné **žalobní ná-**

roky, které vyplývají z práva proti nekalé soutěži, resp. které vyplývají z nekalosoutěžní odpovědnosti ochranné organizace, **u soudu**.

VI.

Ve výše obsaženém právním názoru jsem se zabíral pouze obecnějším právním pohledem na kontraktační povinnost ochranných organizací podle § 7 odst. 1 písm. i) cit. zák. č. 237/1995 Sb. a na právní důsledky jejího porušení. Abstrahoval jsem zejména od povahy, formy, obsahu a platnosti smluv, jejichž uzavíráním ochranné organizace tuto povinnost vykonávají. Podotýkám jen, že se jedná o smlouvy, které se řídí zvláštním, totiž přednostním, právním režimem autorského zákona, resp. občanským zákoníkem. Nezabýval jsem se ani právní povahou smluv hromadných (kolektivních). Těmto a dalším, velmi praktickým, otázkám bude zapotřebí věnovat odbornou pozornost někdy příště.

Mgr. Olga Sedláčková
advokátní koncipientka, Praha

Letters of intent neboli tzv. dopisy o záměru

Dopisy o záměru (Letters of intent) se velmi často vyskytují v mezinárodním obchodu při sjednávání různých druhů smluv. Jedná se o dokumenty psané formou dopisu, které většinou nezávazně stanoví podmínky navrhované transakce. Tyto dopisy se pořizují v průběhu jednání mezi stranami jako důkaz toho, co již bylo ujednáno. Okamžik sepsání takového dokumentu v podstatě závisí na účelu, pro který se použije. Obvykle to bývá na počátku transakce, jakmile se strany dohodnou na předběžných podmínkách. Tímto dopisem strana vlastně odkazuje na podmínky navržené v průběhu jednání a vyjadřuje s nimi svůj souhlas.

Tyto dokumenty se vyskytují pod různými názvy. Mohou se jmenovat dopisy o záměru, memoranda o vzájemném porozumění, nebo dokonce záhlaví smlouvy. Různé země mají pro jejich názvy různé varianty, např. v Rusku se jim zpravidla říká Protokoly. Jejich názvy ale nemají obvykle žádný právní význam.

Je vcelku pozoruhodné, že strany svádějí tvrdý boj o znění tohoto krátkého dokumentu, aby se nakonec dohodly, že nebude právně závazný. Tento dokument totiž většinou obsahuje ujednání o tom, že není právně závazný a nemá právní účinky, a teprve po jeho podpisu strany zahájí jednání o skutečné smlouvě.

Jak již bylo řečeno, dopisy o záměru jsou často nedílnou součástí většiny velkých obchodních případů, vyskytují se např. při sjednávání fúzí, při převodech obchodních podílů, privatizaci, financování projektů, nejčastěji se pak vyskytují v mezinárodním obchodě. Jejich forma a účel však dosud nebyly dány do vzorové podoby. Formát těchto dokumentů se může značně lišit, mohou to být jak obyčejné dopisy, tak formální listiny opatřené pečeti a podpisem.

Dopisy o záměru obsahují ve většině případů tyto náležitosti:

- a) nezávazný přehled podmínek, na kterých se obě strany dohodly, tj. písemné potvrzení o jednotlivých bodech, na kterých se strany v principu shodly; takový dopis pak může sloužit jako rámcové východisko pro budoucí jednání;
- b) časový výhled a povinnosti stran během jednání;
- c) stanovení rámcového východiska pro celou řadu závazných ustanovení;
- d) potvrzení závaznosti dohody stran o určitých bodech jednání.

Sepsání tohoto dokumentu se považuje za morální závazek dodržovat podmínky, na kterých se strany dohodly. I když tento dokument není právně závazný, je poměrně složité prosadit během jednání něco, na co nebylo v tomto dokumentu předem pamatováno. Tento dopis zakládá tzv. „mimosmluvní odpovědnost“ (extracontractual level of responsibility), což by se dalo jinak charakterizovat jako jednání v dobré víře. Právní předpisy většiny evropských zemí upravují jednání v dobré víře. Tento závazek se obvykle opírá o blízkost vztahu mezi stranami a o to, co mohou očekávat jedna od druhé. Dopis o záměru je důkazem existence takového vztahu mezi stranami a může posílit šance na úspěšné protiopatření poškozené strany v případě přerušných jednání.

Dopisy o záměru jsou však užitečnější, než se mohou na první pohled zdát. Zvláště jsou užitečné při dlouhých a složitých jednáních, kdy pomáhají stranám, aby se zaměřily na základní body jednání a nemarnily čas. Dopis o záměru je rovněž dobrým způsobem, jak definovat svůj vztah s druhou stranou a uvědomit si své „předsmmluvní“ právní povinnosti. Pomocí tohoto dopisu se dá rovněž zdůraznit fakt, že doposud nebylo dosaženo právně závazné dohody. Tyto dopisy mohou být použity i pro různé přidružené účely, např. pro daňové účely, pro účely hospodářské soutěže, atd.

Co se týká právních účinků těchto dokumentů, pak většina evropských zemí přijala úpravu, na základě které se závaznost dopisu posuzuje podle záměru stran, přičemž název dokumentu nehraje žádnou roli.¹⁾ Určité názvy mohou být

¹⁾ Claude Gonthier and coll.: Cross-Border Study Letters of Intent (Dopisy o záměru – Studie překračující hranice jednotlivých států). Interní studie Rady Evropské unie, European Counsel, březen 1997, s. 34.

však zavádějící, např. názvy znějící jako „před-smlouva“ (pre-contract) nebo „předběžná dohoda“ (preliminary contract) mohou způsobit, že dojde ke vzniku smluvních závazků. Například ve Francii a Německu „před-smlouva“ bude vymahatelná, když se strany dohodnou na všech zásadních bodech budoucí smlouvy. V Rusku se může poškozená strana soudní cestou domáhat uzavření hlavní smlouvy na základě předběžné dohody a v souvislosti s tím žádat o náhradu škody.

V této souvislosti je někdy pokládána otázka, zda v případě, kdy dopis o záměru bude obsahovat náležitosti určité typizované smlouvy (např. kupní smlouvy), bude jeho obsah pro strany závazný. Jak již bylo řečeno výše, název dopisu nemá zpravidla žádný právní význam, a i když tedy bude znít ve smyslu, že konkrétní dokument není právně závazný, bude záležet především na obsahu posuzovaného dokumentu a na záměru stran, které jej sepsaly. Obecně se tyto dokumenty nepovažují za právně závazné, nicméně některá jejich ustanovení mohou být učiněna právně závaznými tím způsobem, že se do konkrétního dokumentu začlení výslovné prohlášení stran v tomto smyslu anebo individuální ustanovení tohoto dokumentu se prohlásí za závazné (viz výklad níže „ustanovení o výlučnosti“).

Právní řád České republiky neobsahuje úpravu, která by se přímo vztahovala na dokumenty typu dopisů o záměru, což však nevylučuje možnost uzavírat takové dokumenty. Otázkou však bude zejména právní závaznost takového dokumentu. V souvislosti s dopisy o záměru by se dala aplikovat některá ustanovení našeho právního řádu, zejména občanského a obchodního zákoníku. Občanský zákoník ve svém § 50a obsahuje ustanovení, které připouští písemný závazek stran o uzavření smlouvy za podmínky, že se dohodnou o jejich podstatných náležitostech. V případě, že nedojde k uzavření smlouvy v dohodnuté době, se strany mohou na základě tohoto ustanovení domáhat do jednoho roku soudního rozhodnutí. Obchodní zákoník podobně upravuje v §§ 289–292 smlouvu o uzavření smlouvy budoucí, která vykazuje řadu rysů shodných s úpravou dopisů o záměru, jako jsou písemná forma, úmysl uzavřít budoucí smlouvu, určení předmětu budoucí smlouvy a nárok na náhradu škody při odmítnutí dalšího jednání o smlouvě. Nicméně v případě smlouvy o uzavření budoucí smlouvy podle obchodního zákoníku se jedná o závazkový vztah na rozdíl od dopisu o záměru, který je většinou nezávazný.

Úprava obsažená v občanském a obchodním zákoníku je v podstatě aplikovatelná na dopisy o záměru, zejména ustanovení o právních úkonech, o odpovědnosti za škodu, o bezdůvodném obohacení apod., i když v souvislosti s dopisy o záměru bude zřejmě rozhodující zvážit, zda se v konkrétním případě vůbec jedná o právní úkony. To bude záviset na posouzení konkrétního dopisu o záměru, zejména na posouzení záměru stran; zda jde o takový projev vůle, který

směřuje k právnímu následku, tj. vzniku, změně či zániku občanskoprávního vztahu (ve znění § 34 a dalších) nebo obchodněprávního vztahu (podle ustanovení §§ 266–268 obchodního zákoníku). V této souvislosti je potřeba zdůraznit, že v případě dopisu o záměru se nejedná o návrh na uzavření smlouvy podle § 43a občanského zákoníku, protože se nejedná o návrh jedné strany na uzavření smlouvy, který je závazný v případě jeho přijetí druhou stranou. Smyslem tohoto dokumentu je, jak již bylo uvedeno, určitým způsobem zaznamenat a dokázat to, co bylo stranami předběžně dohodnuto, jinými slovy, předběžná dohoda stran, která nemusí být nutně závazná.

V řadě evropských zemí podléhají strany určitým předsmluvním povinnostem v souvislosti s jejich vzájemným chováním a předáváním informací. Tyto povinnosti jsou na základě provedených průzkumů nejmírnější v Anglii a Rusku, kde se úprava předsmluvních povinností pojí pouze s určitými výjimečnými situacemi, jako je např. situace, kdy jedna strana se snaží získat druhou stranu k uzavření smlouvy tím, že ji uvede do omylu (viz *Cross-Border Study Letters of Intent*, s. 34). Taková smlouva bude prohlášena za neplatnou a poškozená strana bude moci žádat náhradu škody, když chování druhé strany bylo „nemorální“, avšak ve významu silnějším, než je jednání ve „zlé víře“.

V této souvislosti náš občanský zákoník stanoví v § 49a neplatnost právního úkonu, jestliže jej strana učinila v omylu vycházejícím z rozhodující skutečnosti a druhá strana, které byl právní úkon určen, tento omyl vyvolala nebo o něm věděla.

Většina evropských zemí zakotvuje obecnou povinnost jednání v dobré víře, ale její rozsah se v každé zemi liší. V případě, že tato povinnost není kodifikována, je zde alespoň obecná povinnost, která vzniká při existenci důvěry mezi stranami.

Povinnost jednat v dobré víře, která je úzce spjata s problematikou kolem dopisů o záměru, ukládá stranám následující povinnosti:

- 1) informovat se vzájemně o všech důležitých otázkách, které by druhá strana jinak nezjistila;
- 2) dodržovat v rozumné míře zásady pečlivosti a opatrnosti při výkonu předsmluvních a smluvních závazků;
- 3) zachovávat morální a etická pravidla chování.

Povinnost jednání v dobré víře se vztahuje na všechny fáze obchodního vztahu, tj. jak na předsmluvní ujednání, tak na smluvní závazky. Tato povinnost vzniká okamžikem zahájení jednání, takže je potřeba určité míry opatrnosti při podpisu dopisu o záměru. Dopis o záměru bývá považován za důkaz blízkosti vztahu mezi stranami a na jeho základě je snazší vymáhat to, co bylo stranami v principu odsouhlaseno.

Povinnost jednat v dobré víře je ve většině zemí vymahatelná, avšak žaloba na náhradu škody pro porušení povinnosti jednat v dobré víře je omezena tzv.

„negativním zájmem“ (negative interest), což je jinými slovy taková náhrada škody, jejímž účelem je dát poškozenou stranu do předmluvní pozice, tj. pozice, ve které tato strana byla, než došlo k jednáním, na jejichž základě škoda vznikla. Náhrada škody tedy nebude zahrnovat možný zisk, kterého by poškozená strana dosáhla, kdyby došlo k uzavření smlouvy na základě dopisu o záměru. V některých zemích, např. ve Španělsku, je možné, aby došlo u poškozené strany k náhradě ztráty na zisku, který by tato strana dosáhla, kdyby nebyla vázána předmětným ujednáním.

V právním řádu České republiky, konkrétně v předpisech občanského a obchodního práva, není jednání v dobré víře podrobněji upraveno. Vyskytují se zde pouze odkazy či zmínky na jednání v dobré víře. Občanský zákoník odkazuje na jednání v dobré víře v ustanovení § 32 odst. 3 v souvislosti se zastoupením na základě plné moci, dále v § 35 odst. 3, kde je stanoveno, v souvislosti s právním úkonem učiněným konkludentně, že se chrání dobrá víra toho, komu byl právní úkon učiněn. Další odkaz na jednání v dobré víře je např. v § 459 v souvislosti s bezdůvodným obohacením. Ustanovení § 39 pak říká, že neplatný je ten právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přiči dobrým mravům. Na základě výkladu tohoto ustanovení by se zřejmě mohla uplatňovat neplatnost právního úkonu, který nebyl učiněn v dobré víře.²⁾ Obchodní zákoník obsahuje odkaz na jednání v dobré víře např. v § 446 v souvislosti s nabytím vlastnického práva od nevlastníka.

V některých zemích, jako např. ve Francii a Portugalsku, nemohou strany svým smluvním ujednáním vyloučit povinnost náhrady škody vzniklé z porušení povinnosti jednání v dobré víře (viz *Cross-Border Study Letters of Intent*, s. 35). V jiných zemích je to naopak možné, avšak aby toto vyloučení povinnosti bylo platné, musí být uskutečněno formou právně závazného ustanovení začleněného do dopisu o záměru. Aby určité ustanovení tohoto, jinak právně nezávazného dokumentu bylo závazné, musí dokument splňovat určité požadavky ukládané jurisdikcemi různých zemí, např. notářsky ověřený podpis nebo formální dokument opatřený razítkem a podpisy apod. Nicméně ustanovení vylučující odpovědnost pouze výjimečně ochrání odpovědnou stranu. Ve většině zemí totiž strana nemůže vyloučit svou odpovědnost za úmyslný čin nebo nadměrnou nedbalost.

V ČR je náhrada škody upravena v § 373 a dalších obchodního zákoníku, kde je stanoveno, že se vztahuje na porušení závazkového vztahu. Zde by tedy pravděpodobně vyvstala otázka, zda by se tato ustanovení mohla použít v případech

²⁾ JUDr. Oldřich Jehlička a kol.: Občanský zákoník. Komentář, C. H. Beck Praha. 2. vyd., 1994, s. 84.

dopisu o záměru. Nicméně ustanovení § 386 stanoví, v souvislosti s otázkou vyloučení nebo omezení odpovědnosti za škodu, že „nároku na škodu se nelze vzdát před porušením povinnosti, z něhož může škoda vzniknout“. Jinými slovy, nikdo se nemůže předem platně vzdát nároku na náhradu škody. Nároku na náhradu škody se může poškozená osoba vzdát teprve tehdy, když dojde v důsledku porušení povinností ke vzniku škody.³⁾ To znamená, že dohoda stran o vyloučení odpovědnosti za škodu se podle českého práva bude posuzovat za neplatnou. S tímto ustanovením pak souvisí i výkladová praxe KOSu, který zmíněné ustanovení vykládá ve smyslu, že odpovědnost za náhradu škody nelze předem platně vyloučit, ale strany v podstatě mohou manipulovat s její výší.

Ustanovení § 268 obch. zák. zakotvuje úpravu povinnosti náhrady škody v souvislosti s neplatnými právními úkony, která by se na dopisy o záměru mohla ve většině případů vztahovat, za podmínky, že se jedná o právní úkon. Občanský zákoník rovněž obsahuje úpravu odpovědnosti za škodu v ustanoveních § 420 a dalších, přičemž obecná odpovědnost je daná na základě porušení právní povinnosti. Náhrada škody v souvislosti s porušením dobré víry zde není zakotvena. Nicméně odkaz v souvislosti s jednáním v dobré víře se nachází v ustanoveních §§ 458 a 459 upravujících bezdůvodné obohacení, kde je mimo jiné stanoveno, že „s předmětem bezdůvodného obohacení musí být vydány i užítky z něho, pokud ten, kdo obohacení získal, nejednal v dobré víře“. „Je-li povinen předmět bezdůvodného obohacení vydat ten, kdo nebyl v dobré víře, může soud rozhodnout, že lze právo uspokojit i z věcí, kterých z bezdůvodného obohacení nabyl, a to i tehdy, jestliže jinak podle občanského soudního řádu výkonu rozhodnutí nepodléhá.“⁴⁾

V dopisech o záměru se používají dva způsoby kontroly odpovědnosti za porušení dobré víry. Tím prvním je definování okolností, za kterých bude strana odpovědná za odstoupení od jednání. V tomto případě je možné stanovit výši náhrady škody za takovéto porušení, a to formou pevné částky, která může být také smluvní pokutou, anebo stanovením pevné částky nad výši náhrady škody, kterou ukládá právní předpis. Druhým riskantnějším způsobem je stanovení, že jednání se řídí právním řádem s méně přísnou úpravou „dobré víry“.

Náš občanský zákoník stanoví v § 497, že každý z účastníků závazkového vztahu si může vymínit odstoupení od smlouvy a sjednat pro tento případ odstoupné. Kdo smlouvu splní jen zčásti nebo přijme třeba jen částečné plnění, nemůže, bez souhlasu druhé strany od smlouvy odstoupit, ani poskytne-li odstup-

³⁾ Prof. JUDr. Jan Dědič a kol.: Obchodní zákoník. Komentář, Prospektrum, 1997, s. 901.

⁴⁾ JUDr. Jaroslav Bičovský, JUDr. Milan Holub: Občanský zákoník. Poznámkové vydání s judikaturou, Linde Praha, a. s., 4. vyd., 1996, s. 311–313.

né (viz *Bičovský-Holub, Občanský zákoník, Komentář, s. 362*). S touto úpravou koresponduje ustanovení § 355 obchodního zákoníku. Co se týká úpravy smluvních pokut, pak § 544 občanského zákoníku stanoví, že sjednají-li si strany pro případ porušení smluvní povinnosti smluvní pokutu, je odpovědná strana povinná pokutu zaplatit, i když oprávněné straně porušením povinnosti nevznikne škoda. Věřitel není oprávněn požadovat náhradu škody způsobené porušením povinnosti, na kterou se vztahuje smluvní pokuta, pokud z dohody o smluvní pokutě nevyplývá něco jiného. Obchodní zákoník pak ve svém § 302 říká, že odstoupení od smlouvy se nedotýká nároku na zaplacení smluvní pokuty. Jinými slovy, využije-li jedna ze stran zákonné nebo smluvní právo a od smlouvy odstoupí, zaniká smlouva, jakož i všechna práva a povinnosti smlouvou založené, s výjimkou zákonem určených práv, jichž se odstoupení nedotkne (např. § 349 odst. 1 ObchZ a § 351 odst. 1 ObchZ). Účinky odstoupení od smlouvy jsou podle § 48 odst. 2 občanského zákoníku a citovaného ustanovení obchodního zákoníku odlišné. Podle občanského zákoníku má odstoupení účinky *ex tunc*, zrušuje smlouvu od počátku, kdežto zánik závazků podle obchodního zákoníku nastává *ex nunc*, tedy okamžikem účinnosti odstoupení (viz *Dědič, Obchodní zákoník – Komentář, s. 825*).

V dopisech o záměru se často vyskytují tzv. „ustanovení o vyloučenosti“ (*exclusivity provisions*). Jedním druhem těchto ustanovení je ustanovení, kterým se strany zavazují vést jednání po určitou dobu (*lock-in*). Jiným typem ustanovení vylučujících odpovědnost je ustanovení, kterým se prodávající zavazuje, že nevstoupí do jednání s jinou osobou, než je ta, které tento slib dává (*lock-out*). Toto ustanovení se obecně používá na ochranu kupujícího, když prodávající souhlasí, že kupující má vylučné právo jednat o koupi po stanovenou dobu. Toho se obvykle docílí tím, že se do dopisu o záměru vloží závazné ustanovení. Tato ustanovení vylučující odpovědnost jsou vynutitelná, např. prostřednictvím soudního příkazu bránícího prodávajícímu, aby jednal s třetí stranou, anebo prostřednictvím náhrady škody za porušení této dohody. Dohody obsahující ustanovení o vyloučenosti nejsou přípustné v některých zemích, např. v Itálii, podobného účinku se však dá dosáhnout prostřednictvím povinnosti náhrady škody uložené povinné straně nebo pevně stanovené částky smluvní pokuty v případě, že poškozená strana odstoupí od jednání. Ve většině evropských zemích je možné žádat náhradu škody pro porušení těchto ustanovení (viz *Cross-Border Study Letters of Intent, s. 35*). V České republice však zřejmě toto nebude platit, protože v případě, že určitý dopis o záměru bude považován za právně nezávazný dokument, poškozená strana se nebude moci domáhat plnění na jeho základě. V případě, že takový dokument nebo jeho určité ustanovení bude považováno za právně závazné, vynutitelnost takového závazku a případná sankce budou zřejmě podle našeho platného práva možné, nicméně těžko prokazatelné.

Jak již bylo výše uvedeno, některá ustanovení dopisu o záměru je možné učinit právně závaznými, i když ostatní zůstanou nezávazná. V těchto případech je potřeba dodržet formální požadavky jednotlivých právních řádů. Například v Anglii je třeba k tomu, aby byl dokument (nebo jeho ustanovení) právně závazný, učinit jej formou právního dokumentu řádně podepsaného, opatřeného razítkem a doručeného, anebo dohoda obsahující takové ustanovení musí být podepřena určitou protihodnotou. V České republice, aby takový dokument (nebo některé jeho ustanovení) byl závazný, je zapotřebí, aby obě strany vyjádřily svůj souhlas s tímto dokumentem ve formě svých podpisů. Notářský zápis se vyžaduje pouze u dokumentů zákonem výslovně uvedených.

Doporučení na závěr

Kdybychom tedy chtěli shrnout praktické rady vyplývající pro právníka, který se chystá sestavit dopis o záměru nebo jej obdržel od protistrany a rozmyšlí se, zda k němu přistoupit nebo ne, mohly by být zhruba takovéto:

Nejprve je třeba zvážit, zdali je vlastně dopis o záměru vhodný pro přípravovanou nebo probíhající jednání. Nebylo by lepší jednat raději o ještě nehotovém, ale ve finální podobě závazném, dokumentu? Při zahájení jednání, která budou dle očekávání dlouhá a složitá, může být vhodné si předem připravit základní body „shody“, které budou při vlastním jednání pomáhat stranám udržet jeho strukturu a zbytečně se „neutopit“ v podrobnostech. Při přípravě vlastního textu dopisu o záměru je rozumné se vyvarovat všech přílišných podrobností, jednak z důvodu přehlednosti dopisu, jednak se tím vyvarujeme možných problémů s případnou snahou protistrany vymáhat na základě takovéhoho dopisu plnění. Rovněž je vhodné v rámci takovéhoho dopisu identifikovat otázky, které budou pravděpodobně nejdůležitějšími body vlastního jednání, a navrhnout základní rysy možných řešení, mezi kterými se budou strany při jednání rozhodovat. Dopis je také praktickým vodičkem, kterým se může řídit dokumentace a korespondence probíhající mezi stranami.

Při spolupráci s klientem na přípravě dopisu o záměru je vhodné s ním domluvit pravidla jednání, která budou do tohoto dopisu vtělena a objasnit klientovi, jaké pro něho plynou z těchto pravidel závazky. V rámci tohoto dopisu je možné stanovit i následky pro stranu, která ve zlém víře přeruší další jednání, a za jakých okolností se bude mít za to, že jednání byla přerušena ve zlém víře (např. smluvní pokoutou). Do dopisu rovněž doporučujeme vložit rozhodčí doložku a v případě mezinárodního jednání doložku volby práva.

Pokud je dopis o záměru vhodně sestaven, může se stát velmi platnou základnou pro následující jednání, a přispět tak zdárné domluvě mezi budoucími smluvními stranami.

JUDr. Václav Mandák, CSc.
advokát, Praha

Je projev zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta, adresovaný klientem třetí osobě, účinný?

Zejména v trestním procesu se vyskytují případy, kdy vyšetřovatel nebo jiný orgán trestního řízení žádá obviněného, aby svého obhájce zprostil povinnosti mlčenlivosti mimo jiné ve vztahu k účasti obhájce při vyšetřovacích úkonech. Stává se, že vyšetřovatel přímo do protokolu při výslechu obviněného nebo v úředním záznamu uvede prohlášení obviněného, že obhájce zprošťuje povinnosti mlčenlivosti, přičemž není uvedeno v jakém rozsahu. Klientovi ovšem převážně není ani známo, že může zprostit advokáta povinnosti mlčenlivosti i částečně.

Je takové prohlášení vůči třetí osobě, nikoliv tedy vůči advokátovi, právně účinné?

Vztah mezi advokátem a klientem je založen buď na základě smlouvy (včetně případů, kdy byl k poskytnutí právní služby určen Českou advokátní komorou – § 18 odst. 2 zák. o advokacii), z níž pak rezultuje udělení plné moci, nebo na základě úředního výroku – opatření soudu, jímž je v trestním řízení obviněnému ustanoven obhájce (§ 38 tr. řádu) či usnesení soudu v občanskoprávním řízení, jímž je účastníku ustanoven zástupcem advokát (§ 30 odst. 2 obč. soudního řádu).

Obě tyto právní skutečnosti – smlouva nebo opatření Komory či usnesení soudu – zakládají právo resp. povinnost poskytnout klientu právní službu. Jde o dvoustranný právní vztah, jehož nahodilým prvkem může být též projev vůle zastoupeného zprostit advokáta povinnosti mlčenlivosti. Tento úkon je pro advokáta závazný s tou výjimkou, že by z okolností případu bylo zřejmé, že jej klient (nebo jeho právní nástupce) povinnosti mlčenlivosti zprostil pod nátlakem nebo v tísní (§ 21 odst. 2 zák. o adv.). Jakožto jednostranný úkon jednoho z účastníků dvoustranného právního vztahu musí být tento projev vůle adresován druhému účastníkovi – nositeli povinnosti mlčenlivosti, tj. advokátovi. Jen tehdy se jedná o úkon právně účinný, který advokáta zavazuje v rozsahu, v jakém byl povinnosti zproštěn, podle okolností vypovídat jako svědek v právním řízení nebo vyjít vůči třetím osobám i mimo právní řízení skutečnosti, o nichž se v souvislosti s poskytováním právních služeb dozvěděl. Pokud zastoupený, ať už z jakýchkoliv důvodů, učiní prohlášení o tom, že zprošťuje advokáta povinnosti mlčenlivosti jen

vůči třetí osobě, aniž předtím tento projev vůle adresoval přímo advokátovi, jde o právní úkon neplatný a tedy neúčinný. Advokát takovým projevem vůle není vázán a není oprávněn povinnost mlčenlivosti porušit do té doby, než klient učiní projev vůle o zproštění povinnosti mlčenlivosti vůči němu. Pokud se tak nestane, není tedy advokát oprávněn ani jako svědek vypovídat v právním řízení ani jiným způsobem vyjavit vůči komukoliv skutečnosti, které jsou předmětem advokátního tajemství. Na věci nic nemění ani dikce ust. § 21 odst. 2 zák. o advokacii, věta za středníkem (povinnost zachovat mlčenlivost, je-li z okolností případu zřejmé, že jej klient nebo jeho právní nástupce této povinnosti zprostil pod nátlakem nebo v tísní). Nelze totiž argumentovat, že toto znění předpokládá, že klient mohl projevit vůli zprostit advokáta povinnosti mlčenlivosti vůči třetí osobě, aniž o tom předtím s advokátem jednal. Není totiž vyloučeno, že na klienta mohl být nátlak činěn nebo že v tísní mohl jednat i na základě skutečností, které nastaly ještě před tím, než projev vůle zprostit advokáta povinnosti mlčenlivosti učinil přímo vůči němu, aniž jej dříve učinil vůči třetí osobě.

Z povahy věci vyplývá, že zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta má být vždy uvážlivým úkonem klienta v situaci, kdy může náležitě posoudit jeho i případné nepříznivé důsledky. Dříve, než se rozhodne, musí mít možnost s advokátem otázku projednat a nechat se od něho všestranně poučit.

Pokud přes poučení advokáta klient na zproštění povinnosti mlčenlivosti trvá, přesto ovšem bude za shora uvedených podmínek (tíseň, nátlak), advokát povinen mlčenlivost zachovat, a to i případně proti vůli klienta. Je ovšem třeba zdůraznit dikci zákona, že nátlak nebo stav tísně musí být z okolností případu *zřejmý*, nemůže jít o pouhé nedoložené dohady advokáta.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývají některé důsledky. Pokud např. advokát bude předvolán k výslechu a bude mu předestřeno např. i podepsaným záznamem klienta, že jej zprostil mlčenlivosti, musí výpověď odmítnout, jestliže klient neučinil zproštující projev (též) vůči němu. Obdobně by se musel advokát zachovat ve vztahu k jiným subjektům i mimo rámec právního řízení.

Pro zproštění mlčenlivosti neuvádí zákon formu, je tedy možné učinit je i ústně. V každém případě je však třeba radit k tomu, aby zproštění i s uvedením data bylo podchyceno písemně, včetně údaje o rozsahu a o tom, vůči kterým subjektům bylo uděleno.

Obdobně musí postupovat advokát i v případě tzv. *omezené ediční povinnosti* ve smyslu § 78 odst. 2 tr. řádu. Podle tohoto ustanovení se povinnost vydat věc důležitou pro trestní řízení nevztahuje na listinu, jejíž obsah se týká okolnosti, o které platí zákaz výslechu, ledaže došlo ke zproštění povinnosti zachovat věc v tajnosti nebo zproštění povinnosti mlčenlivosti. Příslušnou listinu je tedy advokát oprávněn vydat orgánu trestního řízení jen tehdy, jestliže byl zproštěn povinnosti mlčenlivosti nebo povinnosti zachovat věc v tajnosti projevem vůle samot-

ného klienta učiněným vůči němu, nikoliv zprostředkovaně jen projevem vůči jiným osobám, zejména i vůči některému z orgánů činných v trestním řízení. Proto v konkrétní věci advokát jako obhájce obviněného v rámci protokolu o vydání věci správně uvedl, že nepovažuje vyjádření obviněného v protokolu vyšetřovatele za zákonné zbavení advokátní mlčenlivosti, protože klient jemu adresovaným projevem souhlas k vydání listin neudělal.

Na dotaz vyšetřovatele, adresovaného advokátní komoře, zda ke zbavení mlčenlivosti advokáta v trestní věci postačí i souhlasné vyjádření obviněného do protokolu o jeho výsledku před vyšetřovatelem, či je nutné vyjádření obviněného k problematice advokátní mlčenlivosti učinit obviněným přímo obhájci, bylo proto nutno odpovědět ve smyslu shora uvedených závěrů tak, že bez výslovného souhlasu klienta, adresovaného přímo obhájci, listiny vydat nelze.

Souhlas se stanoviskem autora vyslovil výbor ČAK pro trestní právo a obhajobu na zasedání konaném dne 28. 4. 1998 v Poděbradech.

Mgr. Olga Kubová

advokátní koncipientka, Brno

K některým otázkám krajní nouze

Problematika okolností vylučujících protiprávnost je jednou ze stěžejních otázek základů trestní odpovědnosti. Zájem odborné a laické veřejnosti se ovšem většinou soustředí na mediálně zajímavější téma nutné obrany, zatímco institut krajní nouze, kterému je tento článek věnován, stojí poněkud stranou všeobecné pozornosti.

Důvodem tohoto opomíjení ovšem není skutečnost, že by ustanovení § 14 trestního zákona č. 140/1961 Sb., které krajní nouzi upravuje, bylo dokonalé a jeho aplikace bezproblémová, ale spíše letitá zkušenost, že situace, kdy by jeho použití přicházelo v úvahu, jsou velmi řídké.

Příliš časté opakování této myšlenky v úvodcích prací, věnovaných krajní nouzi, však jako by popudilo samotnou přírodu. Ničivá povodeň, která v roce 1997 postihla střední Evropu včetně naší země, nám ukázala, že situace, kdy je nutno zbořit dva domy, aby se zachránila celá vesnice, se velmi rychle může z málo pravděpodobného příkladu v učebnici trestního práva proměnit v realitu. Snad

bude mít loňská katastrofa alespoň jeden pozitivní účinek – připomenutí, že krajní nouze není jen polozapomenutým paragrafem někde na začátku trestního zákona a oživení zájmu o tento institut.

Ustanovení § 14 trestního zákona zní:

„Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil.“

První otázka, nad kterou je třeba se při rozboru úpravy krajní nouze zamyslet, zní, jaký je smysl tohoto institutu, proč jej trestní zákon vlastně upravuje. Obecně lze za smysl krajní nouze označit vylučování protiprávnosti (trestnosti) činů, které byly spáchány při odvracení nebezpečí, hrozícího právem chráněným zájmům. Konkrétně je však cíl tohoto institutu velmi úzce spjat s tolerovaným poměrem následku, který hrozil, a následku, který skutečně nastal, tedy s tzv. proporcionalitou následků.

Od roku 1852 do roku 1950 na území dnešní České republiky platil trestní zákon č. 117/1852 ř. z. V § 2 písm. g) upravoval krajní nouzi jako jednu z okolností, vylučujících „zlý úmysl“, jehož bylo ke spáchání zločinu zapotřebí a definoval jej jako skutek, který se stal z „neodolatelného donucení“. Stručnost tohoto zákonného vymezení ponechávala široké pole působnosti právní praxi a teorii. Ty obě připouštěly, aby osoba, jednajíc ve stavu krajní nouze, způsobila stejně velkou škodu, jako jí hrozila.

Kallab¹⁾, který je ve svém díle, pokud jde o poměr hrozící a způsobené škody velmi přísný, vyžaduje, aby hodnota obětovaného statku byla pravidelně menší než zachráněného. U tak významného zájmu, jako je život, však i on připouští obětování statku stejně cenného. Prušák²⁾ a Miříčka³⁾ pak dokonce zastávají stanovisko, že až teprve tehdy, je-li hodnota statku obětovaného nepoměrně vyšší než hodnota ohroženého, není trestnost, resp. protiprávnost činu vyloučena.

Tyto právní autority svůj názor opíraly o úvahu, že pouze na člověku abnormálně morální síly lze žádat, aby obětovně raději stejně cenný statek svůj než cizí. Právo však neplatí jen pro abnormálně statečné lidi, ale především pro lidi obvyčejné. Trestat zásadně i tehdy, pokud by k poslušnosti zákona bylo zapotřebí nadprůměrné statečnosti, pak není správné.

Tehdejší koncepce krajní nouze tedy pokládala za cíl tohoto institutu vyloučení potrestání osob, které v okamžiku bezprostředního nebezpečí podlely svému sobectví a řídily se příslovím „bližší košile než kabát“. I když jejich jednání nebylo hodnoceno jako morální, jeho pohnutka, totiž nedostatek altruismu, nebyla pokládána za dostatečný důvod k potrestání.

S účinností trestního zákona č. 86/1950 Sb. se smysl institutu krajní nouze změnil. Zřejmě v přesvědčení, že občané lidově demokratické republiky jsou

a musejí být abnormálně morálně vyspělí, v § 9 odst. 1 tento zákon stanovil, že škoda, způsobená při odvracení nebezpečí musí být menší než ta, která hrozila. Trestní zákon č. 140/1961 Sb., který ve znění pozdějších změn a doplňků platí dodnes, pokračoval v koncepci, vytyčené svým předchůdcem. Podmínku proporcionality sice poněkud zmírnil – stanovil, že způsobený následek nesmí být zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil. Účelem institutu krajní nouze v jeho současné úpravě však stále je neumožnit stíhání hrdiny, který v okamžiku akutního nebezpečí dokázal správně určit, který právní statek je více hoděn uchování a druhý pak obětovat.

Je cíl krajní nouze, tak jak je zakotven v § 14 platného trestního zákona, správný, nebo je příliš krutý k „obyčejným lidem“? Těžko rozhodovat, když je nutné být spravedlivý jak k člověku, který odvrací nebezpečí, tak k osobě, jejíž zájmy došly úhony. Podíváme-li se pro srovnání na úpravy krajní nouze v jiných zemích, najdeme takové, které se s tou naší, pokud jde o proporcionalitu, shodují, takové, které jsou mírnější (čl. 26 polského trestního zákona – obětovaná hodnota nesmí být na první pohled vyšší než zachráněná) i takové, pro které proporcionalita hrozící a způsobené škody není důležitá a naopak sledují např. přiměřenost použitých prostředků k závažnosti hrozby (čl. 122–7 francouzského trestního zákoníku) či omluvitelnost činu vzhledem k povaze nebezpečí, škodě způsobené jinému a všeobecným okolnostem (kap. 24, § 4 švédského trestního zákona).

Česká varianta podmínky proporcionality není tedy nijak výjimečná. Osobně je mi však velmi sympatická představa, že by se § 14 přiblížil ustanovení §§ 34 a 35 trestního zákona SRN a obsahoval určitou „kompromisní variantu“. Zákodárce by totiž rozlišil skupinu člověku nejbližších zájmů (život, zdraví), při jejichž ohrožení by toleroval i způsobení stejného a nikoliv zřejmě závažnějšího následku, a zájmů, při jejichž ohrožení by vyžadoval, aby způsobený následek nebyl zřejmě stejně závažný a závažnější.

Zatímco taková změna by jistě znamenala razantní zásah do současné české koncepce krajní nouze, všeobecně akceptovatelný je požadavek, aby § 14 výslovně řešil otázku, zda se v krajní nouzi může nacházet osoba, která je povinna hrozící nebezpečí snášet. V letech 1950–1961 byl požadavek neexistence této povinnosti zakotven v § 9 odst. 2 trestního zákona jako negativní podmínka krajní nouze. Do trestního zákona č. 140/1961 Sb. tato podmínka převzata nebyla, autoři učebnic trestního práva i soudci trestních soudů ji však uznávali nadále. Přitom již před více než dvaceti lety Polášek a Kollár správně poukázali: „...nelze souhlasit s názorem, že tento důvod vyloučení plyne ze samotného pojmu krajní nouze, neboť takový závěr z textu § 14 tr. zákona nevyplývá, ani se z něho nedá cestou logického výkladu dovodit“.⁴⁾

Místo prostého návratu k druhému odstavci § 9 zák. č. 86/1990 Sb. by však mohlo být prospěšné napodobit ust. čl. 26 polského trestního zákona a stanovit,

že i taková osoba může jednat v krajní nouzi, zachraňuje-li hodnotu vyšší, než je ta, kterou musí ochraňovat.

Polské ustanovení o krajní nouzi je pak hodno následování, i pokud jde o jeho vymezení statků, na jejichž obranu může být v krajní nouzi jednáno. Česká charakteristika „zájem chráněný tímto zákonem“ totiž na rozdíl od polské „jakákoliv hodnota chráněná právem“ zřejmě připouští diskusi, zda lze tedy bránit jakýkoliv zájem, který lze subsumovat pod § 1 tr. zák., anebo pouze ten, který je individuálním objektem určité skutkové podstaty.

Další zajímavou otázkou platné úpravy krajní nouze je formulace tzv. podmínky subsidiarity, která zní: „*Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak.*“ Požadavek subsidiarity má kořeny ve skutečnosti, že odvrácení nebezpečí se nejčastěji dotýká zájmů třetích osob, které na vzniku nebezpečí nemají žádný podíl, a proto lze-li nebezpečí odvrátit bez ohrožení jejich zájmů, je třeba tomuto způsobu dát přednost a nepřesunovat tak nebezpečí ze sebe na jiné.

Situace je jasná, existuje-li pouze jediný způsob, jak nebezpečí odvrátit. Podmínka subsidiarity je splněna, stav krajní nouze může vzniknout. Problémy nastanou ani tehdy, lze-li mezi různými způsoby, jak nebezpečí odvrátit, najít způsob, který nezpůsobí vůbec žádný následek (typický útěk). Tento neškodný způsob je nutné použít a stav krajní nouze, ve kterém lze porušit cizí zájmy, za těchto okolností vůbec nevznikne.

Jak ale vyřešit situaci, kdy existuje více způsobů, jak nebezpečí odvrátit, přičemž každý z nich s sebou nese způsobení určité škody?

Gramatický výklad textu zákona svádí k závěru, že stav krajní nouze v takovém případě nemůže vzniknout. Ať je zvolen jakýkoliv způsob odvrácení, vždy lze odvrátit nebezpečí i jinak. Stávající formulace podmínky subsidiarity zní tak, jako by stav krajní nouze mohl vzniknout jedině tehdy, pokud existuje pouze jediná cesta k odvrácení nebezpečí. To by ovšem vedlo k absurdním situacím. Představme si člověka, napadeného rozzuřeným zvířetem. Má dvě možnosti – může drahé zvíře zabít, anebo se spasit útekem přes záhon stejně drahých květin. Na krajní nouzi se ovšem nemůže odvolávat. Zastřelí-li zvíře, dozví se, že mohl utíkat přes květiny, pošlape-li květiny, mohl přece býka zabít.

Takový výklad zákona se však u nás nikdy neujal. Většina autorů nad ním dokonce ani neuvažuje, pouze Kuchta⁵⁾ jej ve své práci výslovně odmítá. Snaží se argumentovat tím, že úzký výklad neodpovídá mnohotvárné skutečnosti, že situace, kdy se osobě nabízí pouze jediná cesta, jak se z nebezpečí dostat, jsou spíše výjimkou než pravidlem, i že „*zákonodárce neměl za myslí, že jednání v krajní nouzi by muselo být bezvýhradně za každé situace jediným řešením.*“

Zajímavý je fakt, že tři judikáty z let 1925, 1939 a 1949,⁶⁾ tedy z doby, kdy zákonné ustanovení o krajní nouzi žádnou podmínku subsidiarity neobsahovalo,

shodně uvádějí, že o stavu nouze (neodolatelného donucení) lze hovořit jen tehdy, nebylo-li nebezpečí odvrátit „jinak, než spácháním trestného činu“. Naproti tomu judikáty z roku 1972 a 1980,⁷⁾ tedy již za účinnosti současného trestního zákona, používají sporného „jinak“.

Z textu v nejnovější brněnské učebnici trestního práva: „Z toho lze vyvodit závěr, že jde o krajní nouzi, jestliže nebezpečí nelze odvrátit bez způsobení škody a v konečném důsledku je způsobená škoda menší než ta, která hrozila“⁸⁾ vyplývá, že vžitou interpretací slovního spojení „odvrátit jinak“ je u nás „odvrátit bez způsobení škodlivého následku“. Jistě, zákon pak klade na osobu odvracející škodu právě přiměřené nároky a nedochází k absurdním situacím. Otázkou však je, zda je takový rozšiřující, resp. opravný výklad, jakkoliv ve prospěch pachatele, ještě výkladem dovoleným.

Dosud nevyřešeným problémem současné koncepce krajní nouze také je, zda může v krajní nouzi jednat ten, kdo sám nebezpečí zavinil, úmyslně či nedbalostně. Podle občanskoprávní úpravy, pokud v krajní nouzi jednal ten, kdo sám stav krajní nouze vyvolal, odpovídá jak za škodu způsobenou vyvolaným nebezpečím, tak i za škodu způsobenou při jeho odvracení.⁹⁾ Trestní zákon žádné takové ustanovení neobsahuje, z čehož někteří autoři vyvozují, že jednání v krajní nouzi v takovém případě přípustné je.¹⁰⁾

Naproti tomu Solnař¹¹⁾ vylučuje vznik stavu krajní nouze na základě nebezpečí záměrně vyprovokovaného jednajícím s cílem ujít trestu za jednání vlastní. Schubert uvádí: „O jednání v krajní nouzi nejde, jestliže někdo způsobí nebezpečí, aby využil situace a jinému způsobil škodu (vyprovokovaná krajní nouze).“¹²⁾ Taktéž Prušák již v roce 1912 tvrdí: „Rovněž je nerozhodno, zda stav nouze byl pachatelem zaviněn, neb ne. Toliko úmyslné přivodění stavu krajní nouze z toho důvodu, aby ve stavu tom spáchán byl zamýšlený předem čin trestný, neomlouvá.“ Kuchta¹³⁾ pak rozlišuje pouze úmyslné a nedbalostní jednání, směřující k nebezpečí, přičemž u prvního vznik krajní nouze vylučuje, zatímco u druhého jej připouští.

Domnívám se, že při řešení této otázky je třeba vyjít ze zásady, že nelze libovolně rozšiřovat podmínky trestní odpovědnosti v neprospěch pachatele. Vyloučit krajní nouzi by pak mělo být možné pouze tehdy, pokud k tomuto kroku opravňuje ustanovení normy stejné, popř. vyšší právní síly, než má trestní zákon.

Tímto postupem by zřejmě bylo možné vyloučit krajní nouzi u výše uváděného pachatele, který úmyslně způsobil nebezpečí, aby při jeho odvracení mohl způsobit naplánovaný jinak trestný čin. Způsobení nebezpečí by totiž v tomto případě mohlo být ohodnoceno jako příprava k trestnému činu a § 7 tr. zák. posouzen jako speciální k § 14 tr. zákona.

Posledního citlivého bodu platné úpravy krajní nouze se dotýká poměrně často prezentovaný názor trestněprávních odborníků, podle kterého by se § 14 měl roz-

šířit o ustanovení, řešící případy spáchání trestného činu při překročení mezí krajní nouze. Zákon totiž zatím k takovým případům dovoluje přihlídnout pouze v § 33 písm. f) jako k polehčující okolnosti, v § 40 odst. 1 jako k důvodu mimořádného snížení trestu odnětí svobody a v § 24 jako k důvodu upuštění od potrestání.

V roce 1989 možnosti privilegování osob, které spáchají trestný čin při překročení krajní nouze, podrobně rozebral Vokoun.¹⁴⁾ První možností, kterou uvádí, je zakotvení fakultativního mimořádného snížení trestu či upuštění od potrestání při excesu jako *lex specialis* k obecné úpravě mimořádného snížení trestu a upuštění od potrestání. Jednak by tak mohlo být snížení či upuštění prováděno bez splnění podmínek, vyžadovaných obecnou úpravou, jednak by jejich uvedení v zákoně bylo výrazem pokynu zákonodárce k častější aplikaci v těchto případech.

Druhou variantou je vyloučení trestnosti excesu, byl-li vyvolán rozrušením, strachem, úlekem apod., a to vyloučení obligatorní a vyloučení i nedbalostně zavineného překročení mezí.

Třetím možným přístupem je pak vytvoření privilegovaných skutkových podstat trestných činů, spáchaných při překročení mezí krajní nouze, s výrazně nižší trestní sazbou.

Konečně poslední poznámka spíše technického charakteru. Někteří trestněprávní vědci rozlišují, a to dosti logicky, podmínky, při jejichž naplnění vzniká stav krajní nouze, a podmínky jednání ve stavu krajní nouze.¹⁵⁾ Zatímco při nesplnění některé podmínky z první skupiny stav krajní nouze vůbec nevznikne, při nedodržení podmínky proporcionality, která je jedinou podmínkou jednání ve stavu krajní nouze, dojde k překročení mezí krajní nouze. Trestní zákon však mezi těmito skupinami v § 14 a § 33 písm. f) nijak nerozlišuje. Jeho přístup není nesprávný, nicméně vede k tomu, že pojmu „překročení mezí krajní nouze“ se používá ve významu „nesplnění některé z podmínek krajní nouze“. Případné upřesnění by tedy mohlo být jen ku prospěchu věci.

Domnívám se, že z výše uvedeného lze učinit závěr, že současná úprava krajní nouze v § 14 trestního zákona je sice možná pro praxi dostačující, nikoliv však pomyšleně propracovaná. Při případné rekodifikaci trestního zákoníku by bylo možno uvažovat o jejím zdokonalení, pokud jde o:

- a) vymezení zájmů, na jejichž ochranu lze v krajní nouzi jednat;
- b) vyloučení krajní nouze u pachatelů, kteří jsou povinni nebezpečí snášet;
- c) jednoznačnou formulaci podmínky subsidiarity;
- d) promyšlenou koncepci podmínky proporcionality;
- e) úpravu případů, kdy osoba odvracející nebezpečí toto nebezpečí sama vyvolala;
- f) privilegování trestných činů, spáchaných při překročení krajní nouze;
- g) rozlišení podmínek vzniku a trvání stavu krajní nouze a podmínek jednání v krajní nouzi.

Poznámky:

- 1) Kallab, J.: Trestní právo hmotné. Melantrich, Praha 1935, str. 84.
- 2) Prušák, J.: Rakouské právo trestní. Všehrd, Praha 1912, str. 160.
- 3) Miříčka, A.: Trestní právo hmotné. Všehrd, Praha 1934, str. 85.
- 4) Polášek, Z., Kollár, J.: Některé problémy vyloučení krajní nouze. Právník 1975, str. 789.
- 5) Kuchta, J.: Nutná obrana a krajní nouze. Rigorózní práce, UJEP Brno 1977, str. 60–64.
- 6) č. 1999/25 Sb. rozh. tr., č. 6358/39 Sb. rozh. tr., č. 172/49 Sb. rozh. tr.
- 7) č. 26/72 Sb. rozh. tr., č. 10/80 Sb. rozh. tr.
- 8) Kratochvíl, J. a kol.: Trestní právo hmotné. Brno, 1996, str. 241.
- 9) Fiala, J. a kol.: Občanské právo (1). Brno 1993, str. 251.
- 10) Filipovský, J. – Tolar, J. – Dolenský, A.: O obecné části trestního zákona. Orbis, Praha 1951, str. 79; obdobně Novotný, O. a kol.: Trestní právo hmotné. Codex, Praha 1992, str. 131.
- 11) Solnař, V.: Základy trestní odpovědnosti. Academia, Praha 1972, str. 95.
- 12) Schubert, L. a kol.: Trestní právo hmotné. Bratislava 1976, str. 22.
- 13) Kuchta, J.: opus cit., str. 54.
- 14) Vokoun, R.: Vybrané aktuální otázky nutné obrany a krajní nouze. AUCI, Praha 1989, str. 70–77.
- 15) Tamtéž, str. 55–64.

Z JUDIKATURY

K věcné příslušnosti soudu ve věci návrhu na přezkoumání zákonnosti rozhodnutí kárného senátu České advokátní komory (přechodné ustanovení)

Tam, kde zvláštní předpis stanoví, že k přezkoumání správního rozhodnutí je dána věcná příslušnost Nejvyššího soudu, je podle čl. III. bod 2 zák. č. 24/93 Sb., věcně příslušným Vrchní soud (konkrétně při přezkoumání zákonnosti rozhodnutí kárného senátu ČAK).

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 12. října 1998, sp. zn. 11 Zp 42/98.

Z odůvodnění:

JUDr. M. P. se návrhem podaným k Nejvyššímu soudu domáhá přezkoumání zákonnosti rozhodnutí kárného senátu České advokátní komory o vyškrtnutí ze se-

znamu advokátů ze dne 29. 5. 1998 sp. zn. K 46/94. Poukazuje přitom na přechodné ustanovení § 62 odst. 3 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, podle kterého se kárné řízení nebo disciplinární řízení zahájené přede dnem účinnosti zákona podle dosavadních předpisů dokončí podle těchto předpisů. Navrhovatel k tomu dále uvádí, že kárné řízení, v němž bylo napadené rozhodnutí vydáno, bylo zahájeno v roce 1994, tedy podle zákona č. 128/1990 Sb. přípouštějícího přezkoumání rozhodnutí kárného senátu o vyškrtnutí ze seznamu Nejvyšším soudem České republiky. Napadenému rozhodnutí navrhovatel mimo jiné vytýká, že obsahovalo nesprávné poučení, které nerespektovalo citované přechodné ustanovení.

Předseda senátu Nejvyššího soudu shledal, že Nejvyšší soud není věcně příslušný k řízení o tomto návrhu.

Oprávnění navrhovatele, na které poukazuje v návrhu, domáhat se přezkoumání napadeného rozhodnutí kárného senátu České advokátní komory o vyškrtnutí ze seznamu advokátů, se opírá o ustanovení § 28 odst. 3 dnes již neplatného zákona č. 128/1990 Sb., o advokacii. V tomto ustanovení je uvedeno, že rozhodnutí kárného senátu, jímž bylo jako kárné opatření uloženo vyškrtnutí ze seznamu advokátů, je přezkoumatelné Nejvyšším soudem České republiky podle zvláštních předpisů; návrh je oprávněn podat toliko advokát, jehož se rozhodnutí týká. Citovaný zákon založil takto před 1. 1. 1993 (tj. před zánikem České a Slovenské Federativní Republiky – srov. úst. zák. č. 542/1992 Sb.) věcnou příslušnost tehdejšího Nejvyššího soudu České republiky. Podle čl. III., bod 2. zák. č. 24/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje o. s. ř., však s účinností od 1. 1. 1993 platí, že tam, kde zvláštní předpis stanoví, že k přezkoumání správního rozhodnutí je dána věcná příslušnost Nejvyššího soudu, je věcně příslušným Vrchní soud.

Zvláštním předpisem, který před 1. 1. 1993 založil věcnou příslušnost Nejvyššího soudu, je v posuzované věci právě ustanovení § 28 odst. 3 zák. č. 128/1990 Sb. Z citované právní úpravy je zřejmé, že v řízení o návrzích proti rozhodnutí kárného senátu České advokátní komory o vyškrtnutí ze seznamu advokátů podaných ještě na základě ustanovení § 28 odst. 3 cit. zák. je s ohledem na čl. III., bod 2. zák. č. 24/1993 Sb. od 1. 1. 1993 dána věcná příslušnost Vrchního soudu, nikoli Nejvyššího soudu.

Podle § 246a odst. 1 o. s. ř. je místně příslušným soud, v jehož obvodu má sídlo správní orgán, jehož rozhodnutí se přezkoumává, pokud zákon nestanoví jinak.

V posuzované věci učinil napadené rozhodnutí orgán se sídlem v Praze. Proto byla věc po zjištění věcné nepříslušnosti předsedou senátu usnesením postoupena podle § 250d odst. 2 o. s. ř. Vrchnímu soudu v Praze, který je k jejímu projednání věcně i místně příslušný.

Právní věta redakce.

Nedostatek řádného předvolání k jednání odvolacího soudu jakožto odnětí možnosti účastníka jednat před soudem

Žalovaným byla odňata možnost před soudem jednat ve smyslu § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř., jestliže jejich zástupce nebyl řádně předvolán k jednání odvolacího soudu. Dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. a) o. s. ř. je dán a rozsudek odvolacího soudu byl proto zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1) věta druhá za středníkem o. s. ř.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 16. července 1998, č. j. 22 Cdo 1370/98–84.

Tímto rozsudkem Nejvyšší soud ČR zrušil rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích z 27. 11. 1997, čj. 6 Co 2151/97–55 a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 13. května 1997 č. j. 13 C 51/96–36 uložil žalovaným, aby odstranily drátěný plot s podezdívkou na pozemku parc. č. 13 v kat. území Chrástany u Týna nad Vltavou (výrok I), zamítl žalobu, aby žalované vyklidily uvedený pozemek odstraněním trvalých porostů – ovocných stromů (výrok II), a žalovaným uložil, aby nahradily žalobcům náklady řízení 1 000 Kč (výrok III).

Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud odvolací shora označeným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně potvrdil ve výrocích I a III a uložil žalovaným, aby nahradily žalobcům na nákladech odvolacího řízení 1 797 Kč. Shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že předmětný plot žalovaných je neoprávněnou stavbou ve smyslu § 135c občanského zákoníku na pozemku žalobců.

Proti rozsudku odvolacího soudu podaly žalované dovolání. Jeho přípustnost a důvodnost dovozují z § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. Odnětí možnosti jednat před soudem spatřují v tom, že k jednání odvolacího soudu, které se konalo 27. 11. 1997, nebyl řádně předvolán jejich zástupce. Doručenka zaslíly, kterou bylo předvolání k jednání doručováno, byla sice podepsána jeho příjmením, avšak nešlo o podpis zástupce. To mohl zjistit i odvolací soud porovnáním podpisů na plných mocech, které žalované zástupci udělily. Tím, že jejich zástupce nebyl k jednání předvolán, neměl možnost předložit geometrický plán č. 203–15/97 pro oddělení sporné části parcely, potvrzený 25. 11. 1997 Katastrálním úřadem v Českých Budějovicích, a nemohl obhájit argumenty v odvolání uvedené. Žalované navrhly, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobci uvedli, že považují předvolání žalobců za řádně doručené, neboť šlo o zaslíku obyčejnou, kterou může převzít důvěryhodná osoba, má-li ústní sou-

hlas k převzetí pošty, udělený jí předem adresátem. Účastníky samotné nebylo třeba k jednání odvolacího soudu předvolávat. Přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. není proto dána, stejně jako dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř. – jiná vada řízení, kterou žalované zřejmě souběžně uplatňují. Ta měla spočívat v tom, že žalovaným byl znemožněn výrok jejich procesních práv. Pokud žalované poukazují na geometrický plán, který s dovoláním předkládají, zpochybňují tím právní posouzení věci a uplatňují dovolací důvod podle § 241 odst. 1 písm. d) o. s. ř. Vzhledem k tomu, že odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, nemůže však jít o dovolání přípustné. Žalobce navrhl, aby dovolání bylo odmítnuto.

Nejvyšší soud podle § 10a o. s. ř. jako soud dovolací po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, zkoumal, zda jde o dovolání přípustné.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, je dovolání přípustné jen za naplnění předpokladů uvedených v § 238 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a nebo v § 239 odst. 1 a 2 o. s. ř. Tyto předpoklady nebyly v dané věci splněny ani žalovanými tvrzeny.

Protože žalované dovozovaly přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. (jiná z vad uvedených v § 237 odst. 1 o. s. ř. se ze spisu nepodává), zabýval se dovolací soud přípustností dovolání podle tohoto ustanovení.

Podle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. je dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu přípustné, jestliže účastníkům řízení bylo v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Postupem soudu se rozumí činnost, která předchází vydání konečného rozhodnutí, nikoli vlastní rozhodovací akt, kterým se průběh řízení hodnotí.

Podle § 214 odst. 1 o. s. ř. k projednání odvolání nařídí předseda senátu jednání, ledaže jsou splněny předpoklady stanovené v odst. 2 téhož ustanovení, které však v daném případě nenastaly. Pro řízení u odvolacího soudu, jak vyplývá z § 211 o. s. ř., platí přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně, pokud není stanoveno jinak. To znamená, že předseda senátu je povinen k jednání předvolat účastníky a všechny, jejichž přítomnosti bude potřeba (§ 115 odst. 1 o. s. ř.).

Předvolání účastníků k jednání odvolacího soudu zajišťuje účastníkům výkon jejich procesních práv; podle § 215 o. s. ř., který upravuje průběh jednání odvolacího soudu, má účastník právo vyjádřit se poté, co byla přednesena zpráva o dosavadním průběhu řízení, a přednést své návrhy. Protože odvolací soud není vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil soud prvního stupně, a může dokazování opakovat nebo doplňovat za podmínek stanovených v § 213 odst. 1 a 2 o. s. ř., může účastník i u odvolacího jednání navrhopvat důkazy, má právo se vyjadřovat k návrhům na důkazy a k provedeným důkazům (§ 123 o. s. ř.).

Účastník řízení může svá práva a povinnosti vykonávat prostřednictvím zástupce, kterého si zvolí (§ 24 o. s. ř.). Zástupcem si účastník může zvolit i advokáta, přičemž plnou moc udělenou advokátu nelze omezit (§ 25 odst. 1 o. s. ř.). Má-li účastník zástupce s plnou mocí pro celé řízení, doručuje se písemnost pouze tomuto zástupci; jen když má účastník v řízení něco vykonat, doručuje se písemnost i jemu (§ 49 odst. 1 o. s. ř.).

Pokud by zástupce účastníka nebyl předvolán k jednání odvolacího soudu, byl by účastníkovi znemožněn výkon jeho procesních práv a šlo by o odnětí možnosti jednat před soudem ve smyslu § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

Občanský soudní řád rozlišuje doručení písemností prosté (§ 46) nebo do vlastních rukou (§ 47). Posledně uvedeným způsobem se doručují písemnosti, u nichž to stanoví zákon (výčet těchto písemností je také uveden v § 13 odst. 3 Vnitřního a kancelářského řádu pro okresní a krajské soudy), nebo nařídí-li to předseda senátu (§ 47 odst. 1 o. s. ř.). Pro předvolání k jednání není doručení do vlastních rukou stanoveno. Písemnosti určené advokátu mohou být podle § 48 odst. 3 o. s. ř. doručovány také advokátním koncipientům a jiným pracovníkům, kteří jsou u advokáta pracovně činní a byli jím pověřeni přijímáním zásilek.

K prokazování důvodu dovolání, tj. otázky doručení předvolání k jednání odvolacího soudu zástupci žalovaných, provedl dovolací soud dokazování ve smyslu § 243a odst. 2 o. s. ř. Zástupce žalovaných, který byl slyšen jako svědek, uvedl, že doručenkou zásilky, kterou mu bylo doručováno předvolání k jednání odvolacího soudu na 27. 11. 1997, a na které je potvrzeno převzetí zásilky 16. 10. 1997 s podpisem F., nepodepsal, stejně jako doručenky zásilek, kterými mu byl doručován rozsudek soudu prvního i druhého stupně a výzva k zaplacení soudního poplatku z odvolání. Uvedl, že poštovní zásilky pro něj přebírala M. V., zaměstnankyně OV KSČM v Českých Budějovicích, nebo jeho zaměstnanec JUDr. F. H. Z výpovědi svědka JUDr. F. H. bylo zjištěno, že je zaměstnancem JUDr. V. F. od roku 1997, předmětnou doručenkou, stejně jako doručenky shora uvedené přijmením F. nepodepsal. Svědkyně M. V., zaměstnankyně OV KSČM, potvrdila, že poštovní zásilky pro JUDr. V. F. přebírala tak, že je podepisovala jeho jménem a uvedla, že nemůže ani vyloučit, ani potvrdit, že všechny shora specifikované doručenky včetně doručenky k jednání odvolacího soudu podepsala přijmením F. Její výpověď koresponduje s výpovědí poštovní doručovatelky J. Š., která potvrdila, že doručovala předmětné zásilky. Nepamatovala si, kdo podepisoval doručenky, připustila však, že zásilky adresované JUDr. V. F. přebírala M. V. tak, že je podepisovala jeho přijmením. Podpis na doručence zásilky, kterou bylo doručováno předvolání k jednání odvolacího soudu, se zřetelně odlišuje od podpisu JUDr. V. F. na plných mocech, udělených mu žalovanými, které jsou založené ve spise, a podpis na plných mocech se shoduje s podpisem, kterým 30. 4. 1998 potvrdil JUDr. V. F. doručení rozsudku odvolacího soudu (roz-

sudek mu byl doručen v den, kdy byl slyšen jako svědek). Dovolací soud dospěl proto ke zjištění, že předvolání k jednání odvolacího soudu nebylo JUDr. V. F. podepsáno. Nebylo mu tedy řádně doručeno, neboť je sám nepřevzal, nebylo přijato osobou, která by byla oprávněna jeho poštovní zásilky přijímat ve smyslu § 48 odst. 3 o. s. ř. Nebyl ani dodržen postup při náhradním doručení podle § 46 odst. 2 o. s. ř. Podle obsahu doručanky nebyla zásilka převzata jinou osobou ve smyslu § 46 odst. 2 o. s. ř., neboť takovou osobou (svým jménem) doručenku nepodepsala.

Lze tedy uzavřít, že žalovaným byla odňata možnost jednat před soudem ve smyslu § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř., jestliže jejich zástupce nebyl k jednání odvolacího soudu řádně předvolán. Dovolací soud podle § 241 odst. 3 písm. a) o. s. ř. je dán a rozsudek odvolacího soudu byl proto zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1 věta první za středníkem o. s. ř.).

Rozhodnutí zaslal a právní větu sestavil JUDr. Vladimír Trojáček, advokát v Písku. ■

Zmeškání lhůty k podání odvolání advokátem v případě nevyzvednutí zásilky soudu na základě výzvy pošty

Námítka advokáta, že nenalezl ve schránce výzvu k vyzvednutí soudní zásilky, jelikož z ní mohla být např. s inzertními a propagačními materiály vytažena děťmi, není opodstatněná. I pokud jde o doručování písemností, musí advokát chránit a prosazovat práva a zájmy klienta dle § 16 odst. 1) zák. č. 85/96 Sb. Místo, kam jsou advokátovi doručovány písemnosti, musí být zabezpečeno tak, aby jiná osoba než adresát s nimi nemohla nakládat.

Usnesení Městského soudu v Praze z 2. října 1998, čj. 54 Co 317/98–246.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením soud I. stupně žalobcům neprominul zmeškání lhůty k podání odvolání proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 30. 5. 1997, čj. 5 C 260/91–193. Podle odůvodnění tohoto rozhodnutí byl uvedený rozsudek doručen zástupkyni žalobců dne 21. 7. 1997 uložením na poště, tudíž lhůta k podání odvolání končila žalobcům 5. 8. 1997. Odvolání však zástupkyně žalobců podala až 23. 10. 1997 a 13. 10. 1997 požádala o prominutí zmeškání lhůty s tím, že nebyla zastížena v místě doručení a že zásilka byla po marném uplynutí lhůty vrácena soudu, neboť zástupkyně žalobců byla od 14. 7. do 10. 8. 1997 na dovolené mimo Prahu, a proto se o této zásilce nedozvěděla. Soud znovu zá-

silku nedoručoval. Soud I. stupně dotazem na dodací poštu Praha 9 zjistil, že 17. 7. 1997 byla dána zástupkyni žalobců výzva k opakovanému pokusu o doručení, protože adresát nebyl zastížen, a to na 18. 7. 1997, kdy byla zásilka uložena a jako nevyzvednutá byla 4. 8. 1997 zaslána zpět odesilatel. Soud I. stupně dovodil, že zásilka byla zástupkyni žalobců řádně oznámena, a pokud tato byla na dovolené do 10. 8. 1997, což neprokázala, musela po návratu nalézt oznámení o uložení zásilky určené do vlastních rukou s upozorněním, že nevyzvedne-li si zásilku do tří dnů ode dne uložení, považuje se třetí den od uložení za den doručení zásilky. Poté měla učinit všechny kroky směřující k žádosti o prominutí zmeškání lhůty, pro něž je zákonem stanovena patnáctidenní lhůta. S odkazem na ust. § 58 o. s. ř. soud I. stupně neprominul zmeškání lhůty k podání odvolání žalobcům, neboť jejich právní zástupkyně se nedůvodně spoléhala na to, že zásilka bude opětovně doručována, a ačkoli se od 10. 8. 1997 zdržovala v místě doručení, podala žádost o prominutí zmeškání lhůty až 13. 10. 1997.

Proti tomuto usnesení podali včasné odvolání žalobci, kteří namítali, že jejich právní zástupkyně se o doručení zásilky nedozvěděla ani po návratu z dovolené, neboť do schránky jsou jí dávány různé inzertní a propagační materiály, které jsou např. dětmi vytažovány ze schránky, tudíž se mohlo stát, že výzvy k vyzvednutí zásilky nebyly ve schránce nalezeny. Protože se o doručení rozsudku po návratu z dovolené nedozvěděla, nemohla tak soud požádat o prominutí zmeškání lhůty k podání odvolání, což učinila a současně podala blanketové odvolání až 13. 10. 1997, poté, co rozsudek 8. 10. 1997 osobně převzala. Žalobci dále uvedli, že předpokladem pro doručení písemnosti určené do vlastních rukou uložení ve smyslu ust. § 47 odst. 2 o. s. ř. je nezastížení adresáta, ačkoli se v místě doručení zdržuje. Jejich právní zástupkyně se ale více než tři týdny v místě doručení nezdržovala, tudíž jsou toho názoru, že jim byl rozsudek doručen 8. 10. 1997. Navrhli, aby odvolací soud napadené usnesení změnil a prominul jim zmeškání lhůty k podání odvolání proti konstatovanému rozsudku. K odvolání žalobci připojili čestné prohlášení Mgr. Z. M. o tom, že zástupkyně odvolatelů pobývala v době od 14. 7. 1997 do 10. 8. 1997 ve svém rekreačním domku v R.

Odvolací soud přezkoumal napadené usnesení podle § 212 odst. 1 o. s. ř., aniž za tím účelem nařizoval jednání (§ 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř.), a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Nelze pochybovat o tom, že v projednávané věci JUDr. X. zastupovala žalobce ve smyslu ust. § 25 odst. 1 o. s. ř. a že jí byl proto doručován rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 30. 5. 1997, čj. 5 C 260/91–193 do vlastních rukou (§ 49 odst. 1 věta první o. s. ř., § 47 odst. 1 o. s. ř.). Je zřejmé z obsahu spisu, a to ze zprávy pošty Praha 9 a z údajů uvedených na obálce, jež obsahovala uvedený rozsudek, že adresát, tedy JUDr. X. nebyl dne 17. 7. 1997 zastížen, ač se v místě doručení zdržuje, a že písemnost uložená dne 18. 7. 1997 by-

la dne 4. 8. 1997 vrácena zpět. Za den doručení rozsudku se pak považuje dle ust. § 47 odst. 2 věta třetí o. s. ř. a § 57 odst. 2 věta druhá o. s. ř. 21. 7. 1997. JUDr. X. převzala osobně rozsudek dne 8. 10. 1997, 13. 10. 1997 podala žádost o prominutí zmeškání lhůty k podání odvolání proti němu spolu s blanketovým odvoláním s tím, že od 14. 7. 1997 do 10. 8. 1997 byla na dovolené mimo Prahu a že se o poštovní zásilce nedozvěděla. Tvrzení, že trávila v této době dovolenou ve svém rekreačním domku posléze doložila prohlášením sousedky.

Podle ust. § 58 odst. 1 o. s. ř. soud promine zmeškání lhůty, jestliže účastník nebo jeho zástupce zmeškal ji z omluvitelného důvodu, a byl proto vyloučen z úkonu, který mu přísluší. Návrh je třeba podat do patnácti dnů od odpadnutí překážky a je s ním třeba spojit i zmeškaný úkon.

Z citovaného zákonného ustanovení vyplývá, že jedním z předpokladů pro to, aby mohlo být prominuto zmeškání lhůty, je skutečnost, že návrh na prominutí zmeškání lhůty byl podán do 15 dnů po odpadnutí překážky. Zástupkyně žalobců, jak sama uvedla, se vrátila z dovolené do Prahy dne 10. 8. 1997. Téhož dne se mohla dozvědět o tom, že jí byla doručována písemnost do vlastních rukou, jelikož pošta ji o tom správně uvědomila, a poté postupovat ve smyslu ust. § 58 odst. 1 o. s. ř. Námitka, že výzvu k vyzvednutí zásilky ve schránce nenalezla, jelikož tam mohla být např. s inzertními a propagačními materiály vytažena dětmi ze schránky, není opodstatněná. I pokud jde o doručování písemností, musí advokát chránit a prosazovat práva a zájmy klienta dle § 16 odst. 1 zák. č. 85/1996 Sb., místo, kam mu jsou doručovány, musí být zabezpečeno tak, aby jiná osoba než adresát s nimi nemohla nakládat.

Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem soud I. stupně nepochybil, když žalobcům neprominul zmeškání lhůty k podání odvolání proti jeho rozsudku ze dne 30. 5. 1997, poněvadž návrh dle § 58 odst. 1 o. s. ř. nebyl podán ve lhůtě stanovené zákonem, a proto odvolací soud napadené rozhodnutí jako věcně správné podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

*Rozhodnutí zaslal JUDr. PhDr. Oldřich Choděra, advokát Praha.
Právní věta redakce.*

■

Převzme-li na poště soudní zásilku osoba odlišná od adresáta, nemohou nastat účinky řádného doručení rozsudku

Účinky řádného doručení rozsudku osobě, které je doručováno, nemohou nastat ani v případě, převzme-li na poště osoba odlišná od adresáta zásilku, která tam byla po marných pokusech o doručení v místě bydliště adresáta uložena. Dojde-li k takovému (neúčinnému) převzetí zásilky před

uplynutím třídní lhůty uvedené v § 47 odst. 2 třetí věta o. s. ř., nemohou také nastat účinky marného uplynutí této lhůty.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 26. 8. 1998, čj. 26 Cdo 676/98–70.

Tímto usnesením bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. srpna 1997, č. j. 10 Co 559/97–46, ve výroku, jímž bylo odmítnuto odvolání 2. žalované J. U. proti rozsudku Okresního soudu v Bruntále ze dne 21. února 1997, č. j. 10 C 351/93–31, a ve výroku o nákladech odvolacího řízení ve vztahu mezi žalobci a 2. žalovanou, věc v tomto rozsahu byla vrácena Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Krajský soud v Ostravě odmítl usnesením ze dne 28. srpna 1997, č. j. 10 Co 559/97–46 odvolání obou žalovaných proti rozsudku Okresního soudu v Bruntále ze dne 21. 2. 1997, č. j. 10 C 351/93-31. Odmítnutí odvolání odůvodnil odvolací soud tím, že odvolání je opožděné, neboť bylo podáno až dne 14. 4. 1997, ačkoliv k doručení napadeného rozsudku do vlastních rukou obou žalovaných došlo již 25. 3. 1997, takže odvolací lhůta ve smyslu § 204 odst. 1 o. s. ř. uběhla dnem 9. 4. 1997.

Proti usnesení odvolacího soudu, které nabylo právní moci dne 23. 9. 1997, podala dovolání 2. žalovaná a požadovala, aby bylo napadené rozhodnutí zrušeno a věc byla vrácena k dalšímu řízení Krajskému soudu v Ostravě. Přípustnost dovolání opírala o ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř., když tvrdila, že odmítnutím odvolání odňal odvolací soud nesprávným postupem účastníkům možnost jednat před soudem. Namítala, že obě doručky rozsudků soudu prvního stupně byly sice opatřeny datem převzetí 25. 3. 1997, avšak „obě doručky“ převzal žalovaný č. 1 a obě také sám podepsal vlastním jménem. Dovolatelka poukazovala na rozhodnutí uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 19/1968 a vycházejíc z právního názoru, v tomto judikátu vysloveném, dovozovala, že rozsudek soudu prvního stupně jí (žalované č. 2) nebyl řádně doručen, účinky doručení vůči ní vůbec nenastaly, a proto její odvolání, podané proti rozsudku Okresního soudu v Bruntále, nemohlo být opožděné.

Žalobci navrhli, aby dovolání bylo zamítnuto, neboť žalovaná podle jejich mínění uvádí záměrně nepravdivé skutečnosti.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání je podáno osobou k tomu oprávněnou v zákonně lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) za splnění podmínky povinného zákonného zastoupení dovolatelky (§ 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.). Dovolatelka sice co do přípustnosti dovolání nesprávně poukazuje na ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř., avšak její dovolání je

přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř. (podle něhož je dovolání přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo odvolání odmítnuto). Pokud pak dovolatelka vytýká odvolacímu soudu nesprávný závěr o opožděnosti odvolání proti rozsudku okresního soudu, jde o dovolací důvod obsahově podřaditelný pod ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. (tvrzení, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení účinků doručení prvostupňového rozsudku a tím i včasnosti odvolání, podaného touto účastnicí).

Dovolací soud provedl prostřednictvím soudu prvního stupně (§ 243a odst. 2 o. s. ř.) dokazování o důvodech dovolání. Zjistil tak z výpovědi svědkyně J. H., která v březnu 1997 pracovala jako přepážková pracovnice pošty Vrbno pod Pradědem, že dne 25. 3. 1997 vydala 1. žalovanému Z. U. poštovní zásilky podacími čísly pošty Bruntál 5061, 13402 a 5062 (dodací čísla 596, 597, 598), přičemž u poštovní zásilky podacího čísla 5061 byla jako adresátka uvedena paní U. Svědkyně tak učinila proto, že na poště pracovala krátce a neměla zkušenosti; pan U. ji tehdy ujistil, že zásilku předá manželce. Stejně skutečnosti, jaké uvedla svědkyně, totiž, že Z. U. převzal a potvrdil podpisem převzetí doporučených zásilek obsahujících stejnopisy rozsudku soudu prvního stupně jak v případě zásilky adresované do jeho vlastních rukou, tak v případě zásilky určené do vlastních rukou jeho manželky – 2. žalované J. U., byly zjištěny i z dodávací knihy doporučených zásilek pošty Vrbno pod Pradědem (z části týkající se března 1997, list 19a).

Dovolání bylo shledáno důvodným.

Podle ustanovení § 47 o. s. ř. je třeba do vlastních rukou doručit písemnosti, u nichž tak stanoví zákon, a jiné písemnosti, nařídí-li to předseda senátu. Nebyli adresát písemnosti, která má být doručena do vlastních rukou, zastížen, ačkoli se v místě doručení zdržuje, uvědomí jej doručovatel vhodným způsobem, že mu zásilku přijde doručit znovu v den a hodinu uvedenou na oznámení. Zůstanou-li i nový pokus o doručení bezvýsledný, uloží doručovatel písemnost na poště nebo u orgánu obce a adresáta o tom vhodným způsobem vyrozumí. Nevyzvedne-li si adresát zásilku do tří dnů od uložení, považuje se poslední den lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedozvěděl.

V daném případě byl doručovanou písemností rozsudek soudu prvního stupně, tedy písemnost, u níž je povinnost soudu doručit ji účastníkovi do vlastních rukou výslovně stanovena v § 158 odst. 2 o. s. ř. Soud při doručování postupoval ve shodě s označeným zákonným ustanovením, neboť stejnopisy jeho rozsudku byly odeslány každému z obou žalovaných zvlášť jako doporučené zásilky, určené do vlastních rukou adresátů. Z doručenek, které jsou připojeny ve spise mezi listy č. 33 a 34, je patrné, že poté, kdy oba adresáti (oba žalovaní) nebyli zastíženi ve svém bydlišti přes vyzvání, které jim předtím bylo zanecháno, byly doručované písemnosti dne 25. 3. 1997 uloženy na poště, a adresáti byli o tom vyrozuměni s upozorněním, že si mají doručované písemnosti do tří dnů

vyzvednout, jinak že se poslední den této lhůty považuje za den, kdy bylo doručení vykonáno. Téhož dne, tj. 25. 3. 1997, byly obě zásilky, tedy jak zásilka adresovaná panu Z. U., tak zásilka adresovaná paní J. U., převzaty na poště. Osobou, která obě zásilky převzala, byl – jak bylo výše uvedeno – Z. U. (1. žalovaný). V době, kdy uplynula třídní lhůta počínající uložením, jejímž uplynutím by mohla být založena zákonná fikce doručení, nebyla tedy již zásilka pro J. U. na poště ve Vrbně pod Pradědem uložena.

Již v rozsudku bývalého Nejvyššího soudu ČSR, sp. zn. 6 Cz 183/67, uveřejněném pod č. 19/1968 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, byl vysloven právní názor, že „jen řádné a předpisům vyhovující doručení rozhodnutí má ten důsledek, že odvolací lhůta počne běžet osobě, které je doručováno. Jestliže zákon výslovně stanoví, že se stejnopis písemného vyhotovení rozsudku doručuje určitým způsobem (§ 47 odst. 2 o. s. ř.), nikoli však formou doručení jiné osobě, pak doručení rozsudku do rukou jiné osoby než účastníka nemůže mít účinky řádného doručení, a to ani v tom případě, kdyby se jejím prostřednictvím rozsudek do rukou účastníka dostal“.

Citovaný výklad ustanovení § 47 odst. 2 o. s. ř. dovolací soud sdílí a je názoru, že účinky řádného doručení rozsudku osobě, které je doručováno, nemohou nastat ani v případě, převezme-li na poště osoba odlišná od adresáta zásilku, která tam byla po marných pokusech o doručení v místě bydliště adresáta uložena. Dojde-li k takovému (neúčinnému) převzetí zásilky před uplynutím třídní lhůty uvedené v § 47 odst. 2 věta třetí o. s. ř., nemohou také nastat účinky marného uplynutí této lhůty, v citovaném ustanovení uvedené (vznik zákonné fikce doručení), tj. poslední den lhůty nemůže být považován za den doručení adresáti.

Protože v souzené věci bylo zjištěno, že rozsudek Okresního soudu v Bruntále ze dne 21. 2. 1997, č. j. 10 C 351/93–31, nebyl 2. žalované J. U. řádně doručen, je nutno uzavřít, že u této účastnice běh lhůty k odvolání proti tomuto rozsudku vůbec nezačal, její odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí, podané dne 14. 4. 1997, nemohlo tak být odvoláním opožděným a rozhodnutí odvolacího soudu spočívající na odlišném právním posouzení včasnosti odvolání 2. žalované nelze proto z hlediska uplatněného dovolacího důvodu považovat za správné. Dovolacímu soudu tak nezbylo, než podle ustanovení § 243b odst. 1, věta za středníkem, o. s. ř., zrušit napadené usnesení odvolacího soudu ve výroku, jímž bylo odmítnuto odvolání 2. žalované proti výše označenému rozsudku Okresního soudu v Bruntále a v závislém výroku o nákladech odvolacího řízení ve vztahu mezi všemi žalobci a 2. žalovanou. Věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta první o. s. ř.), v němž je pro něj právní názor dovolacího soudu na včasnost odvolání 2. žalované závazný (§ 243d odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

Rozhodnutí zaslal a právní větu sestavil JUDr. Miroslav Vala, advokát v Bruntále. ■

1) Informace o schůzi představenstva ČAK ve dnech 12. a 13. 10. 1998

V pořadí 20. schůze představenstva ČAK se konala ve dnech 12. a 13. 10. 1998 v Praze. Po kontrole zápisu z minulé schůze následovaly tyto body programu:

Výchova – vzorový plán výchovy, zásady pro výběr lektorů, seznam lektorů. Dr. Jirousek odkázal na písemný materiál – plán výchovných akcí pro koncipienty na rok 1999. Po diskusi byl tento plán schválen. Kanceláři ČAK bylo uloženo vytvořit skupiny advokátních koncipientů zařazených do jednotlivých oblastí seminářů. Dr. Jirouskovi a Dr. Mandákovi bylo uloženo do příští schůze představenstva připravit seznam lektorů pro příslušná právní odvětví.

Advokátní zkoušky. Dr. Skalník informoval představenstvo o výchově advokátních koncipientů a o advokátních zkouškách. Představenstvo vzalo na vědomí zprávu o advokátních zkouškách a uložilo Dr. Snášelové provést revizi, event. doplnění platného seznamu členů zkušební komise.

Návrh novely zkušebního řádu. Představenstvo diskutovalo náměty pro případnou novelizaci zkušebního řádu a zákona o advokacii v kontextu advokátních zkoušek. Diskutovalo se o námětu unifikovat advokátní zkoušku a o úpravě opakované zkoušky. Po diskusi představenstvo ČAK uložilo Dr. Račokovi, Dr. Skalníkovi a Dr. Snášelové navrhnout pro novelu zákona o advokacii obecná ustanovení o opakování advokátní zkoušky. Dr. Snášelové zajistit vhodný grafický návrh vysvědčení o složení advokátní zkoušky a dále doporučilo zkušební komisi ČAK projednat na své příští schůzi některé náměty související s průběhem a koordinací advokátních zkoušek.

Následovala **zpráva o činnosti předsedy a členů představenstva.** Představenstvo vzalo na vědomí informace mj. o zahájení soudního roku v Londýně, 46. každoročním setkání holandských advokátů v Enschede, výroční schůzi ABA ve Vancouveru (zde Dr. Šolc převzal funkci předsedy Konference střeoevropského fóra), výroční konferenci AIJA atd.

Koordinace legislativní angažovanosti Komory s legislativní radou Úřadu vlády ČR. Dr. Čermák informoval o vzniku komisí při legislativní radě vlády ČR. Představenstvo vzalo informaci na vědomí a uložilo Dr. Čermákovi, Dr. Nykodýmovi a Dr. Klouzovi doplnit výbory pro legislativu ČAK o advokáty působící při legislativní radě vlády ČR a požádat je o podání informací týkajících se legislativy advokacie.

Seminář o romské problematice v ČR. Představenstvo vzalo na vědomí informaci Dr. Čermáka o přípravě semináře o romské problematice ve dnech 22. – 24. 10. 1998 v součinnosti s Helsinským výborem ČR a Evropským střediskem pro práva Romů.

Věcný záměr novely zákona o advokacii. Dr. Čermák informoval o zpracování věcného záměru a navrhl další postup. Představenstvo vzalo zprávu i návrh na vědomí.

Nadační fond. Představenstvo diskutovalo písemný materiál týkající se zřízení „Nadačního fondu ČAK pro poskytování právní pomoci“. Závěr z diskuse je, aby byl jediný zřizovatel, základní vklad ČAK aby činil 500 000,– až 1 milion Kč, podíl ČAK ve statutárním orgánu aby činil 51 %. Dr. Slavíkové bylo uloženo pokračovat v přípravě podkladů pro založení Nadace.

Určování advokátů. Představenstvo projednávalo písemný materiál předložený k této problematice Dr. Račokem. Uložilo Dr. Čermákovi, Dr. Balíkovi, Dr. Krčmové, Dr. Klouzovi a Dr. Snášelové připravit návrh, který zohlední připomínky Dr. Račoka a potřebu regionálních zmocněnců při poskytování bezplatných právních porad a určování advokátů pro bezplatné poskytování právních služeb.

Následovaly **náměty členů představenstva** (mj. otázka tarálu pro advokáty) a **různé** (čerpání sociálního fondu k 30. 9. 1998, informace o regionálních věcech, jmenování členů odvolacích senátů, označení advokátních kancelářů, doplnění výboru pro advokátní tarif, návrh termínu advokátních a uznávacích zkoušek v 1. pololetí 1999). Představenstvo kromě toho vedlo řízení o pozastavení výkonu advokacie a vyškrcnutí ze seznamu advokátů.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

2) Výzva k odstranění nedostatků v označování obchodního jména advokáta

Kontrolní rada ČAK jako orgán, kterému přísluší dohlížet na dodržování zákona o advokacii a stavovských předpisů zjišťuje, že někteří advokáti a advokátní kanceláře používají při označení obchodního jména na informačních tabulkách, v korespondenci, v podáních apod. údaje, které jsou v rozporu s Pravidly profesionální etiky a pravidly soutěže advokátů České republiky. Kontrolní rada zejména upozorňuje, že v obchodním jménu se nesmí užívat jiné označení než výraz „advokát“, popř. jeho odvozeniny a slovní spojení podle čl. 20 odst. 1, 2, a pokud jde o další údaje, jsou připuštěny jen ty, které jsou uvedeny v čl. 21, 22, 24 Pravidel.

Pravidla byla uveřejněna v souladu s čl. 34 cit. předpisu ve Věstníku ČAK částka 1/1997 a rozeslána 31. 1. 1997. Jelikož čl. 20–24 nabyly účinnosti šest měsíců po uveřejnění ve Věstníku, Kontrolní rada upozorňuje, že pokud nebude obchodní jméno advokáta či advokátní kanceláře bez odkladu upraveno tak, aby bylo v souladu s čl. 20–24 a 29 citovaných pravidel, mohlo by to být kvalifikováno jako porušení povinností stanovených stavovským předpisem a podle okolností posuzováno jako kárné provinění podle § 32 zák. o advokacii.

JUDr. Jan Mikš
předseda kontrolní rady ČAK

3) Seminář „Spory v oblasti lidských práv – zákon a praxe u mezinárodních soudů“

Ve dnech 23. a 24. října 1998 se v budově České advokátní komory konal první ze seminářů, které má Komora v úmyslu pořádat v každém roce zejména pro ty advokáty, kteří se zajímají o problematiku lidských práv a o prohloubení profesionálních znalostí v této oblasti.

Seminář organizoval spolu s ČAK Český helsinský výbor a Evropské středisko pro práva Romů v Budapešti (European Roma Rights Center – ERRC). Účelem bylo jednak zabývat se hlouběji právními a technickými aspekty podávání stížností na porušení Evropské úmluvy o ochraně lidských práv k Evropskému soudu lidských práv Rady Evropy ve Štrasburku, jednak porušováním lidských práv projevy rasové diskriminace – to vše jak z hlediska praxe soudů v České republice, tak soudů mezinárodních.

Účastníky semináře nebyli ovšem pouze advokáti, kteří jsou členy Výboru ČAK pro lidská práva a spolupráci s Radou Evropy, nebo členy mezinárodního výboru, ale i advokáti zkušení v zastupování Romů, zástupci zainteresovaných nevládních organizací (nadací), právníci a studenti právnických fakult.

Seminář zahájil místopředseda vlády České republiky Egon Lánský, vládní zmocněnec pro lidská práva Petr Uhl, předseda České advokátní komory JUDr. Karel Čermák, výkonná ředitelka ERRC pí Dimitrina Petrova a Mgr. Pavel Bílek, zástupce ředitele Českého helsinského výboru.

Přednášky, které odezněly, vyvolaly velmi živou neformální diskusi a domnívám se, že značně obohatily informaci i znalosti přítomných. Bylo to také díky kvalitě přednášejících. Tak např. Mgr. Eva Hubálková, která podrobně probrala

problematiku právních i technických náležitostí podávaných stížností, přinesla mj. osvětlení přístupu Štrasburských orgánů k pojmu „vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků“, pan Luke Clements z Herefordu ve Velké Británii se s účastníky podělil o své zkušenosti obhájce Romů, kteří se obracejí se stížnostmi do Štrasburku a pan Bernardino Correa Guimera (Španělsko), právní komisař při Evropském soudním dvoru v Lucemburku, osvětlil podstatu případů rasové diskriminace posuzované z hlediska mezinárodního práva Evropským soudním dvorem.

Vynikajícím a taktním moderováním JUDr. Ivo Palkoskou byl seminář zdárně ukončen a účastníci si nepochybně odnesli nejen nové vědomosti, ale podněty k dalším úvahám, které budou moci, jak lze doufat, uplatnit při dalším semináři k lidským právům. Ten bude uspořádán na jaře příštího roku.

JUDr. Jana Wurstová

4) Informace o výsledku advokátních zkoušek v II. pololetí 1998 – první termín

Advokátní zkoušky v prvním termínu stanoveném pro II. pololetí 1998 se konaly ve dnech 28. až 30. 9. 1998 (písemná část zkoušky) a ve dnech 7. až 9. 10. 1998 (ústní část zkoušky) před šesti zkušebními senáty.

Zkoušce se porobilo 69 uchazečů, z toho u 12 uchazečů šlo o zkoušku opravnou.

Z uvedeného počtu 56 uchazečů u zkoušky prospělo, z toho 20 uchazečů s prospěchovým stupněm výtečně, a 13 uchazečů neprospělo.

Výtečně prospěli tito kandidáti: Mgr. Michal Čížek, Praha, Mgr. Jana Wraničková, Ostrava, Mgr. Jiří Honěk, Brno, Mgr. Magdalena Hrdličková, Praha, Mgr. Petr Hubínek, Plzeň, Mgr. Lukáš Kuhajda, Plzeň, Mgr. František Klíma, České Budějovice, Mgr. Martin Kříž, Praha, Mgr. Jan Lerch, Plzeň, Mgr. Andrea Löfflerová, Praha, Mgr. Kateřina Navrátilová, Brno, Mgr. Petr Oehm, Praha, Mgr. Marek Pavlovský, Praha, Mgr. Petr Poledne, Praha, Mgr. Alena Straubová, Brno, Mgr. Daniel Ševčík, Brno, Mgr. Ladislav Štorek, Praha, Mgr. Jana Týčová, Brno, Mgr. Jiří Vrba, Praha, Mgr. Světlana Žabenská, Brno.

JUDr. Milan Skalník
předseda zkušební komise

5) Témata publikační soutěže advokátních koncipientů a mladých advokátů pro rok 1999

Podle bodu 1) soutěžního řádu (viz Bulletin advokacie č. 9/1998, str. 74) vyhláshuji pro rok 1999 tato soutěžní témata:

1. Výkon advokacie a činnosti s výkonem advokacie neslučitelné
2. Výkon advokacie a ochrana lidských práv klientů jako účastníků civilního a trestního řízení u obecných soudů
3. Právo nemajetných občanů na právní ochranu a způsob poskytování této ochrany z hlediska práva advokáta na odměnu, včetně úvah de lege ferenda
4. Perspektiva uplatnění mladého advokáta – s přihlédnutím k podmínkám přístupu k povolání advokáta
5. Volné téma z oboru advokátního práva a stavovských předpisů.

Soutěžní práce v rozsahu 15 až 30 stran je třeba předložit nejpozději do 30. června 1999 k mým rukám (adresa: Česká advokátní komora, Národní 16, 110 00 Praha 1). Bližší podmínky soutěže viz Soutěžní řád.

JUDr. Karel Čermák
předseda České advokátní komory

6) Počet advokátů a advokátních koncipientů v ČR (stav k 12. 10. 1998)

I. POČET ADVOKÁTŮ

celkem	6 528
z toho pozastaven výkon advokacie	704
počty advokátů podle regionů:	
Praha	2 810
Středočeský	373
Jihočeský	281
Západočeský	322
Severočeský	391
Východočeský	434
Jihomoravský	1 160
Severomoravský	759

II. POČET ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ

Počet advokátních koncipientů celkem	1 694
z toho pozastaven výkon	2
počty advokátních koncipientů podle regionů:	
Praha	849
Středočeský	66
Jihočeský	47
Západočeský	87
Severočeský	46
Východočeský	81
Jihomoravský	332
Severomoravský	186

ZPRÁVY Z REGIONŮ

Setkání advokátů Východočeského regionu

Regionální pracoviště České advokátní komory zorganizovalo setkání advokátů Východočeského regionu s představiteli České advokátní komory. Vyhovělo tak přání představenstva ČAK, které bylo vyvoláno potřebou bližšího kontaktu vedení české advokacie s advokáty v regionech, který je jinak obtížný pro rozsah členské základny advokátní organizace v České republice.

Setkání, kterého se zúčastnil předseda ČAK JUDr. Čermák a tajemník ČAK JUDr. Klouza se konalo v pondělí dne 19. října 1998 v rekonstruovaných prostorách Nového Adalbertina v Hradci Králové.

Na setkání s představiteli České advokátní komory si našla čas téměř stovka advokátů regionu. Ti vyslechli všeobecnou informaci předsedy České advokátní komory o stavu „advokátní unie“ a o výhledech do konce volebního období, včetně záměrů legislativních a včetně očekávaných změn ve vnitřních předpisech advokacie. Některé konkrétní údaje z činnosti advokacie přednesl tajemník JUDr. Klouza. Největší pozornost upoutala informace o narůstajícím počtu trestních stíhání advokátů v České republice. Bez povšimnutí a odezvy nezůstala ani informace o rychle narůstajícím počtu advokátů, neboť tento údaj významným způsobem informuje o změnách „konkurenčních podmínek“ na trhu právních služeb.

Více než hodinová informace byla vyslechnuta se zájmem a v následující diskusi se k jednotlivým sdělením řada advokátů vrátila svými poznámkami a při-

pomínkami. Zástupci Komory vyslechli několik výrazně kritických poznámek, zejména v souvislosti s ustanovováním zástupců osobám, které se obracejí na Komoru z důvodů sociálních o právní pomoc. Významná část diskuse byla věnována i otázkám ustanovování obhájců v trestních věcech. Právě tato problematika byla v rámci diskuse doplněna informací regionálních zmocněnců o výsledcích jednání s představiteli krajského a některých okresních soudů regionu. Zdá se, že úprava této problematiky zdaleka není vyhovující, ale způsob řešení naráží na stávající úpravu trestněprávních předpisů a kancelářského řádu pro soudy v České republice. Nalézt vyhovující řešení znamená iniciovat užší spolupráci s resortním ministerstvem a s představiteli justice nejen v centru, ale i v regionech. Jde nejen o optimalizaci rovnoměrného ustanovování obhájců, ale i o provádění možného ověřování postupu orgánů činných v trestním řízení při ustanovení obhájce, na druhé straně pak také ověřování ochoty advokátů účastnit se jako obhájci vyšetřovacích úkonů i mimo rámec běžné pracovní doby.

Závěrečnou část pracovního setkání obstarala aktuální informace JUDr. Vycha o novelách zákona o rodině a občanského zákoníku.

Více než dvouhodinové setkání bylo všemi účastníky přijato příznivě a zdá se, že by taková setkání alespoň ve Východočeském regionu mohla být organizována častěji než jednou nebo dvakrát v roce.

JUDr. Milan Jelínek
regionální zmocněnec ČAK

Z KÁRNÉ PRAXE

Používá-li advokát při korespondenci s Ministerstvem spravedlnosti ironizující, urážející a nepravdivé informace, snižuje tím důstojnost advokátního stavu a dopouští se tak kárného provinění.

Kárný senát kárné komise České advokátní komory rozhodl dne 7. 11. 1997 v kárné věci sp. zn. K 69/97 takto:

Kárně obviněný JUDr. K. C. uznává se vinným, že jako advokát při obhajobě svého klienta A. K. v rámci své korespondence s Ministerstvem spravedlnosti, zejména pak v dopise z 13. 2. 1997, použil formulace, které je třeba hodnotit jako urážející, ironizující a neprofesionální, tedy porušil svým jednáním povinnost uloženou mu v § 17 zákona č. 85/96 Sb. o advokacii a dále pak ustanovení čl. 4 odst. 1, 3 a čl. 17 odst. 1 stavovského předpisu ČAK o pravidlech profesionální etiky

a pravidlech soutěže advokátů, čímž se dopustil kárného provinění, za což se mu ukládá podle § 32 odst. 1 písm. c) zákona o advokacii pokuta ve výši 5 000,- Kč.

Z odůvodnění:

Z obsahu stížnostního spisu ČAK, ze stížnosti ministryně spravedlnosti JUDr. Parkanové, z dopisu kárně obviněného ministryni ze dne 13. 2. 1997 a z vyjádření kárně obviněného zjistil kárný senát tyto skutečnosti:

Kárně obviněný JUDr. K. C. působil jako obhájce obviněného A. K., přičemž v rámci obhajoby se snažil docílit toho, aby návrh na zastavení trestního stíhání klienta, který podal ve smyslu článku II/2c, d rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii č. 56/93 Sb., byl Ministerstvem spravedlnosti předložen prezidentu republiky. Tento jeho návrh nebyl Ministerstvem spravedlnosti akceptován a bylo mu sděleno, že po přezkoumání věci nebyly pro předložení návrhu prezidentu republiky shledány důvody.

Protože kárně obviněný s takovýmto postupem Ministerstva spravedlnosti nesohlasil, obrátil se dne 13. 2. 1997 znovu svým přípisem na ministryni spravedlnosti a tento přípis označil jako „opakovaný podnět k předložení prezidentu republiky návrhu na zastavení trestního stíhání A. K.“. V tomto přípise se pozastavoval nad tím, že jeho návrhu nebylo vyhověno, přičemž použil mimo jiné i tyto formulace:

„Dnes chápu dlouhou dobu nečinnosti ministerstva spravedlnosti, když osoba označená v adrese mého podnětu JUDr. Jan Kalvoda nebyl nikdy ministrem spravedlnosti“.

„Například u podezřelého Jana Kalvody úmysl nepředpokládám, když si jako právník vypomáhal lžidoktorskou berličkou.“

„Zřejmě pana prezidenta pokládají za nesvéprávného hlupáčka, neschopného vykonávat svůj úřad.“

„Za dané situace už jednání orgánů činných v trestním řízení chápu nejen jako snahu o politický monstrproces, ale začínám v něm vidět i pokus o justiční vraždu.“

Při jednání kárného senátu uznal kárně obviněný, že zvolené formulace nebyly vhodné, poukázal na to, že byl zoufalý z nečinnosti orgánů činných v trestním řízení, což nakonec vedlo i k použití inkriminovaných výrazů.

Úkolem kárného senátu bylo posoudit, zda výroky, které kárně obviněný použil v dopise ministryni spravedlnosti ze dne 13. 2. 1997 jsou či nejsou v souladu s právními a profesními předpisy, které upravují činnost advokáta.

Dle § 17 zákona o advokacii postupuje advokát při výkonu advokacie tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu a za tím účelem je zejména povinen dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže. Tato pravidla stanoví stavovský předpis.

Dle článku 4 odst. 1 stavovského předpisu, kterým se stanoví pravidla profesní

onální etiky advokátů ČR, je advokát všeobecně povinen poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu.

Dle čl. 4 odst. 3 pak projevy advokáta v souvislosti s výkonem advokacie jsou věčné, střízlivé a nikoliv vědomě nepravdivé.

Dle článku 17 odst. 1 pak mimo jiné vůči orgánům, které rozhodují o právních věcech, jakož i vůči osobám, které plní jejich úkoly, je advokát povinen zachovávat náležitou úctu a zdvořilost.

Kárný senát dospěl k závěru, že výše uvedenými výroky porušil kárně obviněný veškerá citovaná ustanovení. Tyto výroky je skutečně možno posuzovat jako ironizující, urážející, nepravdivé a celkově zcela neprofesionální. Závažnost kárného obvinění je dle názoru kárného senátu zvyšována zejména tím, že tyto výrazy použil kárně obviněný při korespondenci s ministryní spravedlnosti, což také nakonec vedlo k podání stížnosti. Citované výroky jsou objektivně způsobilé ke snížení vážnosti advokacie jako stavu v očích veřejnosti a zejména ministryně spravedlnosti. Jednání kárně obviněného proto kárný senát považuje za závažné porušení povinností stanovených zákonem nebo stavovským předpisem ve smyslu § 32 odst. 1 zákona o advokacii.

Při úvaze o druhu kárného opatření přihlédl kárný senát ke kritickému postoji kárně obviněného, který byl nepochybně veden snahou maximálně prospět svému klientovi v rámci prováděné obhajoby, ovšem překročil únosné meze. Za odpovídající pak kárný senát považuje kárné opatření ve formě pokuty ve výši 5 000,- Kč.

NÁZOR

Úloha vzdělávání a komunikace (nejen) pro advokátního koncipienta

Tento příspěvek si neklade za cíl být vyčerpávajícím. Jeho cílem je něco připomenout, něco vyzdvihnout, něco doposud meziřádkově zviditelnit a v něčem snad inspirovat. V každém případě je každé zamyšlení nad zdokonalováním sebe sama motivující – čteme-li o vlastní profesi, motivující je o to více. Protože co je advokátům nejvíce vlastní, to je posedlost svou profesí a touha znát. A – proč to nepřiznat – alespoň v jednom oboru být o kousek lepší než kolegové. I to je motor vedoucí ke kvalitním výkonům.

Zvolit si advokacii znamená volit to náročnější

Absolvování právnické fakulty je náročnou, potřebnou a užitečnou, ale přece jen „pouhou“ vstupenkou do tohoto světa. Až praxe ukáže, který z právníků je schopen samostatné práce, samostatné analýzy právního problému, řečnického výkonu u soudu, odborné stati v tisku, legislativní práce. Podle toho pak absolventi fakult hned anebo po svém prozření zamíří do správné škatulky – na úřednické místo státní správy, do podnikové sféry, k soudu, do advokacie. A podle toho pak přistupuje k dalšímu vzdělávání a své kariéře.

Zvolí-li právník dráhu advokáta, volí jednu z náročnějších variant. Dobrý advokát musí (anebo by měl) ve své praktické činnosti umět skloubit mnohé. Musí mít dobré znalosti, musí umět pojmenovat problém, musí ho umět analyzovat, musí umět navrhnout řešení, současně musí být často dobrý psycholog a taktik (to první vůči klientovi, to druhé vůči protistraně a soudu), musí mít velmi široký záběr právních odvětví (de facto by se měl umět „poprat“ se vším), musí být dobrý a rychlý stylistik, dobrý řečník, měl by dokázat o svých praktických zkušenostech dát vědět v odborném tisku, z fyzických dispozic připomínám umění zachovat chladnou hlavu, nadhled a zvládnout nárazovou práci i pocit odpovědnosti. Navíc nemá advokát pevnou pracovní dobu, jistý plat, a jeho práce je nepřetržitým tokem náročné myšlenkové činnosti, kterou nemůže svěřit zaměstnancům, respektive která je závislá přímo na jeho výkonu.

Z toho všeho, co jsem vyjmenovala, vyplývá jednoznačný závěr – lidé bez oné zdravé posedlosti nemohou uspět. A těm „posedlým“ nezbyvá nic než neustále se vzdělávat, sledovat vše z oboru a trpět neustále pochybnostmi, že „vím, že nic nevím.“ To vnímám vždy u opravdových osobností – skromnost vůči kolegům, vstřícnost vůči začínajícím.

Všechny uvedené kvality nemusí být přímo úměrné studijním výsledkům na fakultě a dokonce ani encyklopedickým znalostem – ty jsou „jen“ předpokladem. Kvalitního advokáta „uhněte“ (anebo „neuhněte“) až praxe a jeho vlastní přístup.

Školení (nejen) advokátních koncipientů

Na počátku stojí advokátní koncipient, který mimo jiné absolvuje povinná školení pořádané advokátní komorou. Jako účastník těchto akcí si dovolím subjektivní pohled.

Především poněkud nechápu zklamání těch kolegů koncipientů, kteří považují tato školení za nastavbu právnické fakulty s kolotočem teoretických přednášek. Představa, že přednášející advokát monologem odpřednáší to, co jsme poslouchali na fakultě a odejde, je pro mne útrpná. Zajímá mne to, co nevím, respektive to, na co doposud nebyl čas, k čemu se běžně nedostanu. Proto se mi líbí přednášky praktiků, kteří se nezdráhají uvádět desítky svých případů včetně ku-

rizoit a návodů, jak „vybruslit“ z problému, když už se přihodí. Stejně tak problémy etiky, úkoly advokacie, problémy advokacie, anebo to, jak to chodí „za mořem“, a kde jsou úskalí toho kterého systému, mi dávají zase o kus širší přehled. Občanský soudní řád mohu sice „našprtat“, ale místa, kde mohu tzv. narazit, mi mohou v kostce připomenout jen „staří“ praktici. A to od odborných přednášek očekávám – kolegiální připomenutí věcí, které nikde nevyčtu, a pak shrnutí nejvíce frekventovaných úkonů advokáta v tom kterém oboru.

Stejně tak nerozumím povzdechům o zbytečnosti, nutné a nepříjemné povinnosti – možná pak těmto pocitům podléhají spíše přednášející, dívají-li se na „posluchače“ čtoucí denní tisk.

Pro práci budoucího advokáta je toto školení pozitivní z více směrů, než jen z důvodu „dozvědět se“. Především se tady setká s kolegy – už sdělování si zkušeností je plusem, na které nemá v kolotoči pracovních dnů nikdo čas. Setká se s představiteli advokátní komory, často autory odborných článků a publikací, může získat přehled o tom, k čemu advokátní komora vůbec slouží, a to nejen podle stanov, ale v praxi. Může se zeptat v podstatě na cokoli, co se týká advokacie.

A to opomím ochotu přednášejících odpovídat na četné dotazy přímo z právní praxe.

Pokud co považuji za obecně platné o školeních advokátních koncipientů, pak je to právě možnost poznání, že zkušenější kolegové jsou také lidmi z masa a kostí, že zvolení profese advokáta je sice náročné, ovšem na druhé straně rozhodně ne nudné, a že býti dobrým advokátem neznamena mít „jen“ nastudované zákony od a do zet a nic víc.

Pokud mám hovořit o námětech, které mě na školeních napadaly, pak je to například připomenutí **vztahu advokáta a možné publikační činnosti** v řadě odborných časopisů, význam tohoto „zviditelňování“ nejen sebe sama, ale celé advokátní profese. Ne náhodou čelní představitelé komory publikují – dokázat zobecňovat konkrétní právní problémy je schopnost advokáta „vyšší třídy“, který se již (jist si svými kvalitami) nezdará předat své názory a zkušenosti dál. I k publikační činnosti je třeba začínající advokáty vést, naučit je nebát se odborných diskusí a polemik, protože často z nich vznikají řešení a zajímavé pohledy. Je to opět jedna z cest, jak v budoucnu docílit ještě vyššího sepětí advokátní praxe s odbornými teoretickými kruhy – advokát, schopný zobecnění, stylistické přesnosti, formulační bohatosti a legislativního pohledu na problém jistě je a bude pro zákonodárný proces darem z nebes.

Vztah k jiným oborům je na školeních frekventován, a to především ve vztahu k advokacii. Jsou však také samostatné obory, bez jejichž hlubší znalosti se advokát neobejde, a které je nutné připomenout hlouběji (ekonomie, životní prostředí, zdravotnictví atd.). Určitý exkurz do styčných bodů by jistě byl přínosný už proto, že se koncipienti dozví, že tyto styčné body existují.

Závěrečná rezumé by pak měla s nadhledem vlastním všem kolegům, kteří už umí dost na to, aby si to mohli dovolit, obsáhnout i tzv. **tajné komnaty**, tedy vyslovit, že „já jsem udělal chybu“, anebo „není možné znát všechno“, anebo „co dělat, když zapomenu, neodešlu, nedostavím se...“, abych obstál se ctí.

Osobně považuji také za velmi podstatné neopomíjet v advokátní praxi **psychologickou stránku**. A to jak ve vztahu interním, tak externím. Advokátní praxe je natolik náročná, že advokát by si měl osvojit určité mechanismy sebeobranu sebe sama – aby se nestal obětí povolání, aby kvůli problémům klientů málo spal, aby si poradil psychicky s tím, když hájí vraha atd. Měl by se naučit stát vně případů, které řeší. Nejde to patrně vždy, ale podstatné je, aby to v oné většině advokát dokázal. V externích vztazích jsou to otázky odhadu klienta (zdali lze, zdali není blízko k sebepoškození, zdali zvládne náročné stání, zdali není schopen ublížit jiné osobě apod.), otázky taktiky (neměl by zapomínat na dojem klienta před soudem, na vhodnou volbu slov vůči protistraně, měl by se naučit vyčkat správného okamžiku pro použití důkazu apod.). Nic z toho není v zákonech a praktické postupy ani v učebnicích psychologie. Svě by k tomu mohli říci opět advokáti „staří praktici“, s příklady vlastní praxe.

Podle mého názoru by řada již „hotových“ advokátů uvítala podobná setkání, kde by mohli například specializačně prezentovat své zkušenosti, nabýt dalších, setkat se s představiteli odborných redakcí a univerzit.

Jak jsem uvedla v úvodu, zvolit si profesi advokáta znamená zvolit si také celoživotní vzdělávání, a jistě ne pouze nových zákonů a rutinních postupů.

Advokátní praxi prospívá vzájemná komunikace, a pokud ji někdo neorganizuje, tak si na ni sami advokáti nenajdou pro své zaneprázdnění čas. Klade to sice patrně velké nároky na představitele Komory, ovšem organizačně mohou pomoci i členové advokátní komory – sami advokáti s koncipienty, protože komunikačně vzdělávací setkání zvyšují prestiž advokátní profese, mohou sloužit k specializační spolupráci, potažmo k tomu, aby se advokátní komora stala komorou elitních právníků. S tím souvisí také vystupování navenek – čím více advokátů bude schopno komunikovat vně advokátní komory (odborná stanoviska, články v tisku, spolupráce s médii), tím více poroste prestiž celého advokátního stavu.

Nejde jen o osobní pocit advokáta, ale o mnohem důležitější význam – totiž o vztah třetích osob k advokátům a advokacii vůbec. Bude-li tento vztah plný úcty a současně respektu či partnerství (např. ve vztahu k zákonodárnému procesu), bude to pro advokáty motivační, zavazující a současně obecně příznivé prostředí pro právo v praxi.

Pro všechno řečené považuji aktivity ve vztahu k vzdělávání a komunikaci nejen advokátních koncipientů, ale advokátů vůbec, za jedny z prioritních. Povinnost těchto školení je až druhotná – dobrý budoucí advokát ví proč, a ten, který to neví, stejně svou účast pokládá za formální a takto také školení absolvuje. Ko-

munikačně vzdělávací akce advokátní komory by měly být prestižními setkáními, která jsou pro každého advokáta vnitřně nezbytná, přínosná a zajímavá současně. Podobné akce by měly mít publicitu a výrazně kolegiální atmosféru. Advokátní profese je natolik specifickou, že je těchto atributů možné jistě v maximální míře dosáhnout.

Mgr. Jana Hamplová
advokátní koncipientka, Mohelnice

ZE ZAHRANIČÍ

JUDr. Ivana Bučková

Forschungsinstitut für mittel- und osteuropäisches
Wirtschaftsrecht (FOWI), Vídeň/advokátka, Brno

Procesní pomoc (tzv. „Verfahrenshilfe“) v civilním procesu v Rakousku*

1. Úvod, prameny procesní pomoci

Procesní pomoc (tzv. Verfahrenshilfe) má v Rakousku dlouhou tradici, v civilním právu byla procesní pomoc upravena již v říšském občanském soudním řádu¹⁾ (Zivilprozeßordnung, RGB1 112/1895, dále jen **ZPO**). I v současné době Rakušané procesní pomoc využívají, na konci článku je připojena tabulka nejnovějšího vývoje poskytování procesní pomoci jak ve věcech trestních, tak ve věcech civilních a správních (v řízení před tzv. nezávislými správními senáty, unabhängige Verwaltungssenate – UVS) od roku 1992 do roku 1997 u vídeňské advokátní komory.²⁾

Procesní pomoc jak v civilním, tak v trestním právu je upravena v samostatném **zákonu o procesní pomoci (Verfahrenshilfegesetz, BGBl 569/1973)**. Tento zákon ale v podstatě **pouze novelizuje** rakouský občanský soudní řád (ZPO), rakouský advokátní řád (Rechtsanwaltsordnung, RGB1 96/1868, **RAO**) a rakouský trestní řád (Strafprozeßordnung, opětovně vyhlášení BGB1

*) Srdečně děkuji paní JUDr. Janě Wurstové ze zahraničního oddělení ČAK, jejíž otázky ohledně bezplatné právní pomoci v Rakousku byly podnětem pro napsání tohoto článku, a paní Dr. Pörner z vídeňské advokátní komory, jež mi poskytla odbornou konzultaci.

631/1975, **StPO**). Nejdůležitějšími prameny procesní pomoci v civilním právu jsou **§§ 63 a násl. ZPO** a popř. **§§ 45 a násl. RAO**.

2. Podmínky pro poskytování procesní pomoci

O povolení procesní pomoci musí účastník řízení požádat, **žádost** se podává u soudu 1. stupně na předepsaném formuláři. K žádosti přikládá žadatel nebo jeho zákonný zástupce **majetkové prohlášení (Vermögensbekenntnis** – prohlášení o majetkových a rodinných poměrech žadatele a o jeho příjmech), které nesmí být starší než 4 týdny. **Soud** procesní pomoc usnesením **povolí**, tj. musí ze zákona povolit a musí v usnesení také určit rozsah, v jakém se tato pomoc povoluje, pokud jsou splněny následující **podmínky**:

- náklady řízení, které účastníku řízení při řízení vzniknou, by mohly **ohrozit nutnou výživu**, a
- nejde o **zřejmě svévolné** či **bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva**.³⁾

Pod pojmem „**nutná výživa**“ rozumí § 63 ZPO takovou výživu, kterou potřebuje účastník řízení pro sebe a pro osoby, jež jsou na něj odkázány výživou, a která stačí k jednoduchému způsobu života. V praxi se pod tímto termínem rozumí oblast mezi nezbytnou výživou a výživou přiměřenou společenskému postavení účastníka řízení.⁴⁾ Na rozdíl od původního klasického „práva chudých“ mají na procesní pomoc nárok nejenom osoby (zcela) nemajetné, ale mohou jej mít i osoby za normálních okolností zámožné – postačí, pokud prokáží, že vedení konkrétního sporu je pro ně tak finančně náročné, že by mohlo ohrozit jejich nutnou výživu a nutnou výživu osob, kterým jsou povinny výživu poskytovat, a že spor nezahajují svévolně nebo bez zřejmé naděje na úspěch. Procesní pomoc lze podle současné právní úpravy přiznat jak **osobám fyzickým**, tak i **osobám právnickým**.⁵⁾ **Osvobození** (ať již částečné nebo úplné) od hrazení nákladů řízení je pouze **dočasné a trvá** zásadně **tak dlouho**, jak dlouho jsou **splněny** shora uvedené **podmínky** – dojde-li ke změně majetkových poměrů nebo další vedení sporu je zřejmě svévolné nebo bez zřejmé naděje na úspěch, vyzve soud účastníka řízení usnesením, aby zcela nebo zčásti uhradil vzniklé náklady řízení a pokud byl zastoupen advokátem, aby mu nahradil náklady právního zastoupení podle advokátního tarifu. Toto usnesení může soud vydat nejdéle do tří let od ukončení sporu (§ 71 odst. 1 ZPO). Nárok na procesní pomoc je **nárokem** ryze **osobním, zaniká smrtí** účastníka řízení. Dojde-li ke změně podmínek pro poskytnutí procesní pomoci, **rozhodne soud** buď z moci úřední nebo na návrh (tento návrh může podat i advokát, kterého komora určila) o částečném nebo úplném **zániku nároku na procesní pomoc** (§ 68 odst. 1 ZPO). Za předpokladu, že podmínky pro poskytnutí procesní pomoci nebyly od počátku dány, rozhodne soud z moci úřední nebo na návrh o **odnětí procesní pomoci**⁶⁾ (§ 68 odst. 2 ZPO). Jestliže by účast-

ník řízení uvedl v žádosti o povolení **nesprávné nebo neúplné údaje**, uloží mu soud navíc peněžitou pokutu a podá na něj trestní oznámení (§ 69 ZPO).

3. Rozsah procesní pomoci, zastoupení advokátem

Podle § 64 ZPO jsou v procesní pomoci zahrnuta **dočasná osvobození** od soudních poplatků a jiných státních poplatků, náklady úředních jednání mimo budovu soudu, svědečné, znalečné, tlumočné a náklady přísedících a opatrovníků, náklady nutných zveřejňování, nutné hotové výdaje právních a zákonných zástupců, případné zajištění nákladů řízení, **náklady právního zastoupení** (pokud musí mít strana advokáta ze zákona – advokátní přímus⁷⁾ – anebo pokud je zastoupení advokátem nutné vzhledem k povaze případu). Soud rozhoduje jednak o tom, **od jakých nákladů a poplatků** je účastník řízení dočasně osvobozen a dále **v jakém rozsahu** je od nich dočasně osvobozen. Rozhodne-li soud o tom, že účastníku řízení bude přidělen advokát, musí povolit dočasné osvobození od nákladů právního zastoupení v plném rozsahu. Pokud soud procesní pomoc povolil a účastník řízení musí být zastoupen advokátem, **rozhodne soud** v rámci usnesení o procesní pomoci o tom, že účastníku **bude přidělen advokát**, a toto rozhodnutí zašle výboru příslušné advokátní komory. Tento **výbor** pak rozhodne o tom, který konkrétní advokát bude žadateli přidělen – **určí konkrétního advokáta**. Výbor vybírá advokáty ze **seznamu advokátů v abecedním pořadí**, aby bylo poskytování procesní pomoci rozloženo rovnoměrně na jednotlivé advokáty.⁸⁾

4. Náhrada nákladů právního zastoupení

V případě, že advokát zastupující účastníka řízení, kterému byla povolena procesní pomoc, **vyhraje**, hradí mu zásadně **náklady protistrana**. Od **svého klienta** smí náhradu nákladů za zastoupení žádat pouze tehdy, pokud **soud rozhodl o zániku nároku na procesní pomoc** nebo **o odnětí procesní pomoci** (§ 71 ve spojení s § 68 ZPO; viz výše). Může nastat i situace, že advokát spor nevyhrál (ani částečně) a klient není povinen a ani schopen mu náklady zastoupení nahradit. Za této situace advokát vystaví podle advokátního tarifu účet za poskytnuté právní služby, které mu nebyly nahrazeny, a zašle jej příslušné komoře. Tento účet slouží víceméně jen pro statistické účely, komora ani jiný orgán jej přímo advokátovi neproplatí, je však důležitý proto, aby se vědělo, kolik zhruba činí celková částka nedobytných účtů za právní pomoc v civilních a trestních věcech. Na základě této informace stanoví **Ministerstvo spravedlnosti** po dohodě s Ministerstvem financí **vyhláškami paušální finanční částky**,⁹⁾ které je **stát** (spolek, Bund) povinen ročně platit za poskytnutou neuhrazenou procesní pomoc zastřešující organizaci rakouských advokátních komor (Rechtsanwaltskammertag). Rechtsanwaltskammer-

tag pak tyto paušální částky **rozděluje poměrně mezi jednotlivé advokátní komory** ve spolkových zemích, a to podle počtu advokátů, kteří jsou zapsáni v jejich seznamech. Těmito paušálními ročními platbami **stát přispívá na zajištění advokátů ve stáří, nemoci a na zajištění jejich pozůstalých**. Zjednodušeně řečeno vypadá celá situace tak, že advokáti, kteří mají nedobytné účty za poskytnutou procesní pomoc, z toho sice nemají žádné okamžité finanční vyrovnání, ale stát výše uvedenými paušálními částkami částečně pomáhá krýt sociální zabezpečení (především důchody) jejich kolegů a až nynější advokáti např. sami dosáhnou důchodového věku, budou na jejich penze přispívat z poskytnuté neuhrazené procesní pomoci advokáti mladší věkové kategorie.

5. Některé další formy právní pomoci v Rakousku

Kromě procesní pomoci poskytují jednotlivé advokátní komory ve spolkových zemích i bezplatné poradenství. Např. vídeňská advokátní komora poskytuje **bezplatnou poradenskou službu**, nazvanou „první advokátní informace“ (**erste anwaltliche Auskunft**). Tuto službu poskytuje nejen přímo v advokátní komoře (v současné době denně kromě pátku od 17.30 do 19.30 hodin), ale i na magistrátních úřadech jednotlivých vídeňských okresů po určité dny v týdnu. Pro oběti trestných činů je zřízeno zvláštní poradenství v trestních věcech, nazvané **Verbrechensopferberatung**, které poskytují specializovaní advokáti u jednotlivých okresních soudů. Obě tyto služby, jak první advokátní informaci, tak i **Verbrechensopferberatung** poskytují advokáti dobrovolně.

Kromě toho existuje ještě tzv. „advokátní žurnál“ (**anwaltlicher Journaldienst**), kde je možno se mobilním telefonem dovolat právní porady mimo běžnou pracovní dobu a o sobotách, nedělích a svátcích. Tato služba již **není bezplatná**, ale hradí se podle advokátního tarifu, případně podle smluvní odměny.

Počty advokátů určených vídeňskou advokátní komorou k poskytování procesní pomoci:

rok	věci trestní	věci civilní	nezávislé správní senáty	celkem
1992	4135	1695	1	5831
1993	4436	2042	1	6479
1994	5557	2418	1	7976
1995	5193	2606	0	7799
1996	4864	3171	0	8035
1997	4726	2924	1	7651

Poznámky:

- 1) Občanský soudní řád z roku 1895 pro tento institut používal klasický termín „právo chudých“ (Armenrecht) a v některých částech byl upraven odlišně od procesní pomoci v nynější podobě. Srov. *Dubowy/Seffer/Bollat, Zivilprozeßordnung und Jurisdiktionsnorm*, 2. vydání. Österreichische Staatsdruckerei, Wien 1928, str. 461 a násl.
- 2) V Rakousku je advokacie organizována na principu spolkových zemí, tzn. že každá spolková země má vlastní advokátní komoru. Určitou zastřešovací a koordinační organizací je pak tzv. Rechtsanwaltskammertag. Vzhledem k tomu, že je ve Vídni víc než třetina všech rakouských advokátů, jsou údaje z vídeňské advokátní komory do určité míry dostatečně směrodatné.
- 3) Srov. u nás § 138 odst. 1 o. s. ř.
- 4) *Rechberger* (vyd.), Kommentar zur ZPO, Springer Verlag, Wien 1994, str. 394, margi-nálie 3.
- 5) U právnických osob je třeba prokázat, že nejsou schopny shromáždit prostředky nutné k vedení sporu, o svévolném a bezúspěšném zahajování sporu platí totéž jako u osob fyzických.
- 6) Podle judikatury působí rozhodnutí o zániku procesní pomoci ex nunc, rozhodnutí o odnětí procesní pomoci ex tunc (LGZ EFSlg. 41.666; *Rechberger*, tamtéž, str. 400, marginálie 1).
- 7) V Rakousku je i v civilním procesu advokátní přímus (Anwaltszwang), a sice zásadně již před okresními soudy (Bezirkserichte, Bezirkserichte für Handelssachen), pokud hodnota sporu přesahuje ATS 52.000,-. Před vyššími soudy (Landesgerichte, Handelsgerichte, Oberster Gerichtshof, ...) je také advokátní přímus (§ 27 a násl. ZPO).
- 8) § 46 RAO, a dále např. § 44 a násl. Geo RAK Wien (Geschäftsordnung der Rechtsanwaltskammer Wien, jednací řád Advokátní komory ve Vídni).
- 9) Vyhláška BGB1 775/1995; na rok 1994 činila tato paušální částka 165 milionů ATS, na rok 1995 a roky následující činí 172 milionů ATS. Kromě toho stanovuje ministerstvo spravedlnosti navíc zvláštními vyhláškami paušální finanční částku za příliš dlouho trvající spory v trestních věcech (tzv. Sonderpauschalvergütung) – tato paušální částka byla na rok 1996 stanovena částkou cca 8 milionů ATS (BGB1 429/1997).

Vyšlo číslo 4/98 Bulletinu slovenské advokacie

Autor JUDr. Rastislav Straka, člen předsednictva SAK, nazval svůj úvodník „Na cestu“. Zabývá se v něm návrhem na novelizaci zákona o advokacii, který byl uveřejněn v čísle 7/98 tohoto bulletinu. Oceňuje práci legislativní skupiny SAK, která zpracovala postupně tři varianty znění novelizovaného zákona, z nichž po-

slední, schválená předsednictvem SAK, byla uveřejněna. Ministerstvo spravedlnosti zpracovalo vlastní návrh. Autor v článku zdůrazňuje, že zájmem SAK bylo zachovat maximální míru nezávislosti advokáta při výkonu povolání, jejíž zárukou může být jen takové znění zákona, které precizně zakotvuje postavení advokáta a SAK jako garanta této nezávislosti. Zdůrazňuje, že toto legislativní dílo je i určitým profesionálním a stavovským manifestem, který upozorňuje na to, že v každém období společenského vývoje existují životně důležité zájmy advokacie, které je potřebné chránit jak v zájmu advokátního stavu, tak i občana.

Číslo obsahuje tyto odborné články:

JUDr. Milan ĎURICA: *O soudních sporech z mezinárodního obchodního styku*

Autor se v článku zabývá některými základními otázkami soudních sporů z mezinárodního obchodního styku, hlavně z pohledu aplikační praxe. Část I. s názvem „Vymezení sporů z oblasti mezinárodního obchodního styku“ se zabývá používáním termínu mezinárodní obchodní styk v o. s. ř. a v obchodním zákoníku a souvislostmi s některými ustanoveními zákona č. 97/63 Zb. o mezinárodním právu soukromém a procesním. Část II. má název „Příslušnost soudů Slovenské republiky při rozhodování sporů z oblasti mezinárodního obchodního styku“. Zabývá se tematikou, patrnou z názvu a též otázkou pravomoci slovenských soudů na rozhodování sporů. Část III. „Uplatňování nároků z mezinárodního obchodního styku“ si všímá otázek procesní způsobilosti, možnosti uplatnění majetkových nároků i v cizí měně, zpoplatněním návrhů na zahájení řízení, nákladů řízení a odměn advokátů za poskytování právní pomoci. Část IV: „Určení hmotného práva ve sporech vzniklých z právních vztahů v mezinárodním obchodním styku“. Zde autor upozorňuje na nutnost vyřešit, podle kterého hmotného práva se příslušný nárok z mezinárodního obchodního styku posoudí, neboť v tomto styku dochází ke střetu nejméně dvou právních řádů. Část V. „Namísto závěru“ konstatuje, že účelem příspěvku bylo podat základní informaci na uplatňování nároků z mezinárodního obchodního styku a že z tohoto důvodu má příspěvek jen informační a popisný charakter.

JUDr. Juraj BABJAK: *Výslech svědka z hlediska práva obviněného na spravedlivý proces (první část)*

První oddíl rozvádí základní požadavky na výslech svědka. Druhý oddíl pojednává o anonymním svědkovi. K oběma částem autor použil rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

Doc. JUDr. Ján KLUČKA, CSc.: *Zpětvzetí návrhu v řízení před Ústavním soudem Slovenské republiky*

Autor, soudce Ústavního soudu, se při příležitosti pátého výročí existence této instituce v březnu 1998, zabývá problematikou zpětvzetí návrhů na zahájení říze-

ní podaných Ústavnímu soudu SR a časově i věcně ji dělí na etapu od začátku činnosti Ústavního soudu 15. 3. 1993 do 22. 12. 1995 a na etapu od 22. 12. 1995 do současnosti s ohledem na rozdíly, které možno postihnout v obou etapách.

JUDr. Jozef KMEŤ: *Všeobecné ceny nemovitostí*

Autor, advokát, poukazuje na problémy spojené s oceňováním nemovitostí, neboť ačkoliv neregulované ceny nemovitostí na Slovensku platí již osm roků, ministerstvo spravedlnosti stále nevydalo pro znalce odpovídající podrobnější usměrnění pro jejich stanovení přípustnými metodikami. Při argumentaci proti nesprávnému postupu znalce je třeba se stále opírat hlavně o judikaturu. Z poslední doby též o stanovisko občanskoprávního kolegia NS SR č. 43/97. Podle něho je při vypořádání podílového spoluvlastnictví rozhodující jen obecná cena. Shodně se současnou judikaturou je možné obecnou cenu definovat tak, že je to cena, za kterou by bylo možné prodat nemovitost z volné ruky v místě, kde leží a v rozhodném čase. Spolehlivý výpočet sumy obecné ceny zabezpečují metodiky 1) porovnání kupních cen, 2) kapitalizace ročního čistého výnosu a 3) náklady potřebné na vybudování stavby, snížené o opotřebení a s připočítáním všeobecné ceny pozemku. Autor se v článku ve stručnosti těmito třemi metodikami zabývá.

Pod titulem „*Náboženská svoboda a nové tisíciletí*“ informuje **JUDr. Dari-na Michalková**, místopředsedkyně SAK o tematické náplni konference, která se pod tímto názvem konala ve dnech 23. – 25. 5. 1998 v Tokiu. Mezinárodní koalice pro náboženskou svobodu, existující od roku 1983, na tuto konferenci, kterou pořádala, pozvala 200 zástupců různých církví, vědců, aktivistů za lidská práva, novinářů apod., přičemž sponzorovala náklady na cestovné, stravu a ubytování. Na závěr autorka uvádí, že se rozhodla podělit s advokátní veřejností o poznatky z tohoto zajímavého setkání. „Žijeme v dynamické době, která postupně otevírá nové dimenze našeho života. Myslím, že právě náboženská linie je jednou z nich. Na prahu nového milénia je potřebné skloubit právo na náboženskou svobodu a její legislativní garanci s praktickou aplikací.“

Dále **JUDr. Alexandr Fuchs**, člen předsednictva SAK a **JUDr. Darina Michalková** pod názvem „*Užitečné setkání v Praze*“ informují o setkání se zástupci ČAK v Praze ve dnech 21. – 22. 5. 1998. Autoři kvalifikují jednání jako velmi užitečné a konstatují na závěr, že když se má dobrá tradice zachovat, je třeba ji neustále žít.

V časopise je zpráva ze zasedání předsednictva SAK, na kterém byl mj. projednán a schválen nový organizační řád SAK, zpráva o setkání se zástupci Komory komerčních právníků SR a přijato usnesení týkající se zahraničních advokátních kanceláří, které nezákonně působí na území SR. Číslo dále obsahuje ob-

vyklé rubriky o změnách v seznamu advokátů a advokátních koncipientů, inzerci, výzvu k záchraně auly Univerzity Komenského v Bratislavě příspěvkem do finanční sbírky a recenzi komentáře Občanského zákoníku.

(J. V.)

MEZINÁRODNÍ VZTAHY

1) Zpráva o některých výsledcích organizačního a plánovacího zasedání Rady Evropy o programech právní spolupráce se státy střední a východní Evropy 14. – 16. října 1998 ve Štrasburku

Byla jsem jedním z členů delegace vyslané Ministerstvem spravedlnosti České republiky na každoroční zasedání, na kterém se až dosud jednotlivé státy střední a východní Evropy snažily získat odbornou a finanční pomoc Rady Evropy při budování justičních systémů, právních profesí, získávání aktuálních informací o evropských právních trendech a zkušenostech pro legislativní záměry domácích i při vzdělávání soudců, státních zástupců, notářů a advokátů v těch právních oblastech, které jsou v tom kterém roce pro ně aktuální (lidská práva, obchodní právo, mezinárodní právní pomoc a spolupráce v civilní i trestní oblasti atd.). Rada Evropy tak plní své úkoly vyplývající z jejího Statutu a snaží se přispívat k budování právních států, posílení demokracie a zkvalitnění právních systémů.

Česká republika profituje z těchto programů od r. 1991 a nyní je již zahrnována mezi státy natolik vyspělé, že se od ní očekává pomoc pro nové členské státy, jejichž rozsáhlé programy financuje Rada Evropy přednostně (Albánie, Ukrajina, Moldávie atd.). Přesto však Ministerstvo spravedlnosti, další resorty a Česká advokátní komora uplatnily některé návrhy, kde je odborná a finanční spolupráce Rady Evropy potřebná.

Česká advokátní komora navrhla

1. uspořádat v r. 1999 multilaterální konferenci k etice advokátního povolání, která by měla být pokračováním semináře pořádaného v Budapešti

v prosinci 1997 Radou Evropy, Maďarskou advokátní komorou a Council of the Bars and Law Societies (CCBE) k roli advokáta v měnící se společnosti,

2. vyslat k Evropskému soudu lidských práv advokáty, kteří budou studovat proceduru uplatňování a projednávání stížnosti proti ČR.

Naše návrhy, které bude spolu s ostatními posuzovat a případně schvalovat výbor ministrů Rady Evropy, přibližně v prosinci 1998, zapadají do právních priorit a záměrů Rady Evropy, a proto lze doufat, že navržené akce bude možné v příštím roce realizovat.

S určitým zadostiučiněním jsem konstatovala, že se Česká republika skutečně dostává mezi středo- a východoevropskými členskými státy Rady Evropy mezi ty, které na rozdíl od let minulých pomoc nejen přijímají, ale snaží se ji i vrátit potřebnějším státům. Tak např. Česká notářská komora nabídla své experty k přednáškám na určitá témata pro mezinárodní semináře, obdobně Vězeňská služba České republiky. Takovou nabídku kromě nás prezentovalo ještě Maďarsko a Slovensko.

JUDr. Jana Wurstová, ČAK

2) *Berlínský kongres AEA*

AEA (Association Européenne des Avocats, European Association of Lawyers, Europäische Rechtsanwaltsvereinigung) pořádala ve dnech 3. až 6. září 1998 v Berlíně kongres, jenž měl dvě hlavní témata „Komunitární a národní kartelové právo na cestě k harmonizaci?“ a „Sloučení a rozpad advokátních firem“.

Association Européenne des Avocats je mezinárodní organizací advokátů, která vznikla v r. 1986 v Bruselu. Její program je zaměřen především na vzdělávání a komunikaci advokátů v oboru evropského práva. AEA každoročně pořádá kongresy či akademie, zaměřené na některou z oblastí dané problematiky. Ve dnech 28. 5. – 1. 6. 1997 tak např. proběhl v Palermu kongres s tématem „EURO v obchodních smlouvách“, byla konána letní „Akademie evropského obchodního práva“ formou seminářů pro francouzsky a anglicky mluvící účastníky ve dnech 12. – 15. července 1998 v Bruggách, pro německou sekci ve dnech 5. až 8. července 1998 v Trevíru atp.

Členství v AEA je řádné pro advokáty ze států Evropské unie. Advokáti z ostatních zemí se účastní jako dopisující členové, přičemž práva a povinnosti členů obou kategorií jsou shodné. Roční členský příspěvek pro jednotlivého ad-

vokáta činí 4 000,- BFR, pro advokátní právnickou osobu 15 000,- BFR, pro ostatní kolektivní členy 25 000,- BFR. Není bez zajímavosti, že mezi členy AEA je přibližně 200 polských „právních rádců“.

Předseda AEA je v letech 1997–1998 advokát z Gmunden Dr. Konrad Meingast, pro příští dvouleté období by jím měl být dortmundský advokát Dr. Kurt G. Weil. Plánuje se, že příští letní akademie z oboru evropského obchodního práva bude pro anglicko-francouzskou sekci ve dnech 3. – 6. července 1999 v Benátkách, pro německy mluvící advokáty ve dnech 11.–14. července 1999 v Trevíru.

• • •

Berlínský kongres proběhl ve dnech 3. – 6. září 1998 za spolupráce s Berlínskou advokátní komorou (Rechtsanwaltskammer Berlin) a Spolkovým kartelovým úřadem (Bundeskartellamt). S ohledem na uvedené skutečnosti pronesli úvodní pozdravné projevy prezident Spolkového kartelového úřadu Dieter Wolf, prezident Berlínské advokátní komory Bernhard Dombeck a prezident AEA Konrad Meingast. Z hlediska advokacie byla zajímavá zejména zdravice Bernharda Dombecka, který mj. uvedl, že Berlín po roce 1989 „ztratil pozici ostrova“ a stal se místem konání setkání a kongresů řady advokátních organizací. V tomto duchu se pak nesl i mimopracovní program zaměřený na seznámení účastníků kongresu s dnešními berlínskými realitami. Bernhard Dombeck dále uvedl, že stávající počet advokátů v Berlíně je cca 6400, zatímco v r. 1989 jich bylo cca 800 ve východní a cca 2100 v západní části. Sloučení přináší pak prý řadu problémů, jejichž řešení může být v evropském kontextu do jisté míry modelovým.

• • •

Prvá část programu věnovaná kartelovému právu byla zároveň prezentací Spolkového kartelového úřadu, v jehož budově se jednalo.

Spolkový kartelový úřad ve své praxi aplikuje zákon na ochranu hospodářské soutěže (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen), řeší zejména věci související se zákazem kartelových dohod, dohledy nad fúzemi a zneužitím hospodářského postavení, působí dále de lege ferenda v oblasti kartelového práva i ve vztahu k orgánům Evropské unie.

V rámci programu pak ředitel odboru evropského kartelového práva Spolkového kartelového úřadu Frank – Detlev von Reh referoval o aplikaci komunitárního práva hospodářské soutěže v praxi Spolkového kartelového úřadu, amsterdamský advokát Paul Glazener hovořil o dohledu nad slučováním firem na úrovni komunitárního a národního práva s přihlédnutím k novému holandskému zákonu na ochranu hospodářské soutěže. V následující panelové diskusi na referenty navázali bruselští advokáti Ute Zinsmeisterová, Evelyne Rikkersová a Tim Jones. Zajímavý byl zejména postřeh Tima Jonese, který uvedl, že komu-

nitární kartelové právo zůstalo prakticky nepovšimnuto v Rakousku a Lucembursku a jen v omezené míře je aplikováno ve Finsku, Dánsku, na Islandu a též ve Velké Británii.

• • •

Účastníky konference pak v „Žurnalistické kavárně“ v nejvyšším patře Axel-Springer-Haus přijal náměstek nakladatelství a vydavatelství Axel Springer Verlag Dr. Stotenberg. Budova nakladatelství byla otevřena dne 6. 10. 1966 na samé hranici východního a západního Berlína na důkaz toho, že nakladatel nepouští Berlín po vybudování Berlínské zdi v r. 1961, a že se nevzdává ani myšlenky na to, že jednou bude Berlín sjednocen. V kavárně je nyní malé muzeum Springerova nakladatelství. Díky „strategické“ poloze je odtud výhled na celý západní i východní Berlín a dnes tedy na moderní rychlou výstavbu v místech, kde stávala Berlínská zeď.

• • •

Dalším tématem programu byla problematika právní úpravy státní podpory privatizace, úloha národních vlád, soudů a advokátů při aplikaci komunitárního práva, upravujícího tuto oblast. Referenty byli mj. Paul Glazener, advokát Thomas Jestaedt, dále Paul F. Nemitz a Asger Petersen z bruselské Evropské komise a Christoph von Donat ze Spolkového privatizačního úřadu. Škoda, že tato část byla poznamenána výpadkem elektrického proudu v Hotelu Kempinski Bristol, kde se v páteční odpoledne jednalo.

• • •

Následovala recepcce na berlínské radnici „Rotes Rathaus“.

Velmi zajímavým tématem, aktuálním v mnoha směrech i pro advokáty v České republice, bylo „Slučování a rozpad advokátních firem, krize a konflikty v partnerství“. Daná problematika nebyla pojata z hlediska právního, ale z pohledu organizačního, ekonomického a psychologického. Všichni referenti, tj. solicitor Michael Simmons z Londýna a advokáti Isaac Shapiro z New Yorku a Manfred Puchner z Feldkirchu, moderátor následující panelové diskuse advokát Jean-Pierre van Cutsem z Bruselu a předsedající viceprezident AEA Kurt G. Weil měli se vznikem i rozpadem advokátních firem bohaté zkušenosti z vlastní praxe i z činnosti smířčích soudců a arbitrářů.

Z referátu vyzněla odlišnost pojetí anglo-amerického a kontinentálního. Kurt Weil tuto skutečnost shrnul tak, že kontinentální firmy považují angloamerické za úspěšné a snaží se je napodobovat, i když někdy toto napodobování připomíná situaci, kdy „se hráč fotbalu pokouší hrát sokker, který má jiná pravidla“.

Michael Simmons a Isaac Shapiro shodně hovořili o mezinárodním charakteru anglických a amerických firem. Díky společnému jazyku tak např. v Londýně stále častěji pracují angličtí právníci v amerických firmách. Zejména v USA vzni-

kají „megafirmy“, přibližně 70 % amerických advokátů a právníků pracuje v těchto velkých firmách. Shapiro se zamýšlel i nad tím, že ve velkých firmách s tradicí hraje roli i trvalá klientela (zejména banky), která si může nejednou diktovat i zaměření a teritoriální působnost advokátní firmy.

Michael Simmons rozlišil právní firmy na firmy tří generací. Zatímco v první generaci se firma zakládá a provádí se akvizice klientely, ve firmě druhé generace se dělí agenda mezi starší generaci právníků, jež má jméno, a mladší generaci právníků, která stále více vyřizuje konkrétní věci. Fúze je účelná pouze mezi firmami první a druhé generace, neboť ve firmě třetí generace dochází ke generačnímu konfliktu. Hodně závisí na manažerovi, resp. řediteli firmy, kterého anglo-americké firmy běžně zaměstnávají. Simmons na okraj legislativy poukázal na to, že právní úprava dané problematiky ve Velké Británii pochází z viktoriánského období. Rovněž řada anglických advokátních firem má dlouhou tradici.

Všichni referující se pak shodli na tom, že advokátní či právní firma by měla být organizována primárně podle potřeb klientů.

Referát Manfreda Puchnera reagoval na odlišnosti kontinentálního a anglo-amerického pojetí. Sám podle vlastní zkušenosti prohlásil sedmileté partnerství dvou advokátů za relativně dlouhé. Jeho přednáška byla doporučeného obsahu a rozbořem podstatných náležitostí partnerské smlouvy, na něž by nemělo být zapomenuto.

Jean-Pierre van Cutsem má již od r. 1985 zkušenosti jako smírčí soudce mezi advokáty. Uvedl, že z 95 % jsou příčinou rozkolu mezi advokáty peníze. Upozornil na to, že partnerské smlouvy bývají vágní a v tomto směru potvrzoval Puchnerovo tvrzení. Z kazuistiky uváděl případ sporu belgického advokáta s americkým partnerem. Belgický právník si údajně smlouvu přečetl až v průběhu sporu. Bylo vtipně konstatováno, že v amerických firmách bývá „smlouva tlustá jako kniha“. Van Cutsem vzpomněl i případ, kdy advokát advokátovi vystěhoval nábytek na chodník a uzavřel, že důležitou zásadou by mělo být vyhledání arbitra dříve, než konflikt v plné míře propukne. Nejen přednášející ale i plénum se v podstatě shodli na tom, že rozdělení advokátní firmy je „právnickým rozvodem“.

• • •

Zbývá dodat, že berlínský kongres AEA byl užitečným setkáním advokátů a právníků praktikujících v patnácti evropských zemích. Členství v Association Européenne des Avocats a účast na jejích akcích doporučuji, i když některá témata se mohou zatím zdát poněkud odtažitá. O tom, že o pár let později budeme v pozici řádných členů AEA s analogickými teoretickými a praktickými zájmy a problémy, v kuloárech nikdo nepochyboval...

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

Z ODBORNÝCH ČASOPISŮ

Řazeno abecedně

Připravuje JUDr. Jaroslava Vanderková

DAŇOVÁ A HOSPODÁŘSKÁ KARTOTÉKA

Číslo 18/98

Cinkajzl Václav: K zajištění daní

Široký Jan: Analýza zdaňování výher a cen v České republice

Škorda Eduard: Občanská sdružení a daň z nemovitosti

Svoboda Zdeněk: „Velká novela“ zákona o bankách (2. část)

Kuba Bohumil: Katastr vyžaduje pořádek

Číslo 19/98

Bělohávek Alexandr: Je nutno počítat s novými druhy daní v souvislosti s asociací s EU?

Běhounek Pavel: Změna hodnotové hranice pro hmotný majetek v r. 1998

Vodičková Jana: Problémy s hmotným investičním majetkem

Kořínek Miloš: Reinvestiční úleva

Cinkajzl Václav: Zástavní právo v daňovém řízení

Marek Karel: Leasing

Judikatura: Vyklizení nebytových prostor a práva a povinnosti v právních vztazích

Deutsch Erich, Deutsch Radek, Deutsch Dalibor: Konkurz a specifikace družstev z pohledu personifikace podle zák. č. 176/1990 Sb. a transformace podle zák. č. 42/1992 Sb.

OBCHODNÍ PRÁVO

Číslo 9/98

Dědič Jan: K některým problémům zákona o komisi pro cenné papíry – dokončení

Mates Pavel: Nápravná opatření ve správním dozoru

Z rozhodovací praxe

Informace – novely daní v roce 1998

PRÁVNÍ RÁDCE

Číslo 10/98

- Nováček, R.: Doživotní záruka v právu
Zelinka, L., Křístek, L.: Kapitalizace pohledávek v akciových společnostech
Matějková, M.: Ručení v obchodních závazkových vztazích
Dědič, J.: Investiční fondy po novelizacích jejich právní úpravy – 2. část
Koničková, Z.: Kdy může finanční úřad udělit daňovému subjektu pokutu?
Bumba, J.: Formální publicita katastru nemovitostí
Veselý, J.: Změny v územním plánování po novele stavebního zákona
Barák, J.: Legislativní pravidla a legislativní proces
Redakční příloha: Leasing
Vzory právních smluv a podání – nájem a podnájem nebytových prostor

PRÁVO A PODNIKÁNÍ

Číslo 10/98

- Plíva Stanislav: K problematice funkčního období představenstva akciové společnosti
Bakeš Milan: Několik poznámek k tzv. velké novele bankovního zákona
Čentář Jozef: Bankovné tajomstvo a poskytovanie údajov, ktoré sú predmetom bankovného tajomstva v Slovenskej republike
Zíchová Dana: K novele zákona o loteriích a jiných podobných hrách
Sagál Ivan, Kroft Michal, Weinhold a partneři v. o. s.: Několik poznámek k zajišťovacímu převodu vlastnického práva

PRÁVNÍ ROZHLEDY

Číslo 10/98

- Králík, M.: Zamyšlení nad tzv. sportovním právem
Křetínský, D.: Námitka započtení při postoupení pohledávky
Krechl, J.: K novele vodního zákona
Vozár, J.: Eutanázia a právo
Chmelík, M.: Mlčenlivost v daňovém řízení aneb „důsledná nedůslednost“
Soudní rozhodnutí: NS ČR: K zákazu reformationis in peius v odvolacím trestním řízení

PRÁVO A ZAMĚSTNÁNÍ

Číslo 10/98

Bognárová, V.: Právní úprava poskytování mzdy v podnikatelských subjektech
Čapela Jan: Pracovní právo v judikátech Evropského soudu pro lidská práva
Příb Jan: Důchody a penze v českém právu

TRESTNÍ PRÁVO

Číslo 10/98

Novotný Oto: Kriminalita, trestní právo, kvalifikace (vybrané problémy)
Sváček Jan: Několik poznámek k posuzování závažných vad přípravného řízení
z hlediska ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.
Antoš Josef, Vychodil Miroslav: Trestné činy proti povinnosti konat vojenskou
službu
Kühn Zdeněk: K otázce vymezení lidského plodu z hlediska trestního práva
Marešová Alena: Delikventi z pohledu kriminologa

ZDRAVOTNICTVÍ A PRÁVO

Číslo 10/98

Mitlöchner, Miroslav: Meze rizika a vznik odpovědnosti ve zdravotnictví
Jirásek Jan Ev.: Genetika, reprodukční medicína a otázky práva
Netrvalová Bohumila: Eutanázie a ochrana lidských práv
Najman Stanislav, Vychodil Miroslav: Některé problémy zneužívání návykových
látek

TISK O ADVOKACII

Připravuje JUDr. Květa Slavíková

PRÁVO uveřejnilo 17. září článek o tom, že **Na advokáty dopadne tvrdší zákon**. Obsah článku přetiskujeme celý:

Zpřísnění postihu advokátů, a to především v souvislosti s trestnou činností, tedy s obviněním z úmyslného trestného činu, vzetím do vazby nebo se zahájením řízení o prohlášení konkursu, je jednou z nejvýznamnějších změn v navrho-

vané novele zákona o advokacii. Právu to řekl předseda České advokátní komory (ČAK) Karel Čermák.

„Chceme docílit, aby rozhodnutí komory o pozastavení výkonu advokacie o vyškrtnutí ze seznamu advokátů byla v případech závažného provinění vykonatelná ihned. Nyní advokáti využívají možnosti obrátit se na soud se žádostí o přezkoumání rozhodnutí a jako všechny ostatní věci to soudu trvá dva tři roky,“ podotkl Čermák.

Jak řekl, součástí návrhu je rozšíření škály kárných trestů o pozastavení výkonu advokacie. Nyní to jsou: napomenutí, napomenutí zveřejněné mezi advokáty, pokuta až do výše stonásobku minimální měsíční mzdy a vyškrtnutí. „Chceme velice přesně odlišit pozastavení výkonu advokacie – to lze udělat nejen kvůli špatnému chování, ale též na žádost advokáta, který naváže pracovní poměr,“ uvedl předseda ČAK, podle jehož slov zákon nestanovuje práva a povinnosti advokáta s pozastaveným členstvím. Není jasné, zda má aktivní, nebo pasivní volební právo. Pozastavení navíc není časově limitováno.

V novele zákona hodlají prosadit organizační změnu týkající se sněmu, který je nejvyšším orgánem ČAK. Pro jeho usnášeníschopnost nyní zákon předepisuje 50procentní účast advokátů, kterých je přes šest tisíc. „Dostat někam tolik lidí je velice nesnadné. Dosavadní funkcionáři se pomalu začínají bát, že žezlo od nich nikdo nepřevzme,“ prohlásil Čermák. Míni, že optimální by bylo snížení na deset procent. ■

Předseda České advokátní komory dr. Karel Čermák je hlavním protagonistou většiny příspěvků, které se v této rubrice objevují. Kromě jiného se vyjádřil v článku **Na tajná data výbor těžko dosáhne** (PRÁVO, 22. září) k vytvoření vládního Výboru na ochranu ekonomických zájmů, o jehož účelnosti pochybuje a soudí, že odhalovat případy korupce a rozkrývat podezřelé finanční operace a privatizační kauzy by se mělo podařit již dostupnými metodami. ■

Od druhé poloviny září plnily stránky novin články o neoprávněném užívání titulu JUDr. O osudu tohoto titulu po r. 1948 se rozepsaly LIDOVÉ NOVINY 23. září v článku **Ne každý advokát je doktor**:

Přestože značná část veřejnosti oslovuje titulem doktor (JUDr.) z tradice prakticky každého dostudovaného právníka, ne každý má na to právo. Zkratka JUDr. před jménem totiž předpokládá nejen dokončení právnické fakulty, ale ještě rigorózní zkoušku spojenou s vypracováním a obhájením rigorózní práce.

V 50. a 60. letech se titul JUDr. dokonce neuděloval vůbec. Na milost jej vzal až vysokoškolský zákon z roku 1966, který umožňoval absolventům právnických

fakult stát se doktory práv na základě rigorózního řízení jako kdysi, občas dokonce zkráceného. To v případě, že člověk vystudoval práva s velmi dobrým prospěchem. Kdo chtěl, mohl se o titul ucházet i zpětně. Od roku 1980 byla státní rigorózní zkouška spojena i se zkouškou z marxismu-leninismu. Poslední šance získat titul JUDr. byla ale před rokem 1991, kdy poslanci přijali další zákon o vysokých školách. Ten stanovil pro absolventy nejméně čtyřletého studia titul „magistr“.

Šanci pro právníky, kteří chtějí být regulárními doktory práv, přináší opět až zase nejnovější vysokoškolský zákon, který byl přijat letos na jaře, do praxe však začne vstupovat ve většině svých ustanovení až po 1. lednu 1999. Absolventi právnických fakult, kteří si chtějí dát na vizitky natisknout JUDr., budou ovšem znovu muset psát objemné rigorózní práce a obhajovat je. Předpokládá se nemalý zájem. ■

K témuž problému další článek stejných novin ve stejný den s názvem **Titulem JUDr. se mohou honosit i absolventi Vysoké školy SNB** připomíná neoprávněné užívání titulu známým pražským advokátem a pokračuje:

Oprávnění nositelé tohoto titulu přitom nemusejí být zrovna šťastní z toho, jak se k „judrovi“ dostali někteří jejich kolegové.

Ke kýžené zkratce před jménem se totiž pilný student – po úspěšném splnění výše zmíněných procedur – mohl dostat i díky studiu na jiných školách, než je právnická fakulta.

Jednou z nich byla v minulosti Vysoká škola Sboru národní bezpečnosti (VŠ SNB) se čtyřmi fakultami – veřejné bezpečnosti, státní bezpečnosti, ochrany státních hranic a vyšetřování.

Od roku 1973, kdy tato škola vznikla, ji absolvovalo přibližně deset tisíc lidí. Mnozí z nich si poté doplnili vzdělání na právnické fakultě a stali se z nich „judři“. V dalším období pak dokonce soudně „posvěcení“. V lednu 1995 totiž Nejvyšší soud potvrdil, že absolventi VŠ SNB, kteří vykonali rigorózní zkoušky na právnické fakultě, mohou dál používat titul JUDr. Zároveň však soud stanovil, že nesplňují podmínky k přijetí za členy některé z komor právníků.

Právě tento dovětek se následně stal důvodem pro podání stížnosti k Ústavnímu soudu, která se domáhala zápisu do České advokátní komory. Ve shodě s rozhodnutím Nejvyššího soudu však ústavní tribunál rozhodl, že členem komory může být pouze absolvent právnické fakulty.

„Když jsme vytvářeli zákon o advokacii, tak úmyslem zákonodárce nebylo omilostnit či rehabilitovat bývalé bolševické Sorbonny všeho druhu,“ komentoval rozhodnutí Ústavního soudu tehdejší místopředseda Poslanecké sněmovny Pavel Tollner (KDU-ČSL). ■

Do třetice všeho dobrého se k titulům vyjádřil i čtenář D. L. z Poděbrad ve SLOVĚ z 1. října v příspěvku **Zabývá se advokátní komora falešnými doktory práv?** Podivil se, že se novináři netáží, co v těchto případech činí Česká advokátní komora. U lékařské komory by stěží mohl být nadále zapsán člen, který by jí předkládal falešné diplomy nebo nepravdivě informoval v tomto směru.

I když za minulého režimu proměny v ukončování právnického vzdělání titulem staví závažnost titulu JUDr. do jiné roviny, pro veřejnost nepochybně toto označení před jménem svou závažnost má. U žádné osoby s právnickým vzděláním nemohla a nemůže vzniknout nejasnost, zda je jeho nositelem. Je pak nepochybně věcí stavovské etiky, aby se někdo vydával za doktora práv, když jím není. Advokátní komora má pro provinění svých členů disciplinární komisi i příslušný interní kárný předpis. Bylo by zajímavé vědět, zda se těmito případy zabývala. Veřejnosti v tomto směru dosud nic nesdělila. Mělo by být přitom v jejím zájmu, v zájmu advokátního stavu, informovat veřejnost o krocích k udržení stavovské etiky v případech, které se dotkly veřejnosti i prestiže advokátů. ■

A na závěr opět předseda České advokátní komory v interview pro PRÁVO ze dne 24. září na protikorupční téma. Článek **Hrozí, že se akce Čisté ruce zvrtné v něco komického** jsme převzali v plném znění:

Co podle vás přinese akce Čisté ruce?

Už slovo akce zavání jednorázovostí, nestabilitou. Odhlédněme od tohoto ná-zvu, který je politický a nemůže mít žádný věcný obsah. Jestli někdo řekne, že chce zkontrolovat třeba privatizační záležitosti, u nichž ve veřejnosti vzniká podezření, že došlo k nějakým protiprávnostem, mohu říci: Necht' se to udělá. Veřejnost má právo vědět, kam se poděla Poldi Kladno, co se tam stalo. Dovedu si představit, že se prošetří, jestli se za privatizaci Telecomu náhodou nevyplatily nějaké úplatky a komu: ale na to nepotřebuji akci Čisté ruce, to je povinnost státních orgánů, zjednat v těchto věcech jasno. Ale jinak, co akce Čisté ruce znamená a jak daleko to má jít, nevím. U takové akce vždy hrozí, že se zvrtné v něco komického. Aby se splnila, začneme s takovými hloupostmi, že se bude honit třeba nějaký krejčí, který přinesl na úřad becherovku, aby mu potvrdili živnostenský list. A v případech velkých ryb se řekne, že se to nedá vyšetřit.

Takže souhlasíte s plánem ČSSD prověřit podezřelé finanční operace a privatizační kauzy?

Ano. Jak říkám, to musí udělat každý, ať to bude sociálnědemokratická vláda, nebo nějaká jiná. Za privatizační procesy vždycky někdo odpovídal – ministerstvo, Fond národního majetku – tam jsou místa, kde se musí podezřelé věci oprá-šit. Nesmysl by ale byl zřizovat nějaký úřad pro kontrolu privatizace.

Vláda prosazuje zavedení bezhotovostního platebního styku a majetkových příznání, která by měla zamezit praní špinavých peněz. Podnikatelé tím ale nadšení nejsou.

Musí být stanovena rozumně vysoká hranice majetku, který by se přiznal. Tady vidím problém pouze v realizaci. Otázka je, kdo to bude dělat. Jakákoli neprozřetelnost může vést k obrovským nákladům. V každém kulturním právním prostředí probíhá devadesát procent platebního styku bezhotovostně.

Špinavé peníze se tak lehce neproperou. Problémem je oprávněná nedůvěra dodavatelů, kteří vás prakticky nutí, když si třeba objednáte nábytek za 200 tisíc, abyste jim peníze přinesli v hotovosti. Rozumná částka by asi byla v řádu statisíců korun.

Z mnoha stran, advokáty nevyjímaje, jsou slyšet stížnosti na fungování justice. Kde jsou podle vás hlavní nedostatky?

Hlavní problém je ve špatném právním vědomí. Obecné povědomí, jak se má podnikat, je naprosto znetvořené. Pomalu každý druhý je přesvědčen, že neplatit dluhy je hrdinství, a to soudy nutně musí přetěžovat. Považuji se za liberála, ale představa, že si každý dělá, co chce, a čeká, až mu někdo prokáže, co porušil, to jsou dětinské přístupy, které vedou k mravní nedostatečnosti, z níž se odvíjejí problémy soudů. Když z tisíců dlužníků jich 999 zaplatí, jelikož je ani nenapadne, že to může být jinak, je to dobré, s tím si lze poradit. Když však nezaplatí polovina, začíná problém. To je nad síly každého justičního systému. A může začít tlak na omezování svobod a práv. A v takové situaci v podstatě jsme.

Myslíte hrozbu policejního státu?

Doufám, že policejní stát nehrozí. Přesně v těchto situacích se extrémní politické skupiny velice dobře dostávají k moci. Když to pro většinu obyvatelstva začne být nesnesitelné. Když téměř každý, koho potkáte, vám řekne, že mu něco ukradli.

Mluvili jsme o omezení práv. Jako krácení práv obviněných někteří právníci považují navrhované obnovení institutu trestního stíhání ve věci. Naopak třeba vyšetřovatelé si tento krok chválí. Ke kterému názoru se přikláníte?

Komora je nepolitická organizace pro správu advokacie, a pochybuji, že bude zaujímat oficiální stanoviska k věcem legislativy. Mezi jednotlivými advokáty bude proti tomuto návrhu řada výhrad a snah tomu zabránit. Jde více o teoretickou než praktickou otázku – ve kterých částech řízení lze maximálně prosadit práva obviněného, jestli už od začátku, nebo až před soudem. Pokud to, co policie vyšetří bez možnosti kvalifikované obhajoby, bude mít důkazní hodnotu před soudem, tak to nebude v pořádku. Práva obviněného nemusí trpět, když se to vyřeší korektním způsobem.

Jak hodnotíte plánované posílení pravomocí státních zastupitelství? Především obnovení institutu všeobecného dozoru v netrestní oblasti.

Jsou oblasti života, kde v současné době nikdo nemá k ničemu kompetence. Normální občan neví, kam se má obrátit – není ombudsman, finanční prokuratura, která by zjišťovala daňové záležitosti. Patrně se hledá nějaká místo, kam soustředit celou řadu věcí tohoto typu. Jestli je zrovna státní zastupitelství správnou institucí, hovořím tedy o všeobecném dozoru, tím si nejsem docela jist. To je otázka koncepce. Moc často se mění koncepce toho úřadu – stabilita či kontinuita je důležitá věc. Navíc jsme ovlivněni minulostí. Případy nám, že všeobecný dozor státního zastupitelství je hrůza, a vidíme starou prokuraturu.

S minulostí souvisí celá reforma právního systému. Je podle vás takový velký zásah nezbytný?

Reforma se musí udělat. S osmiletým flikováním se musí skončit. Novely odstraňují jen dílčí problémy. Jedna záplata, druhá a další, a nikdo už nepozná, co tam bylo původně. Myslím si, že všechny důležité koncepční věci, o kterých mluvíme, by se měly udělat s rozvahou až v souvislosti s velkými úpravami, a nikoli dílčími novelami, kterými lze vyřešit jednodušší věci.

Jaké jednodušší věci máte na mysli?

Rychlost řízení před obchodním soudem, kde to lze řešit okamžitě změnou kompetencí. V příštích letech by to postupně odbouralo tisíce nevyřízených věcí a vedlo by to k urychlení řízení. To lze udělat v podstatě hned. Ale lámat si hlavu přípravným řízením nebo tím, jaké nedbalostní trestné činy zavést, je třeba delší dobu.

Na jejich zavedení se díváte pozitivně?

Advokáti hájí svoje klienty a chtějí, aby zákonodárství pro ně bylo co nejpříznivější. Osobně si ale myslím, že by se ve zdravé míře zavést měly. Nedbalost je taky zavinění. Poctivého podnikatele tyto úvahy nemohou vést k tomu, aby přestal podnikat. Nepochybně je, že každá činnost se řídí nějakými pravidly. Hospodářská činnost se také musí řídit jistými pravidly a nedbalost, která vede k nedodržení pravidel v určitých přesně definovaných případech, by trestná být měla.

Vraťme se ještě ke kompetencím státního zastupitelství v netrestních věcech. Zvažuje se, že by nejvyšší státní zástupce měl být oprávněn k podání stížnosti pro porušení zákona v civilních sporech.

Při současném stavu by stížnost pro porušení zákona v civilních věcech mohla mít nějaký smysl vzhledem k tomu, že se dost nesnadno sjednocuje judikatura. V mnoha věcech není možné dojít ke spolehlivému závěru, jak se zákon vykládá. Senáty Nejvyššího soudu nejsou vzájemně vázány svými rozhodnutími. Kdyby se tohle změnilo, třeba v určitých věcech by vždy rozhodoval nějaký stejný útvar, například kolegium složené z většiny počtu soudců, pak by stížnost pro porušení zákona v civilních věcech podle mne nebyla zapotřebí. ■

Spolek českých právníků Všeherd

Žádost o finanční pomoc

Vážení členové České advokátní komory,
obracíme se na Vás jako studentský právnícký spolek činný na půdě Právníké fakulty UK v Praze s žádostí o drobnou finanční pomoc.

Spolek českých právníků Všeherd je organizací sdružující studenty právnických fakult a ostatní členy právníké obce v ČR. Vyvíjíme především činnost vzdělávací (kurzy, přednášky zajímavých osobností), ediční (vydáváme odborný časopis Všeherd, učebnice a publikace), kulturněspolečenskou a samozřejmě činnost v oblasti studentských aktivit, pořádáme akce reprezentující právnícký a studentský stav. Finančně přispíváme prostřednictvím Nadace Spolku českých právníků Všeherd – Randův fond sociálně slabším studentům.

V roce 1998 Všeherd slaví kulaté 130. výročí svého založení. Spolek uspořádal několik významných akcí, kterých se zúčastnili nejenom členové akademické obce, ale také další hosté. Jednou z větších akcí pořádaných k zmíněnému výročí byl VIII. reprezentační ples Všeherdu, který se konal dne 14. 5. 1998 na Žofíně.

K zajištění činnosti jsou nutné finance, které spolek v omezené míře získává z ediční činnosti, převážně je ale musí zajišťovat formou sponzorských darů. Zvýšily se zejména výdaje na vydávání časopisu a odborných publikací, zajištění budoucích společenských akcí je nedostačující. Také k pořádání přednášek a odborných kurzů pro studenty se už nedostává potřebných financí.

Vzhledem k současné nepřilíš optimistické situaci se na Vás proto správní výbor spolku obrací s žádostí o drobnou finanční pomoc. Jestliže by Vás menší finanční příspěvek příliš nezatížil, byli bychom velmi vděčni za podporu v jakékoliv výši.

Najdete nás na adrese:

Spolek českých právníků
Všeherd
Nám. Curieových 7
116 40 Praha 1

IČO: 00552151
DIČ: 001-00552151
bankovní spojení
č. ú. 18336004/0400

Na uvedené adrese je možno objednat i časopis Všeherd a veškeré publikace vydané nákladem Všeherdu.

Děkujeme za porozumění.

Za Spolek českých právníků Všeherd
Jan Matějčíček, starosta

Obsah Bulletinu advokacie – ročník 1998

	číslo/strana
Bez zařazení pod rubriku	
Prohlášení České advokátní komory z 18. 11. 1997	1/3
Blahopřání předsedy ČAK Václavu Havlovi k jeho opětovnému zvolení prezidentem republiky	3/3
Úvodník	
Čermák Karel: Kominíček pro štěstí, aneb kdo je kdo 1998	1/4
Čermák Karel: Variatio delectat	2/3
Čermák Karel: Psychoanalytické aspekty vědecké prognostiky u Josefa Egyptského	3/4
Čermák Karel: O nás, ubohých cikáňatech, zlatých českých ručičkách a intervenčních advokátech	4/4
Čermák Karel: Velkopáteční analýza: lotr na pravici a na levici taky lotr	5/5
Čermák Karel: Právní přítel	6–7/3
Čermák Karel: Právo v době postmoderní, aneb metr už není metr	8/5
Čermák Karel: Velký příběh postmoderny	9/3
Čermák Karel: Esse est percipi 1998, aneb Kotel	10/3
Články	
Bakeš Milan: Legalizace výnosů z trestné činnosti a advokátní mlčenlivost	3/18
Blahut Vladimír, Pulz Jiří: Zástavy leasovaného majetku – Achillova pata leasingu	2/46
Blahut Vladimír, Pulz Jiří: Zástavy leasovaného majetku – stanovisko k čtenářské reakci	6–7/55
Blažek Pavel: K povinnosti podnikatelů zajišťovat plnění běžných úkolů svými zaměstnanci	4/38
Brichcín Slavoj: Soudně-psychiatrická expertiza z pohledu znalecké praxe	4/21
Cepl Matěj: K pojmu outsourcingu a základním problémům jeho smluvní úpravy	9/40
Čermák Karel: Příspěvek advokacie ke zvýšení efektivity justice	8/8
Červená Renata: Nová právní úprava odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem	8/24

Doubrava Martin: Zástavní právo k předmětu leasingu – automobilu jako zajištění pohledávky	5/30
Hajn Petr: Společensky závažné náměty v reklamě a právo	10/6
Horáková Pavla: K příspěvku Mgr. Michala Chrůmy „Zelená tunelářům“	9/55
Chrůma Michal: Zelená tunelářům?	5/32
Jelínek Jiří: Peněžítá pomoc obětem trestné činnosti	3/22
Ježek Vladimír: K některým otázkám obnovy trestního řízení	6–7/44
Kalenská Marie: Ještě k povinnosti podnikatelů zajišťovat plnění běžných úkolů svými zaměstnanci	5/9
Kindl Milan: O teplovodních přípojkách	3/29
Kolaříková Dana, Burianová Veronika: Běh vazební lhůty ve světle jednoho ústavního nálezu	4/42
Kotásek Josef: K některým praktickým aspektům blankosměnky	9/34
Kozel Roman: Trestný čin poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. d) trestního zákona	4/17
Kubová Olga: K některým otázkám krajní nouze	10/49
Macur Josef: Základní teoretické otázky legislativní koncepce civilního procesu	9/6
Mandák Václav: Výše nákladů za pořízení kopie nebo průpisu protokolu pro obhájce v trestním řízení	6–7/53
Mandák Václav: Konečně jasno v otázce konkretizace vyrozumění obhájce o vyšetřovacích úkonech?	8/40
Mandák Václav: Je projev zproštění povinnosti mlčenlivosti advokáta, adresovaný klientem třetí osobě, účinný?	10/47
Mareček Jan: Novela stavebního zákona	10/14
Matějka Jan: Uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí v USA	5/49
Mazanec Michal: Ještě k otázkám přezkumu správních rozhodnutí soudy	1/7
Mucha Jiří: Česká advokacie a praní peněz	2/17
Munková Jindřiška: Méně obvyklé případy nekalé soutěže	1/24
Novák Jaroslav: K pojmu cenný papír jako věc důležitá pro trestní řízení podle § 78 a násl. tr. řádu	5/37
Nykodým Jiří: Novela zákona o rodině (zák. č. 91/1998 Sb. zák.)	8/12
Pohl Tomáš: K příspěvku Mgr. Michala Chrůmy „Zelená tunelářům“	5/35
Pohl Tomáš: Několik úvah nad zákonem č. 12/1998 Sb., aneb opět jedna novela	6–7/35
Procházka Antonín: Dovolání jako poslední prostředek k ochraně práva	6–7/32
Sedláčková Olga: Letters of intent neboli tzv. dopisy o záměru	10/39
Spáčil Jiří: Určení a popření otcovství po novele zákona o rodině	9/31

Ševčík Vlastimil: Některé ústavní aspekty řízení před obecnými soudy	6–7/6
Švejda Milan – Vaigert Dalibor: Oznamovací povinnost a povinnost učinit veřejný návrh smlouvy o koupi akcií podle ust. § 183a–183d obchodního zákoníku	1/30
Šimíček Vojtěch: Je Ústavní soud podaným návrhem?	9/26
Štěpán Jan: Přezkoumávání soudních rozhodnutí Ústavním soudem	9/17
Telec Ivo: Kontraktační povinnost ochranné organizace a její soutěžněprávní a další důsledky (prvá část)	9/47
Telec Ivo: Kontraktační povinnost ochranné organizace a její soutěžněprávní a další důsledky (2. část – dokončení)	10/32
Teryngel Jiří: K tzv. „balíčkové“ novele trestního zákona (1. část)	1/17
Teryngel Jiří: K tzv. „balíčkové“ novele trestního zákona (dokončení)	2/5
Vácha Přemysl: Některé úvahy nad částí pátou „Cenné papíry“ návrhu osnovy nového občanského zákoníku	2/30
Valeška Jiří: Dětské písmo a jeho individualizace	4/29
Vaigert Dalibor: Právní úprava zvýšení základního jmění společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti	3/7
Vantuch Pavel: Oznamování jmen svědků (včetně těch, jejichž totožnost se utajuje) obhájci před výslechem ve světle usnesení Ústavního soudu	1/37
Vantuch Pavel: Účast advokáta při podávání vysvětlení občana ve světle nálezu Ústavního soudu	2/37
Vejmelka Josef: Narušení hospodářské soutěže při spojování podniků z pohledu zahraničních soutěžitelů	10/29
Voříšek Vladimír: Poskytování starobního důchodu při další výdělečné činnosti	4/8
Voříšek Vladimír: Náhradní doby pojištění od 1. 7. 1998	6–7/48
Vrcha Pavel: K ustanovení § 157 odst. 2 OSŘ (odůvodnění soudního rozhodnutí)	5/16
Winter Filip: Co se vlastně smí a nesmí v tzv. sociální reklamě	9/54
Wraniková Jana: Reakce na příspěvek Mgr. Michala Chrůmy: „Zelená tunelářům“	9/57
Wurstová Jana: Znovu k problematice praní peněz (stanovisko CCBE)	5/45

Z judikatury

- K věcné příslušnosti soudů podle § 9 odst. 3 písm. a) podp. aa) OSŘ
Překročil-li při uzavření smlouvy alespoň jeden z jejích účastníků své podnikatelské oprávnění, není tato smlouva uzavřena při jejich

podnikatelské činnosti. Byla-li taková smlouva uzavřena mezi osobami zapsanými v obchodním rejstříku, je k projednání sporů z ní vzniklých vždy příslušný okresní (obvodní) soud, neboť je splněna pouze jedna z podmínek věcné příslušnosti krajského soudu uvedená v ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) podp. aa), a to, že účastníci jsou zapsáni v obchodním rejstříku.

1/48

- V zásadě je nutno ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) vyhlášky č. 177/96 Sb. vykládat tak, že náleží odměna jenom za jeden úkon, byť by bylo provedeno více výslechů, a to za každé započaté dvě hodiny.

Je-li však mezi dvěma výslechy svědka provedenými v přípravném řízení týž den delší časová přetržka, má tato skutečnost za následek, že tyto dva výslechy je nutné považovat za samostatné úkony právní služby podle § 11 odst. 1 písm. e) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, za které náleží odměna jednotlivě za každý úkon.

1/50

- Do doby účasti na jednání před soudem, tedy do úkonu právní služby, lze zahrnovat jen ty přestávky, kdy jednání bylo přerušeno na dobu 30 minut a kratší (§ 11 odst. 1 písm. g) vyhl. č. 177/1996 Sb.). Pokud je jednání přerušeno na dobu delší než 30 minut, včítá se doba přerušování do času promeškaného v souvislosti s poskytnutím právní služby (§ 14 odst. 1 písm. b) vyhl. č. 177/1996 Sb.).

1/51

- I. Procesní plná moc, udělená současně dvěma advokátům, je neplatná. Účastníka řízení, který takovou plnou moc soudu předloží, je nutno o nepřipustnosti zastoupení více advokáty současně poučit a vyzvat jej, aby si pro řízení zvolil jen jednoho zástupce a toto zastoupení aby osvědčil novou plnou mocí.
- II. Plná moc je jen listinou osvědčující uzavření dohody o plné moci; jestliže ten, kdo vystupoval v občanském soudním řízení jako zástupce účastníka, aniž se prokázal plnou mocí, tuto předloží dodatečně ve lhůtě určené soudem, je tím nedostatek průkazu zastoupení zhojen a jsou tak schváleny i ty úkony učiněné v řízení zástupcem účastníka, k nimž došlo před podpisem plné moci. Okolnost, že k vystavení procesní plné moci osvědčující zastoupení účastníka při podání odvolání sepsaného a podepsaného jen jeho zástupcem, došlo až po uplynutí lhůty k podání odvolání, nemá na uvedené závěry žádný vliv.
- III. V usnesení, kterým odvolací soud odmítl odvolání, nelze spatřovat odnětí možnosti jednat před soudem (§ 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř.);

- dovolání proti tomuto usnesení je přípustné podle § 238a odst. 1 písm. e) o. s. ř. 1/55
- I. Advokátu je možno udělit procesní plnou moc jen pro celé řízení.
 - II. Zástupce, jemuž byla udělena procesní plná moc pro celé řízení, je oprávněn činit všechny úkony, které může v řízení učinit účastník, včetně těch procesních úkonů, k nimž nebyl účastníkem řízení výslovně zmocněn. Vnitřní omezení (pokyny, příkazy, zákazy), která si účastník řízení se svým zástupcem sjednal, žádné účinky vůči soudu a ostatním účastníkům řízení nemají. 1/55
 - Neplatnost dohody o zastoupení účastníka v odvolacím řízení je důvodem postupu, jímž odvolací soud sleduje odstranění nedostatku podmínky řízení (§ 104 odst. 2 o. s. ř.), nikoli důvodem odmítnutí odvolání proto, že bylo podáno někým, kdo k tomu není oprávněn (§ 218 odst. 1 písm. b) o. s. ř.). 1/56
 - Bylo-li rozhodnutí správního orgánu o odvolání doručeno pouze účastníku řízení a nikoli jeho právnímu zástupci, ač generální plná moc tohoto zástupce byla ve spise řádně založena, nemohlo nabytí rozhodnutí právní moci pro nedostatek oznámení (§ 25 odst. 3, § 51 odst. 1 spr. ř.). 1/56
 - Náklady řízení v § 137 o. s. ř. jsou uvedeny jen příkladmo. Ve smyslu § 142 odst. 1 o. s. ř. soud přiznává náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování práva nebo bránění práva proti neúspěšnému účastníku. Za takové nutné náklady nutno považovat všechno, co účastník řízení by byl býval nemusel vynaložit, kdyby tohoto řízení nebylo. O takové náklady však nejde, jestliže za účastníka jednali jeho pracovníci (v daném případě právníci), tedy osoby pověřené podle § 21 o. s. ř. 3/37
 - I. Posouzení toho, zda rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, zákon svěřuje pouze odvolacímu soudu. Dovolacímu soudu nepřísluší přezkoumávat, zda rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce (např. konkrétní právní otázka) má skutečně zásadní význam.
 - II. Směrnice Ministerstva financí pro prodej rodinných domků z národního majetku občanům z 2. 4. 1964, uveřejněné ve Věstníku Ministerstva financí č. 5/1964, nejsou obecně závazným předpisem, nýbrž toliko pokynem pro postup organizací spravujících národní majetek. Nelze proto vyvozovat důsledky neplatnosti právního

úkonu, jenž byl uzavřen mezi organizací spravující národní majetek a občanem v rozporu s pokyny obsaženými v těchto směrnících, s poukazem na to, že jde o právní úkon odporující zákonu nebo jej obcházející; ovšem nelze zcela vyloučit – vzhledem k okolnostem konkrétního případu – rozpor takového právního úkonu se zájmy společnosti.

Ke zjištění okolnosti, zda a jakým způsobem porušil prodávající státní orgán citované směrnice a zda z jeho postupu lze dovozovat závěr, že tu došlo z jeho strany k právnímu úkonu, jenž by byl v rozporu se zájmy společnosti, je třeba důkladného objasnění okolností konkrétního případu, např. v tom smyslu, kdo bydlel v prodávaném domku, zda byl nabídnut ke koupi těmto uživatelům a zda se vyjádřili k takové nabídce.

3/38

- Podle § 239 odst. 1 o. s. ř. je přípustné dovolání proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo změněno usnesení soudu prvního stupně. Závěr o přípustnosti dovolání podle tohoto ustanovení však nelze vyvodit jen z toho, že odvolací soud formálně rozhodl podle § 219 o. s. ř. (potvrzení rozhodnutí) nebo podle § 220 o. s. ř. (změna rozhodnutí), neboť tato skutečnost sama o sobě neodpovídá na otázku, zda z hlediska dovolacího řízení jde o potvrzující nebo měnící rozhodnutí odvolacího soudu. Rozhodující je obsahový vztah rozhodnutí soudů obou stupňů v tom, jak rozdílně posoudily práva a povinnosti v právních vztazích účastníků řízení.

3/43

- I. Ve smyslu ust. § 16 odst. 1 zák. 265/1992 Sb. zápis právního vztahu prokazuje pravdivost této skutečnosti, pokud není prokázán opak. Důkazem opaku nemůže být pouhá právní úprava katastrálního úřadu, že navrhovatel se nestal vlastníkem předmětné nemovitosti. Katastrální úřad nemůže provést ani opravu údaje o právním vztahu k této nemovitosti, pokud změna není doložena listinou (§ 5 odst. 7 zák. č. 344/1992 Sb. ve znění zák. č. 89/1996 Sb.).
- II. Katastrální úřad nepovolí vklad práva, není-li právní úkon týkající se převodu vlastnického práva nebo zřízení či zrušení jiného práva dostatečně určitý.

3/46

- Zastoupení českým advokátem přes slovenskými soudy
Advokát se sídlem mimo území Slovenské republiky, konkrétně se sídlem v České republice, je zahraniční osobou ve smyslu § 21 odst. 2 slovenského obch. zákoníku (zák. č. 513/1991 Sb.). Je též nepochybně podnikatelem ve smyslu § 2 odst. 2 téhož zákona.

Podle § 21 odst. 1 obch. zák. zahraniční osoby mohou podnikat na území Slovenské republiky za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako slovenské osoby, pokud ze zákona nevyplývá něco jiného. Při zastupování účastníků v občanskoprávním řízení před soudy na území Slovenské republiky nepotřebuje advokát ze sídlem v ČR oprávnění podnikat na území Slovenské republiky. Je oprávněn podle ustanovení § 14 odst. 2 zákona SNR č. 132/1992 Sb., o advokacii, vykonávat právní pomoc též na území Slovenské republiky.

Odůvodňuje-li to výsledek řízení, má účastník též nárok na náhradu nákladů řízení, které spočívají v odměně a hotových výlohách svého zástupce – advokáta, zapsaného v seznamu advokátů České advokátní komory.

4/51

- K otázce propočtu odměny advokáta při zastoupení více osob a k otázce zvýšení odměny pro mimořádnou obtížnost

O tom, jak komplikované může být někdy rozhodování o nákladech řízení, přinášíme ukázkou z rozsudku Vrchního soudu v Praze. Předdeslat třeba, že šlo o tři žaloby proti rozhodnutím správních orgánů, kde figurovali dva advokáti a několik desítek účastníků. Věci byly vedeny samostatně až k jednání (trvajícím téměř osm hodin), na němž byly spojeny.

Text je navíc důkazem toho, jak lehce lze přijít o věcně zasloužené zvýšené odměny za mimořádnou obtížnost věci a také důkazem toho, že i jindy prostinké odůvodnění výroku o nákladech může dát soudci tolik práce, jako rozsudek v jednodušší věci.

4/54

- Vazba – počítání lhůty při vrácení věci státnímu zástupci – výrazná změna judikatury

Po vrácení věci soudem státnímu zástupci k došetření nezačíná nové přípravné řízení, nýbrž se věc ve smyslu § 191 odst. 2 tr. ř. do stavu přípravného řízení vrací.

V případě dalšího trvání vazby obviněného se proto jedná o omezení jeho osobní svobody vazbou, která v daném okamžiku, tj. doručením trestního spisu státnímu zástupci (§ 71 odst. 8 tr. ř.), nezačíná, ale pokračuje. To především znamená, že nezačínají znovu běžet lhůty uvedené v ustanovení § 71 odst. 2 tr. ř.

Pokud nebude možno skončit přípravné řízení, do kterého byla věc vrácena, ve lhůtách uvedených v § 71 odst. 2 tr. ř., je nutno ve smyslu uvedeného ustanovení rozhodnout o jejich prodloužení, a to na základě návrhu podle § 71 odst. 6 tr. ř.

4/57

- Advokátní tarif – odměna v případě přeložení termínu a odročení bez jednání
Z hlediska odměny a náhrady nákladů ustanoveného obhájce je třeba odlišovat případ, kdy dojde k odročení hlavního líčení ve smyslu § 205 tr. ř., od případu, kdy z okolností, jež se objevily ještě před počátkem hlavního líčení, je zřejmé, že hlavní líčení nebude možno provést v termínu, na který bylo stanoveno, a předseda senátu proto termín hlavního líčení přeloží nebo zruší, aniž by ho zahajoval, a vyrozumí o tom strany a jiné osoby, které byly předvolány nebo vyrozuměny. Jen v případě odročení ve smyslu citovaného ustanovení je třeba pokládat za právní pomoc i právní asistenci advokáta, který se na jednání připravoval a případ se zřetelem na danou fázi řízení zpracoval.

4/63

- Kdy nejsou důvody pro prodloužení vazby přes dva roky
I. Prodloužení na dobu dvou roků je výjimkou z ústavní zásady, podle níž trvání vazby je omezeno na dobu stanovenou zákonem (čl. 8 odst. 5 Listiny základních práv a svobod) a jež proto musí být opřeno o skutečnosti, které jsou mimořádné. Přitom musí být současně splněny obě podmínky uvedené v § 71 odst. 3 tr. ř., tj. pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů nebylo možné trestní stíhání ve dvouleté lhůtě skončit a propuštěním obviněného na svobodu hrozí, že bude zmařeno nebo podstatně ztíženo dosažení účelu trestního řízení. Prvá podmínka není splněna, jestliže řízení je poznamenáno zdlouhavostí způsobenou neúměrně dlouhými obdobími nečinnosti orgánů činných v trestním řízení. Není-li tato podmínka splněna, pak i při nebezpečí, že nastanou okolnosti, uvedené v druhé podmínce, nemůže být trvání vazby prodlouženo.

II. Závažné důvody, pro které nebylo trestní stíhání skončeno ve stanovené vazební lhůtě, je třeba odůvodnit konkrétními skutečnostmi.

4/65

- I. Má-li být složitost věci důvodem prodloužení vazby podle § 71 odst. 3 tr. ř., musí být dána již s určitým stupněm mimořádnosti, neboť prodloužení vazby je zákonem stanoveno jen jako výjimka ze zásady, že vazba v řízení před soudem spolu s vazbou v přípravném řízení smí trvat nejvýše dva roky. Jestliže zdlouhavost řízení neměla žádný zřetelný důvod, který by bylo možno označit za závažný, zejména není-li možno dovodit z povahy věci její složitost, nelze vazbu na dobu další dva roky prodloužit, a to ani tehdy, jestliže

vazební důvody stále trvají a propuštěním obviněného na svobodu může být případně i ohrožen účel trestního řízení.

II. Lhůta stanovená v § 71 odst. 3 tr. ř. se týká trestního řízení jako celku. Není proto možné shledávat důležité důvody pro prodloužení vazby v řízení před soudem pouze v tom, že obžaloba byla podána za okolností, kdy téměř celá lhůta byla vyčerpána přípravným řízením. Není tedy rozhodné, zda průtahy ve věci vznikly zaviněním orgánů činných v přípravném řízení bez toho, že by k průtahům došlo též v řízení před soudem.

4/69

- a) Právo obviněného a obhájce seznámit se s návrhem státního zástupce na vzetí do vazby.

b) Koluzní vazba (absence důvodů)

I. Trestní řád ani interní předpisy nestanoví povinnost orgánů trestního řízení doručit obviněnému písemné vyhotovení návrhu státního zástupce na vzetí obviněného do vazby. Nelze však obviněnému odmítnout možnost, aby se on nebo jeho obhájce s návrhem seznámil a podrobněji jej prostudoval, dříve než bude obviněný vyslechnut (§ 77 odst. 2 tr. ř.) a než bude o tomto návrhu rozhodnuto.

II. Jestliže nebyly zjištěny skutečnosti, které by nasvědčovaly koluznímu záměru obviněného a z provedených důkazů nevyplývají ani jiné skutečnosti, které by takovému záměru nasvědčovaly, nejsou dány důvody koluzní vazby podle § 67 písm. b) tr. ř. To platí tím spíše, jestliže obviněný měl po delší dobu vzhledem k délce trestního stíhání dostatečnou možnost dopustit se koluzního jednání a nelze mít za zjištěno, že se této možnosti pokusil využít.

4/71

- K otázce řádného označení obchodní společnosti v soudní žalobě

V případě, že žalobce uvedl v žalobě některou z přípustných alternativ označení žalovanou společnost, ale ne tu, která je zapsána v obchodním rejstříku, nemá takový nedostatek v označení právní formy zásadní právní význam. Nelze proto dospět k závěru, že by v řízení vystupoval někdo, kdo z tohoto důvodu nemá způsobilost být účastníkem řízení. Uvedenou nepřesnost lze odstranit, např. ústně do protokolu při jednání, event. výzvou soudu podle § 43 o. s. ř.

5/58

- Ke svolání valné hromady společnosti s ručením omezeným

I. Svolání valné hromady nelze považovat za jednání společnosti ve vztahu ke třetím osobám. Společníci, tedy ti, které jednatelé na valnou hromadu svolávají, nejsou ve vztahu ke společnosti třetími

osobami. Svolání valné hromady nelze považovat ani za součást obchodního vedení společnosti. Obchodní vedení směřuje dovnitř společnosti a jde při něm o řízení společnosti, zejména o realizaci její podnikatelské činnosti. Svolání valné hromady je zvláštní, zákonem výslovně stanovenou povinností, kterou jednatelé plní nad rámec obchodního vedení společnosti.

II. Má-li společnost s ručením omezeným více jednatelů, neplatí pro rozhodování o svolání valné hromady ustanovení § 134 obch. zák. Jestliže tedy o svolání valné hromady rozhodl i jen jeden z více jednatelů, nelze se z toho důvodu domáhat vyslovení neplatnosti valné hromady.

5/61

- Průtahy v soudním řízení jako důvod k vyhovění ústavní stížnosti

Výrok: Krajskému obchodnímu soudu v Brně se ukládá, aby nepokračoval v průtazích ve věci vedené u něj pod sp. zn. 24 Cm 183/96 a aby neprodleně v této věci jednal.

6–7/64

- Navrácení lhůty podle § 61 odst. 1 tr. řádu; pochybení advokátní kanceláře

Důležitým důvodem k navrácení lhůty podle § 61 odst. 1 tr. ř. není skutečnost, že obžalovaný omylem podá odvolání u soudu, u něhož jej účinným způsobem podat nelze.

6–7/67

- K důkazní povinnosti a důkaznímu břemenu při námitce započtení

Důkazní povinnost stíhá vždy toho účastníka řízení, v jehož zájmu je, aby jím tvrzená určitá skutečnost byla v řízení prokázána.

Důkazní povinnost prokázat existenci započteníschopné pohledávky proti žalobcem uplatňované částce spočívá na žalovaném, který zamítnutí žaloby z důvodu zániku dluhu započtením namítá.

6–7/68

- K otázce nákladů řízení v případě zpětvzetí žaloby

Jestliže navrhovatel vzal návrh v plném rozsahu zpět z důvodu, že se jedná o malou částku a dále pro nečinnost soudu, nemohou tyto skutečnosti zakládat důvod pro aplikaci ustanovení § 146 odst. 2 věty druhé o. s. ř. Za této situace je proto nutno postupovat podle ustanovení § 146 odst. 2 věty první, neboť navrhovatel svým zpětvzetím návrhu zaviniil, že řízení muselo být zastaveno.

6–7/70

- K otázce podmínek pro nařízení předběžného opatření

I. Vyklízí-li majitel nemovitosti nebytové prostory užívané bývalým nájemcem po skončení výpovědní lhůty bez právního důvodu, aniž vyčká rozhodnutí soudu ve věci samé a případné exekuce, musí

nájemce, dožaduje-li se ochrany předběžným opatřením, kterým by vlastníku prostor bylo uloženo nebránit mu v užívání prostor do pravomocného rozhodnutí ve věci samé, alespoň osvědčit, že výpovědní důvod nebyl dán a že mu nadále svědčí právo nájmu.

II. Potřebu zatímní úpravy poměrů mezi účastníky v daném případě nedokládá bez dalšího ani skutečnost, že žalobce po určitou dobu bránil žalovanému ve vstupu do nemovitosti.

6–7/71

- Odměna za další poradu advokáta dle § 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu

Při určování odměny advokáta dle § 11 odst. 1 písm. c) vyhl. č. 177/1996 Sb. (dříve § 16 odst. 1 písm. b) vyhl. č. 270/1990 Sb.) je třeba jako každou další poradu s klientem, přesahujícím jednu hodinu rozumět všechny porady, splňující časové délkové předpoklady, i když bezprostředně časově nenavazují na poradu prvou.

6–7/73

- Proti usnesení soudu o udělení pořádkové pokuty není ústavní stížnost přípustná

9/58

- K otázce řádného označení žalované obchodní společnosti v soudní žalobě

V případě, že žalobce uvedl v žalobě některou z přípustných alternativ označení žalovanou společnost, ale ne tu, která je zapsána v obchodním rejstříku, nemá takový nedostatek v označení právní formy zásadní právní význam. Nelze proto dospět k závěru, že by v řízení vystupoval někdo, kdo z tohoto důvodu nemá způsobilost být účastníkem řízení. Uvedenou nepřesnost lze odstranit, např. ústně do protokolu při jednání, event. výzvou soudu podle § 43 o. s. ř.

9/58

- Soudní poplatek v řízení o vyklizení budovy; náležitosti postupu při vzdání se náhrady nákladů řízení; soud může překročit návrh účastníka na náhradu nákladů řízení

I. Spor o vyklizení budovy je ve svých důsledcích sporem o vydání věci. Hodnota sporu z hlediska soudního poplatku i mimosoudní odměny podle advokátního tarifu se v takovém případě určí podle ceny předmětné nemovitosti – nejde o případ, kdy hodnotu věci nelze vyjádřit v penězích.

II. Náhradu nákladů řízení nelze účastníku přiznat, pokud výslovně prohlásí, že se jí vzdává. Za takové prohlášení však nelze prohlašovat pouhé konstatování účastníka nebo jeho právního zástupce, že náklady řízení nepožaduje; takový projev není pro soud závazný.

- III. Ve výroku o nákladech řízení není soud vázán návrhem účastníka a může jej i přebročit. 9/61
- Náhrada za promeškaný čas dle adv. tarifu; tarifní paušál při bezprostředně na sebe navazujících tarifních úkonech
- I. Náhrada za promeškaný čas ve výši jedné poloviny mimosmluvní odměny podle § 14 část věty za druhou čárkou advok. tarifu (dostavení se k jednání, které se nekonalo, aniž byl advokát předem vyrozuměn), se vztahuje i na případy, kdy se v přípravném řízení nekonal výslech, o němž byl advokát předem vyrozuměn, nebyl však vyrozuměn včas předem o tom, že výslech se nekoná.
- II. Ve smyslu § 13 odst. 2 advok. tarifu – nedohodl-li se advokát s klientem na jiné paušální částce jako náhrady výdajů na vnitrostátní poštovné, místní hovorné a přepravné – činí tato částka 75,- Kč za každý úkon právní služby, tj. za každé započaté dvě hodiny, i když tyto úkony bezprostředně na sebe časově navazují. Omezení paušální částky na částku za jeden tarifní úkon právní služby není v takovém případě důvodné. 9/62
- Příklad, kdy lze přezkoumat pravomocné správní rozhodnutí mimo odvolací řízení i tehdy, jestliže podnět byl dán před právní mocí rozhodnutí; k otázce pravomocí stavebního úřadu a soudní pravomoci ve věci bytových úprav v rámci nájemního vztahu
- I. Podle § 65 ust. 1 spr. ř. lze přezkoumat, tedy zrušit nebo změnit mimo odvolací řízení jen pravomocné rozhodnutí; přezkoumání však nevylučuje, jestliže podnět byl podán již před právní mocí napadeného rozhodnutí.
- II. K otázce pravomoci stavebního úřadu a soudní pravomoci ve věci bytových úprav v rámci nájemního vztahu (které úpravy v bytě podléhají stavebnímu zákonu a které jsou z jeho režimu vyloučeny, takže vztahy mezi nájemce a pronajímatelem se řeší podle občanského zákoníku). 9/65
- K otázce náležitostí výzvy soudu k zaplacení soudního poplatku;
- I. Ustanovení § 49, odst. 1, věta druhá o. s. ř. se vztahuje i na výzvu k zaplacení soudního poplatku. Je třeba ji doručit nejen právnímu zástupci, ale i účastníku samému.
- II. Formulace „obratem“ jako lhůta k zaplacení soudního poplatku ve výzvě soudu je nesrozumitelná, nelze z ní seznat, do kdy přesně má být poplatek složen.
- III. Odůvodnění usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení

- soudního poplatku dle § 9, odst. 2 zák. č. 549/1991 musí obsahovat i odůvodnění soudem vyčísleného poplatku. 9/68
- Novela zák. č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích a vrácení dříve zaplaceného soudního poplatku
Článek III. zák. 36/95 Sb., kterým byl s účinností od 1. dubna 1995 novelizován zákon č. 549/91 Sb., o soudních poplatcích působí jako intertemporální ustanovení pouze pro oblast vybírání soudních poplatků a otázku vrácení soudních poplatků neřeší. Vzhledem k tomu, že otázku vrácení soudních poplatků neřeší ani jiná přechodná ustanovení cit. novely, nutno dovodit, že vrácení soudních poplatků pro řízení zahájená před 1. dubnem 1995 a rozhodovaná po 1. dubnu 1995 speciálně upraveno není a nelze v tomto ohledu uvažovat ani o jakémkoliv zpětné účinnosti (retroaktivně) zákona č. 36/95 Sb. 9/69
 - Soudní poplatek při uplatnění více peněžitých nároků z jednoho nebo z různých závazkových vztahů (leasing)
Nárok na zaplacení ceny za pronájem je jedním nárokem – skutečnost, že v leasingové smlouvě bylo dohodnuto zaplacení ceny za pronájem ve splátkách, je pouze jedním z možných způsobů zaplacení ceny za pronájem. Jednotlivé splátky nájemného nejsou samostatnými nároky. Druhým samostatným nárokem je nárok na zaplacení zůstatkové ceny předmětu leasingu, jedná se o samostatný nárok, jehož samostatnost lze odůvodnit tak, že nemusí nastat v případě každé smlouvy o pronájmu – leasingu. 9/71
 - K věcné příslušnosti soudu ve věci návrhu na přezkoumání zákonnosti rozhodnutí kárného senátu ČAK (přechodné ustanovení)
Tam, kde zvláštní předpis stanoví, že k přezkoumání správního rozhodnutí je dána věcná příslušnost Nejvyššího soudu, je podle čl. III. bod 2 zák. č. 24/93 Sb., věcně příslušným Vrchní soud (konkrétně při přezkoumání zákonnosti rozhodnutí kárného senátu ČAK). 10/55
 - Nedostatek řádného předvolání k jednání odvolacího soudu jakožto odnětí možnosti účastníka jednat před soudem
Žalovaným byla odňata možnost před soudem jednat ve smyslu § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř., jestliže jejich zástupce nebyl řádně předvolán k jednání odvolacího soudu. Dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. a) o. s. ř. je dán a rozsudek odvolacího soudu byl proto zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1) věta druhá za středníkem o. s. ř. 10/57

- Zmeškání lhůty k podání odvolání advokátem v případě nevyzvednutí zásilky soudu na základě výzvy pošty
 Námitka advokáta, že nenalezl ve schránce výzvu k vyzvednutí soudní zásilky, jelikož z ní mohla být např. s inzertními a propagačními materiály vytažena dětmi, není opodstatněná. I pokud jde o doručování písemností, musí advokát chránit a prosazovat práva a zájmy klienta dle § 16 odst. 1) zák. č. 85/96 Sb. Místo, kam jsou advokátovi doručovány písemnosti, musí být zabezpečeno tak, aby jiná osoba než adresát s nimi nemohla nakládat. 10/60

- Převezme-li na poště soudní zásilku osoba odlišná od adresáta, nemohou nastat účinky řádného doručení rozsudku
 Účinky řádného doručení rozsudku osobě, které je doručováno, nemohou nastat ani v případě, převezme-li na poště osoba odlišná od adresáta zásilku, která tam byla po marných pokusech o doručení v místě bydliště adresáta uložena. Dojde-li k takovému (neúčinnému) převzetí zásilky před uplynutím tří denní lhůty uvedené v § 47 odst. 2 třetí věta o. s. ř., nemohou také nastat účinky marného uplynutí této lhůty. 10/62

Evropská komise pro lidská práva

- Délka kárného řízení vedeného proti advokátovi (čl. 6 EÚLP). Právo na svobodu projevu advokáta, jenž byl kárně potrestán za urážku soudce, neboť veřejně označil jeho právní názor za „směšný“ (čl. 10 EÚLP). 3/49

Z České advokátní komory

- Informace o schůzi představenstva ČAK, konané 14. 10. 1997 1/56
- Termíny advokátních zkoušek v I. pololetí 1998 1/58
- Termíny školení advokátních koncipientů v I. pololetí 1998 1/58
- Počet advokátů a advokátních koncipientů v ČR k 31. 10. 1997 1/59
- Regionální zmocněnci a jejich zástupci 1/60
- Finanční pomoc advokacie obětem záplav 1/60
- Granty pro právní zastoupení Romů 1/61
- Nabídka stáže v Paříži 1/63
- Biografický lexikon právníků 1/63

- Informace o schůzi představenstva ČAK konané dne 11. 11. 1997 2/50
- Výsledek sbírky organizované ČAK ve prospěch poškozených povodněmi 2/52
- Výsledky advokátních zkoušek ve II. pololetí 1997 2/52
- Zpráva o třetím plenárním zasedání kárné komise ČAK 2/53

Informace o ustavení výboru ČAK pro advokátní právo a stavovskou legislativu	2/56
Sdělení o některých zahraničních právních předpisech týkajících se advokátů a advokacie	2/58
Informace o schůzi představenstva ČAK konané ve dnech 8. a 9. 1. 1998	3/57
Potvrzování návštěv obhájců ve věznici	3/58
Seznam členů komise pro advokátní zkoušky	3/59
Informace o schůzi představenstva ČAK konané dne 10. 2. 1998	4/74
Reklama v televizním vysílání (stanovisko kontrolní rady ČAK z 6. 2. 1998)	4/75
Informace o schůzi představenstva ČAK dne 10. 3. 1998	5/66
Priority představenstva ČAK pro rok 1998	5/67
Informace o připravované novele vyhlášky Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního č. 190/1996 Sb.	5/77
Termíny školení advokátních koncipientů v II. pololetí 1998	5/78
Přednáška o činnosti Soudu Evropského společenství	5/78
Informace o rozsudcích Evropského soudu pro lidská práva	5/79
Informace o schůzi představenstva ČAK konané dne 14. 4. 1998	6–7/75
Z rozboru kárné činnosti ČAK v roce 1997	6–7/76
Druhé zasedání výboru pro advokátní právo a stavovskou legislativu ČAK	6–7/78
Dary knihovně ČAK	6–7/80
Informace o schůzích představenstva ČAK dne 12. 5. a 24. – 26. 6. 1998	8/46
Podnikání advokáta na stránkách internetu	8/49
Nutnost individuálního pojištění advokátů – správců konkurzní podstaty	8/52
Výsledky advokátních a uznávacích zkoušek v 1. pololetí 1998	8/53
Dopis předsedy ČAK ministryni spravedlnosti ČR – podnět ke změně procesní formy sdělení obvinění	8/54
Náhrada škody podle zák. č. 58/69 Sb., v některých případech – žádost předsedy ČAK o vydání sjednujícího stanoviska Nejvyšším soudem ČR	8/57
HRY ČESKÉ ADVOKACIE – změna termínu	8/58
Z činnosti pomocných orgánů ČAK	8/58
a) Ustavující zasedání výboru ČAK pro lidská práva a spolupráci s Radou Evropy	8/58

b) Jednání výboru pro advokátní tarif	8/60
Výzva advokátům k součinnosti s výborem ČAK pro advokátní tarif	8/61
Informace o schůzi představenstva ČAK ve dnech 7. – 8. 9. 1998	9/73
Publikační soutěž advokátních koncipientů a mladých advokátů – soutěžní řád	9/74
Seminář o zastoupení před Ústavním soudem – nepřehlédněte termín	9/76
Informace o schůzi představenstva ČAK ve dnech 12.–13. 10. 1998	10/66
Výzva k odstranění nedostatků v označování obchodního jména advokáta	10/67
Seminář „Spory v oblasti lidských práv – zákon a praxe u mezinárodních soudů“	10/68
Informace o výsledku advokátních zkoušek v II. pololetí 1998 – 1. termín	10/69
Témata publikační soutěže advokátních koncipientů a mladých advokátů pro r. 1999	10/70
Počet advokátů a advokátních koncipientů v ČR (stav k 12. 10. 1998)	10/70

Z kárné praxe ČAK

- Je v rozporu s pravidly advokátské etiky, jestliže advokát v korespondenci s druhým advokátem užívá nevhodných výrazů a písemné projevy druhého advokáta nevhodně ironizuje 1/65

- Je povinností advokáta informovat klienta o veškerých zákonných možnostech pro uplatnění jeho práv, byť se tyto možnosti mohou pohybovat pouze v rovině teoretické (konkrétně ve vztahu k možnosti podat dovolání). 2/58

- 1) Je závažným porušením povinnosti advokáta, jestliže po skončení právní služby nevrátí klientovi písemnosti a doklady, které od něho v souvislosti se zastoupením převzal.
2) Vstoupí-li advokát do role dlužníka ve vztahu ke svému klientovi v případě finanční výpomoci třetí osobě, jedná se vždy o jednání v rozporu s advokátní etikou. 4/76

- Je závažným porušením povinností advokáta, stanovené organizačním řádem ČAK, jestliže v souvislosti s vyřizováním stížnosti na něho nepředloží kontrolnímu oddělení ČAK příruční klientský spis. 4/78

- Je v rozporu s povinnostmi advokáta, jestliže přes upozornění na hrozící promlčení nároků klienta na náhradu škody nepodá včas žalobu k soudu a jestliže po odvolání plné moci pak nevrátí klientovi

- složenou zálohu. Je i v rozporu s povinnostmi advokáta, jestliže v souvislosti s vyřizováním stížnosti na něho nepředloží kontrolní radě ČAK klientský spis. 5/79
- 1) Nesplnění závazku advokáta, přijatého v souvislosti s profesním pochybením, je závažným porušením povinnosti advokáta a nedobrym signálem široké veřejnosti ke špatnému hodnocení advokátského stavu, a tím ke snižování společenské prestiže advokacie.
- 2) Je závažným porušením povinnosti advokáta, když v souvislosti s prošetřováním stížnosti na něho podané nepředloží kontrolní radě ČAK klientský spis. 6–7/81
- Je povinností advokáta informovat klienta včas o doručení soudního rozsudku, zejména je-li proti němu možno podat opravný prostředek.
Je povinností advokáta předložit soudu písemný důkazní materiál klientem vypracovaný, na jehož předložení klient trvá. 8/62
- Vynášení dopisů obviněného z vazby, uvalené na něj podle § 67 písm. b) tr. ř., je hrubým porušením řádu výkonu vazby a tím i závažným kárným proviněním. 8/64
- Advokát je kárně odpovědný za to, že řádně nedohlíží na práci svého koncipienta 9/76
- Používání ironizujících, urážejících a nepravdivých informací advokátem jako důvod kárného postihu 10/72
- Z disciplinární praxe bývalé advokátní komory v Čechách*
- Advokát, podepsav trhovou smlouvu na základě plné moci přesně vymezené, disponoval prodejní cenou tak, že platil dluhy svého klienta, ačkoli k tomu neměl od téhož ani příkazu ani svolení (dis. 460/34).
- Advokát, převzav klientův příkaz a zmocnění k podání žaloby, žalobu přes urgence klientovy a přes své sliby nepodal (dis. 391/34) 3/62
- Advokát vyjádřil se o stížnosti jemu výborem k vyjádření doručené nepravdivým způsobem (dis. 136/33). 3/62
- Advokát přes četné urgence nepodával svému substituentovi zprávy o výsledku svěřené jemu záležitosti (dis. 160/34).
Advokát převzal zastoupení klienta, avšak nepostaral se náležitým způsobem o provedení svěřené jemu právní záležitosti (dis. 35/35). 3/63

- Advokát svému koncipientovi, vzhledem na zamýšlený společenský poměr, neplatil žádného služného. Kandidát advokacie byl činným jako neplacený koncipient u advokáta, a to vzhledem k zamýšlenému budoucímu společenskému poměru (dis. 180/36). 3/63
- Advokát brojil proti přisudku útrat způsobem malicherným (dis. 164/36). 4/79
- Advokát, pověřiv substituta v několika věcech substitucí, nezaplatal mu substitučních výloh, ačkoliv byl o ně mnohokrátě upomínán (dis. 16/36). 4/80
- Advokát účtoval palmár, vzhledem k nepatrnosti causy tak vysoký, že to vzbudilo dojem upřílišněné příkrosti vůči klientovi (dis. 85/34). 4/80
- Advokát v dopisu straně dříve zastupované jiným advokátem, jímž se jí nabízel k zastupování, obvinil advokáta-kolegu z porušení povinnosti povolání (dis. 44/36).
Advokát urazil celního úředníka při vykonávání povolání a byl proto odsouzen pro přestupek podle § 312 tr. z. (dis. 552/35). 4/81
- Advokát při soudním líčení vyjádřil se o zápisu do protokolu, jenž kolega předsevzal, způsobem, který byl způsobilý snížení kolegu-procesního odpůrce (dis. 495/34). 4/81
- Advokát při opatrování zápůjčky pro svého klienta vydal presumptivnímu věřiteli nesprávnou informaci o nároku svého klienta oproti státu, z něhož zápůjčka měla být zaplacená a tuto informaci dodatečně prohlásil za bezpředmětnou (dis. 585/35). 4/81
- Advokát upomínal opětně svého procesního odpůrce, obešed právního zástupce tohoto, který mu byl znám, ač tyto útraty odpůrci uložené nebyly ještě splatny (dis. 31/36). 4/82
- Advokát útraty upomínacích dopisů, které byly mu omylem zaplacené dvakrát, a soudní útraty si zadržel a přes opětně výzvy nevrátil, ačkoliv před dojitím útrat byl upozorněn, že útraty za upomínky nebudou zaplacené (dis. 31/36). 4/82
- Advokát v oznámeních o přesídlení své kanceláře, obsažených v rozesílaných oběžnicích a v novinářských inserátech, nabízel svoje služby neznámé klientele způsobem nepřijatelným (dis. 451/35). 4/82
- Advokát částku u něho k určitému účelu složenou vrátil teprve po opětných urgencích a jen zčásti (dis. 487/35).

- Advokát v podání na soud použil o soudci urážlivých výroků (dis. 335/33) 5/81
- Advokát, ačkoliv byly jemu útraty sporu odpůrcem klientovým plně zaplacený, vedl jménem klienta proti odpůrci – a to bez předchozího upozornění – exekuci pro domnělý útratový nedoplatek 1 Kč a proti nepřisouzení útrat povolení této malicherné a bezprávné exekuce podal stížnost, čímž způsobil odpůrci nepoměrné a bezdůvodné další útraty (dis 562/35). 5/81
- Advokát v dopisu prvnímú prezidentu nejvyššího soudu kritizoval rozhodnutí nejvyššího soudu takovým způsobem, že mohl vzbuditi dojem, že obviňuje nejvyšší soud ze stranickosti v záležitostech jím zastupovaných (dis 273/33 a rozh. NS Ds I 2 36).
Kandidát advokacie participoval jednou třetinou na palmáru placeném klienty jím pro zaměstnavatele advokáta získaných a advokát to trpěl (dis. 171/34 a rozh. NS Ds I 33 35). 5/82
- Advokát učinil ujednání o odměně pro případ úspěchu za zaopatření přiměřeného služebního místa (dis. 199/31 a rozh. NS Ds I 37/33). 5/82
- Advokát a) prostřednictvím třetích osob dal akvizovat pohledávky různých živnostníků za tím účelem, aby je soudně vymáhal jménem těchto třetích osob na základě cessí k tomu účelu opatřených, b) uzavřel dohodu s osobami pro něj tuto akviziční činnost provádějícími, podle které jim náležel podíl na útratách jemu přisouzených a jim vydobytých a c) osobám, které se řemeslně zabývaly akvizicí věřitelů, dal k dispozici ve své kanceláři místnost a povolil jim, aby užívaly jeho kancelářského zařízení (dis. 326/34 a rozh. NS Ds I 27/36) 5/83
- Advokát listinu zaslanou mu na jeho žádost k jeho věrným rukám advokátem-kolegou, svémocně dal své straně k volnému použití a následkem toho, že strana zdráhala se listinu vrátiti, nemohl svěřenou mu listinu vrátiti (dis. 428/35 a rozh. NS Ds I 26/36).
Advokát k vydobytí soudně přirknutých útrat provedl celou řadu exekučních zákroků, a to i po zaplacení původních útrat, ač toho k vydobytí těchto útrat nebylo potřebí a způsobil těmito exekucemi odpůrci nové útraty a to pro nepatrné nedoplatky; ve věci celkem nepatrné podal sedm různých exekučních návrhů, čímž vzbudil dojem, že se mu jedná o způsobení dalších útrat (dis. 320/36 a rozh. NS Ds I 45/36). 6–7/83

- Advokát neodpověděl kolegovi advokátovi na četné dopisy a urgencye (dis 6/34 a rozh. NS Ds I 35/34).
Advokát, byv žalován na zaplacení za objednané knihy, popřel objednávku a namítal promlčení, ač před podáním žaloby uznal svoji platební povinnost (dis. 359/32 a rozh. NS Ds I 31/35). 6–7/83
- Advokát vedl exekuci proti kolegovi k vydobytí útrat klientu přisouzených, a to bez předchozího upozornění (dis. 389/35). 6–7/83

Z kárné praxe v zahraničí

- Z kárné praxe Bernského advokátního svazu (Švýcarsko) 1/66
- Porušování deontologických norem advokáty (Itálie) 8/66

Přečetli jsme za Vás

- Právní rozhledy č. 10/97 – Mgr. Vít Bielek: K soudním exekucím de lege ferenda 1/68
- Právní rozhledy č. 10/97 – Mgr. Jaroslava Salač: K problematice rozporu právního úkonu se zákonem ve světle § 39 občanského zákoníku. 1/69
- Právní rozhledy č. 10/97 – Dr. Hans-Georg Mähler, Gisela Mählerová: Urovnání sporu – věc advokátů: mediace (přel. a upravila dr. Jindřiška Munková). 1/70
- Právní rádce č. 7/97 – JUDr. Roman Kozel: „Jak urychlit vymáhání pohledávek v obchodních vztazích?“ 3/64
- Právní rozhledy v č. 11/97 otiskly obsáhlý článek pražského advokáta JUDr. Luboše Chalupy „K otázce vrácení plnění z neplatné nebo zrušené smlouvy ve smyslu § 457 obč. z., jejímž předmětem byla nemovitost“. 3/65
- Právní rádce č. 12/97 – Vrcha P.: Vrácení daru 4/46
- Právní praxe č. 10/1997 – Mruzek, K.: Odpovědnost za škodu vzniklou uživatelům místních komunikací podle zák. č. 13/1997 Sb. 4/46
- Právní praxe č. 10/1997 – Vantuch, P.: K postupu soudu po vyžádání znaleckého posudku obhájcem. 4/47
- AD NOTAM č. 6/1997, rubrika Diskuse –
Francois Challeila: Průkaznost a vykonatelnost notářské listiny 4/48
JUDr. Jaroslav Bureš: Význam veřejné listiny v řízení před soudem. 4/48
- Personální a sociálněprávní kartotéka, č. 2/98 – Jouza, L.:
Kde nesmí pracovat ženy a mladiství. 4/49

Trestní právo č. 5/97 – Hasch, K. – K některým otázkám provádění důkazů v trestním řízení.	4/50
Trestní právo č. 1/98, příloha, s. I. – IV. – Král, V., Teryngel, J.: K poslední novelizaci trestního zákona v roce 1997.	4/51
Trestní právo č. 1/98, s. 8–10, – Dolenský, A., Novotný, F.: Nutná obrana a automatická obranná zařízení.	4/51
Právní rozhledy č. 2/98, str. 81–82 – Heřmanová, M.: Námitka podjatosti soudce v občanskoprávním řízení a v trestním řízení.	5/52
Právní rozhledy č. 1/98 – Kincl M., Varvažovský P.: Ještě jedno a více vlastnických práv k téže věci.	5/52
Právní rozhledy č. 1/98 – Salač, J.: Smluvní svoboda nebo smluvní spravedlnost.	5/52
Právník č. 1/98 (str. 30–57) – Eliáš K.: Veřejné obchodní společnosti.	5/53
Právní rozhledy č. 1/98 – Veselý, J.: Bude nový zákon o nadacích přínosem nadační praxi?	5/53
Právní rádce č. 1/98 – Doralt, P.: Přeměna obchodních společností.	5/54
Ekonomický a právní poradce podnikatele (EEP) č. 4/98, str. 21–25 – Soušková, M.: Podnikatelé a zaměstnávání Ukrajinců a Slováků.	5/54
Právník č. 2/98, str. 89–118 – Skála, J.: Český ombudsman.	5/55
Správní právo č. 1/98, str. 1–17 – Sládeček, V.: Ombudsman: Charakteristika instituce (I. část).	5/56
Správní právo č. 1/98, str. 18–19 – Ondruš, R. a Nedorost, L.: Živá minulost (K vybraným judikátům Nejvyššího správního soudu).	5/56
Správní právo č. 1/98, str. 20–23 – Ondruš, R.: Ještě jedno pozastavení nad postavením České národní banky jako státního orgánu.	5/56
Správní právo č. 1/98, str. 25–38 – Mikule, V.: Rejstřík k výběru soudních rozhodnutí ve věcech správních.	5/56
Ad notam č. 6/97 – Eliáš, K.: Cenné papíry vydávané akciovými společnostmi (I. část).	5/57
Trestní právo č. 2/98, str. 14–16 – Dolenský, A., Písařík, J.: Některé otázky pokračování v trestném činu.	5/57
Právní rozhledy č. 2/98, str. 55–59 – Dolenský, A.: Eventuální úmysl aneb případ slečny ze střelnice.	5/58
Právněhistorické studie č. 34 – Balík, S.: Předpisy o advokacii v Čechách v letech 1918–1938.	5/58
Právní praxe č. 1/1998 – „Vybrané otázky odpovědnosti za trestné činy, které nebyly totalitním státem stíhány z politických důvodů“.	6–7/57
Právní praxe č. 2/1998 – Návrh věcného záměru zákona o soudních exekutorech.	6–7/58

Právní praxe č. 2/1998, rubrika Diskuse – Winterová Alena: „Exekutor živnostníkem?“	6–7/59
Trestní právo č. 4/98, s. 2–9 – Císařová Dagmar: Presumpce nevinny jako základní zásada trestního řízení v demokratickém státě (úvahy a podněty pro rekonstrukci).	6–7/60
Právní rozhledy č. 1/98 – Fischer R.: K problematice odštěpných závodů.	6–7/61
Právní rozhledy č. 2/98 – Ježek J.: Patentová smluvní licence.	6–7/61
Právní rozhledy č. 1/98 – Veselý J.: Bude nový zákon o nadacích přínosem nadační praxi?	6–7/61
Právní rozhledy č. 1/98 – Křepinský D.: K promlčení práva na vydání předmětu bezdůvodného obohacení v obchodních vztazích. .	6–7/61
Právní rozhledy č. 2/98 – Hegrlín A.: Převod nemovitosti na základě kupní smlouvy.	6–7/62
Personální a sociálněprávní kartotéka č. 4/98, příloha „Poradenský servis“, str. 16 – Kolik stojí cigareta? .	6–7/62
Kriminalistika č. 1/98, s. 19–24 – Straus Jiří: Je možné zjistit rozdíl v písmu mužů a žen?	6–7/63
Právněhistorická studie č. 34 – Balík, S.: Předpisy o advokacii v Čechách v letech 1918 – 1938.	6–7/63

Odpovědi na dotazy

K otázce, zda jako správce podstaty je advokát vázán mlčenlivostí podle zákona o advokacii	2/60
K otázce vztahu advokáta – správce podstaty – mlčenlivost	2/61
K otázce náležitostí trestního oznámení v podnikatelských věcech	3/72

Sbírka útěchy

Balík Stanislav: Hádanka	8/75
Ehlová Marta: Justice? (Ale) ano! – aneb Není na světě člověk ten, aby se zachoval lidem všem	2/65
Henyš Jaromír: O jednom předběžném opatření	1/75
Matis Zdeněk: Horory naší justice a byrokracie	9/77
Švitorka Vítězslav: Do sbírky útěchy – ale i do vlastních řad	5/86

Víte, že...

(Stanislav Balík)	1/76
(Stanislav Balík)	4/86
(Stanislav Balík)	5/88
(Stanislav Balík)	8/76

Názor

Balík Stanislav: K otázce zastoupení orgánu veřejné správy advokátem	1/73
Ehlová Marta: Studium generale (výročí založení Univerzity Karlovy v Praze)	4/83
Hamplová Jana: Úloha vzdělávání a komunikace (nejen) pro advokátního koncipienta	10/74
Jahelka Ivo: Ať žije spravedlnost	2/64
Mandák Václav: Glosa k názoru autorky	5/85
Pelikánová Irena: Smlouva advokáta s klientem	8/68
Schulz Jaroslav: Advokáti nejsou jediní: Dlužící stát ničí podnikatele	2/63
Skládalová Petra: Porada o samotě – ano, či ne	5/83

Recenze, anotace

Dolenský A.: Příručka ke studiu trestního práva. Obecná část – <i>K přípravě na advokátní zkoušku</i> (Václav Mandák)	2/74
Eliáš K.: Obchodní zákoník; praktické poznámkové vydání (rec. Václav Mandák)	6–7/99
Eliáš K.: Kurs obchodního práva (rec. V. Mandák)	8/70
Holub Milan a kol.: Vzory soudních rozhodnutí a úkonů soudů všech tří stupňů (Květa Slavíková)	1/91
Kolektiv: Právnická fakulta UK Praha 1348–1998, jubilejní sborník (rec. Květa Slavíková)	8/74
Koudelka Z.: Obecné závazné vyhlášky (rec. P. Průcha)	8/72
Králík J., Grůň L.: Malý slovník finančního práva (pro právníky) – (rec. Petr Mrkývka)	6–7/100
Kratochvílová H.: Likvidace, likvidační projekt a jeho součásti (rec. Květa Slavíková)	6–7/102
Kucek B.: Slovinsko in Vrhnisko odvetništvo neboč in danes (Stanislav Balík)	9/81
Mates Pavel, Matoušová Miroslava: Evidence, informace, systémy (Jiří Maštalka)	1/89
Marek Karel: Smluvní typy podle II. hlavy třetí části Obch. zákoníku (Pavel Vantuch)	2/70
Molnár B., Wohlfahrth H.-D., Pitterle R.: Sebeobrana podnikatele, aneb vymáhání pohledávek v SRN (rec. Václav Mandák)	6–7/105
Pelc V., Pelech P.: Daně z příjmu 1998 (rec. Květa Slavíková)	6–7/101
Pítrová L., Pomahač R.: Evropské správní soudnictví (rec. V. Mandák)	8/71

Pulpán K. a kol.: Slovník bankovníctví, pojišťovnictví a kapitálových trhů (rec. Václav Mandák)	6–7/104
Rozsypal K.: Němčina pro soudní tlumočníky (Václav Mandák)	9/80
Tripes Antonín: Exekuce v soudní praxi (Václav Mandák)	1/88
Le Barreau de Paris (Stanislav Balík)	5/89

Ze zahraničí

Balík Stanislav: Poznámka o advokacii na Filipínách	5/102
Balík Stanislav: Oslavy 100. výročí tuniské advokacie	6–7/93
Beck Maximilian J. Allmayer, Zitta Rudolf: Odborné vzdělávání advokáta v Rakousku	1/77
Bučková Ivana: Procesní pomoc (tzv. Verfahrenshilfe) v civilním procesu v Rakousku	10/78
Grzegorzcyk T.: Nový polský trestní řád	9/82
Informace o maďarském soudnictví	3/78
Král Václav: Reforma italského stavovského práva	3/76
Král Václav: Z anglické judikatury	9/91
Mandák Václav: Obsah č. 5/97 Bulletinu slovenské advokacie	2/74
Mandák Václav: Vyšlo č. 6/97 Bulletinu slovenské advokacie	3/74
Mandák Václav: Vyšlo č. 1/98 Bulletinu slovenské advokacie	5/100
Mucha Jiří: Nový německý řád výkonu advokátního povolání	6–7/89
Papež Vladimír: Z německé advokacie	2/76
Vanderková J.: Vyšlo č. 2/98 a 3/98 Bulletinu slovenské advokacie	9/88
Vanderková J.: Vyšlo č. 4/98 Bulletinu slovenské advokacie	10/82

Mezinárodní vztahy

Balík Stanislav: Berlínský kongres AEA	10/86
Klouza Jiří: Pracovní jednání představitelů SAK a ČAK (22. 5. 1998 v Praze)	8/82
Král Václav: Zahájení soudního roku v Paříži	2/79
Mandák Václav: Konference prezidentů evropských advokací ve Vídni	8/77
Mandák Václav: Návštěva delegace české advokacie v Saské advokátní komoře	9/96
Mokřý Antonín: K setkání výkonného výboru AIJA v Praze	2/80
Ondroušek Jiří: Paříž 1997 – pobyt českých advokátů	1/86
Tichý Luboš: Informace o plenárním zasedání CCEB (Brusel 24. – 25. 4. 1998)	8/78
Wurstová Jana: Seminář „K roli a odpovědnostem advokáta v měničích se společností“ – Budapešť, 9. – 11. 12. 1997	3/79
Wurstová Jana: Přístup ČR k dalším úmluvám Rady Evropy	8/82

Wurstová Jana: Vztah Evropské unie k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv	9/93
Wurstová Jana: Zpráva o některých výsledcích organizačního a plánovacího zasedání Rady Evropy o programech právní spolupráce se státy střední a východní Evropy 14.–16. 10. 1998	10/85
Uppaluri Rao: UIA – Mezinárodní svaz advokátů	9/94

Životní jubileum

Doc. JUDr. Luboš Tichý, CSc. padesátiletý (JUDr. PhDr. S. Balík)	3/61
---	------

Medailon

Advokát doktor Alois Rašín (Marta Ehlová)	3/68
---	------

Personalia

Za JUDr. Janem Tolarem (Adolf Dolenský)	4/96
---	------

Životní jubileum šéfredaktora Bulletinu advokacie Václava Mandáka (Stanislav Balík)	5/99
---	------

In memoriam JUDr. Adolfa Dolenského (Václav Mandák)	6–7/84
---	--------

Jubilejní medaile Karlovy univerzity Janu Štěpánovi	6–7/85
---	--------

In memoriam JUDr. Jany Doležalové (Miroslav Koláčný)	9/97
--	------

Portrét

Emanuel Chalupný – právník a sociolog a jeho rady klientům (Vladimír Brejcha)	6–7/86
---	--------

Informace

Dvakrát o politických procesech v pounorovém Československu (Petra Píková)	4/97
--	------

Ramsau to nebylo, ale ... (Krakonošův pohár 1998) – Ladislav Kutiš, Vladimír Zeithaml	4/98
---	------

Nabídka stáží u americké advokátní firmy	4/99
--	------

Zprávy z regionů

Setkání advokátů Východočeského regionu (JUDr. Milan Jelínek)	10/71
---	-------

Různé

Druhé zasedání Gremia JČP (Vladimír Brož)	2/93
---	------

Zřízení věznic a vazebních věznic v ČR	2/95
--	------

Obsah Sbírky instrukcí a sdělení Ministerstva spravedlnosti ČR	2/95
Možnost účasti advokátů na seminářích pro soudce	2/96
Utkání českých a francouzských advokátů v rugby – výzva k účasti	2/97
Karlovarské právnícké dny (statut)	2/97
Obsah Sbírky instrukcí a sdělení MS ČR – částka 4/97	3/91
Semináře Institutu pro vzdělávání soudců a státních zástupců MS	3/93
Sdělení k přístupu ČR k Evropské úmluvě o poskytování informací o cizím právu a jejímu dodatkovému protokolu	3/93
Adresář soudů v České republice	3/94
Seznam exekutorských úřadů SR	3/105
Adresář státních zastupitelství v ČR	4/100
Angličtina pro právníky	4/105
Změna sídla Bílého kruhu bezpečí	4/105
Zpráva o VIII. karlovarských právníckých dnech	8/94
První mezinárodní zápas českých advokátů v rugby	8/97
Nabídka krátkodobé stáže na ostrově Korfu	8/98
Zpráva o tenisovém turnaji české advokacie	9/116
III. turnaj ve squashi advokátů a advokátních koncipientů	9/117
Spolek českých právníků Všehrd – žádost o finanční pomoc	10/98

Tisk o advokacii

V číslech: 1, 2, 3, 4, 5, 6–7, 8, 9, 10 jsou ukázky z periodického tisku
s komentářem

Připravuje Dr. K. Slavíková

Z odborných časopisů

V číslech: 1, 2, 3, 4, , 6–7, 9, 10 jsou obsahy tuzemských právníckých časopisů
Připravuje Dr. J. Vanderková

Termíny

Seminář o evropské ochraně lidských práv v Praze	1/103
Seminář Association Masaryk opět v Praze	1/103
Mezinárodní pracovní seminář ve Washingtonu, D. C.	2/99
Kurzy němčiny ve Štýrském Hradci	2/100
Další seminář Association Masaryk v Praze	2/100
VIII. karlovarské právnícké dny	3/114

Obsah Bulletinu advokacie – ročník 1998

Seminář v USA	3/115
Vzdělávací kurzy a semináře v Římě	3/115
Školení advokátů ve středočeském regionu	3/116
Vzdělávací kurzy a semináře v Římě	8/92
Přednáška Masarykovy asociace v Praze	8/92
Přednášky „Obchodování s USA“	8/93
Seminář v Londýně	8/93
Nakonec	
Z amerického advokátního humoru	5/109
Americké advokátní anekdoty	6–7/114
Vybráno z jednoho žalobního návrhu	8/99
Dvě perličky (na dně?)...	9/118

ZÁVAZNÁ PŘIHLÁŠKA NA ŠKOLENÍ ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ

(podle čl. 9 usnesení představenstva České advokátní komory
ze dne 10. 3. 1998, o výchově advokátních koncipientů,
Věstník ČAK částka 1/1998)

Tuto přihlášku je nutné zaslat do 31. 1. 1999 (1) a 28. 2. 1999 (2)

Závazně se přihlašuji na školení:

- 1) vstupní** konané ve dnech 22. – 26. 3. 1999
 2) závěrečné konané ve dnech 12. – 16. 4. 1999

Vyznačte křížkem školení, na které se přihlašujete.

Prosíme níže uvedená data koncipienta – žadatele o školení, vyplňte **hůlkovým písmem**.

Titul, příjmení, jméno: _____

rodné číslo: _____

č. osvědčení koncipienta: _____

č. telefonu koncipienta vč. předvolby (kancelář, byt): _____

Adresa **advokátní kanceláře** (razítko), na kterou Vám zašleme pozvánku na
vybrané školení (**uvést i PSČ**):

datum:

podpis koncipienta:

podpis zaměstnavatele – advokáta:

ZDE ODSTRÁHNĚTE NEBO
ZAŠLETE FOTOKOPII!